

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของจังหวัดชลบุรี

บทบาทและความสำคัญของจังหวัดชลบุรีที่มีต่อภาคตะวันออก

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) รัฐมีนโยบายในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกให้เป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากภูมิภาคตะวันออกมีศักยภาพของพื้นที่หลายประการ คือ มีความเหมาะสมในด้านทำเลที่ตั้ง มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ มีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สะดวก ทั้งทางรถยนต์ และท่าเทียบเรือน้ำลึก เพื่ออำนวยความสะดวกขนส่งสินค้า

ในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ

1. เปิดระบบเศรษฐกิจสู่การค้าต่างประเทศให้มากขึ้น
2. มุ่งที่จะกระจายการผลิตภาคอุตสาหกรรมออกจากกรุงเทพมหานครโดยสนับสนุนอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่น
3. มุ่งที่จะกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจสู่ภูมิภาค

ในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้กำหนดความสำคัญของชุมชนต่างๆ ดังนี้ คือ ชลบุรีกำหนดให้เป็นแหล่งการศึกษา และที่อยู่อาศัย แหลมฉบัง และศรีราชา กำหนดให้เป็นท่าเรือส่งออก อุตสาหกรรมเบา และศูนย์กลางการเงิน ฆาปตาทุค กำหนดให้เป็นท่าเรือน้ำลึก สำหรับวัตถุดิบนำเข้า อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง สัตหีบ กำหนดให้เป็นท่าเรือสำรอง บ้านเพ กำหนดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อน สำหรับฉะเชิงเทรา กำหนดให้เป็นศูนย์กลางการคมนาคม การเกษตร และแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของภาคตะวันออก (สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2525: 714)

พื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาในระยะแรก ได้แก่ ฆาปตาทุค จังหวัดระยองกำหนดให้เป็นแหล่งนิคมอุตสาหกรรมที่ทันสมัย อุตสาหกรรมหนัก นำเข้าวัตถุดิบ และส่งออกผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ท่าเรือน้ำลึก โรงงานแยกก๊าซธรรมชาติ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี แหลมฉบังกำหนดให้เป็น ท่าเรือพาณิชย์ อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่ไม่มีปัญหามลพิษ ฉะเชิงเทราเป็นศูนย์กลางคมนาคมทางรถไฟที่เชื่อมโยงเส้นทางรถไฟไปยัง

นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง และมาบตาพุด นอกจากนี้ยังมีการสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่เอื้ออำนวย ได้แก่ ท่าเรือพาณิชย์ การสื่อสารคมนาคม และเคหะชุมชน เป็นต้น

สำหรับในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (2535-2539) ซึ่งเป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับปัจจุบัน ได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกที่สำคัญคือ

1. การขยายฐานอุตสาหกรรมและพัฒนาชุมชนเมืองระยะที่สอง เพื่อรองรับการตั้งถิ่นฐานของประชากรประมาณ 2 ล้านคน
2. เพิ่มโครงข่ายคมนาคมและขนส่งทางบกให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการเชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพมหานคร ท่าอากาศยานสากลแห่งที่ 2 พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
3. พัฒนาโครงข่ายการค้าและบริการ เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และกลุ่มประเทศอินโดจีน

กลยุทธ์ในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 นั้น ยังคงเน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม รวมทั้งการเชื่อมโยงในด้านโครงข่ายคมนาคมอย่างเป็นระบบ ระหว่างทางรถยนต์ ทางอากาศ กับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก รวมทั้งการพัฒนาโครงข่ายการค้า การบริการ เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และกลุ่มประเทศอินโดจีน กลยุทธ์ในการพัฒนาคงกล่าวไว้ว่าส่งผลดีต่อการพัฒนาในระดับจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรีซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ในโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก

เมื่อพิจารณาจังหวัดชลบุรีซึ่งถูกกำหนดให้เป็นเมืองหลักของภูมิภาคและอยู่ในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (แผนที่ 3.1 และ 3.2) จะมีความสัมพันธ์กับพื้นที่โดยรอบ ในปัจจุบันพบว่าจังหวัดชลบุรีเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมและท่าเรือน้ำลึก เป็นศูนย์กลางของศูนย์ราชการในระดับภาค และเป็นจังหวัดที่สำคัญของการท่องเที่ยว ซึ่งมีบทบาทสำคัญทางด้านเป็นเมืองอุตสาหกรรม การติดต่อราชการ การท่องเที่ยว ธุรกิจการค้าภาคเอกชน รวมถึงพาณิชย์และการบริการต่างๆ ที่สามารถรองรับความเจริญเติบโตของเมืองที่กระจายตัวจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และจากการศึกษาถึงความสำคัญของชุมชนเมืองชลบุรีในอนาคต ปี พ.ศ.2544 ได้กำหนดบทบาทความสำคัญของชุมชนต่างๆ ของจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีบทบาทสำคัญในระดับภาคไว้หลายประการ เช่น กำหนดให้ชุมชนเมืองชลบุรีรวมชุมชนสุขาภิบาลบางทราย และสุขาภิบาลบ้านสวน และ ชุมชนท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง ซึ่งรวมทั้งชุมชนเทศบาลอ่าวอุดม ทำหน้าที่เป็นเมืองหลัก ซึ่งให้บริการแก่พื้นที่ภาคตะวันออก คือ ให้เมืองชลบุรีทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ การพาณิชย์กรรมและบริการ การเงินการธนาคาร ตลาดกลางการเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร การประมง และอุตสาหกรรมต่อเนื่องการประมง

อุตสาหกรรมบริการ และการบริการสังคม ชุมชนแหลมฉบังมีบทบาทเป็นศูนย์กลางการส่งออกทางทะเล ชุมชนเมืองพัทยาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับประเทศ และเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรมและบริการ (ผังโครงสร้างจังหวัดชลบุรี, 2529 : 2 - 48)

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่ถูกกำหนดให้มีบทบาทด้านเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ

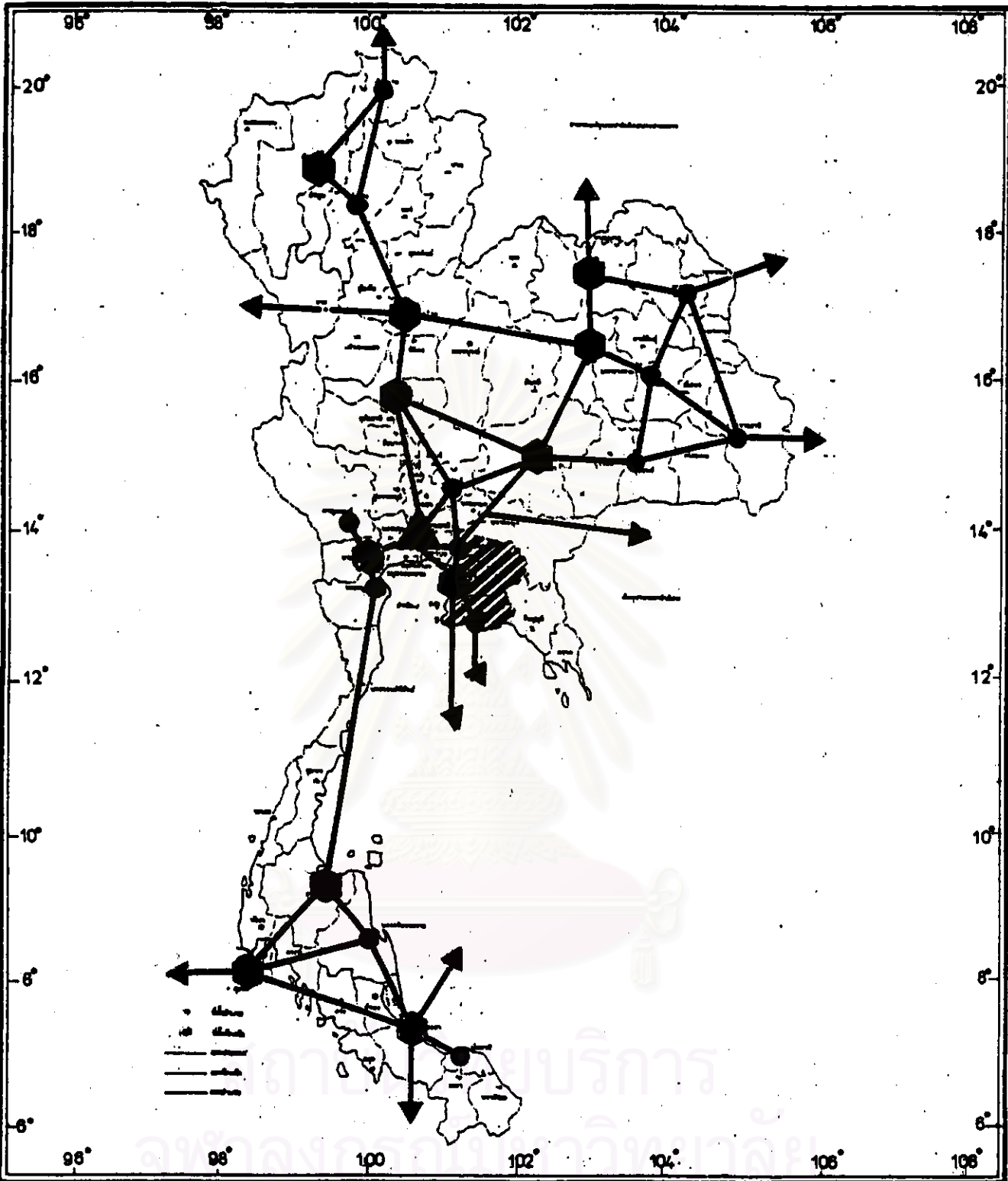
ศักยภาพของจังหวัดชลบุรีในด้านการส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ

1. **เป็นเมืองศูนย์กลางคมนาคมขนส่ง** ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และทางทะเล เป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกที่สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดต่างๆ ได้สะดวก โดยอาศัยเส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ รถไฟ ในด้านคมนาคมทางบกเป็นเสมือนประตูจากกรุงเทพมหานครไปสู่ภาคตะวันออกตอนล่าง ต่อจากจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีเส้นทางหลวงแผ่นดินหลายสายเชื่อมระหว่างจังหวัดชลบุรีกับจังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออกกับกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังมีเส้นทางรถไฟจากจังหวัดฉะเชิงเทราผ่านมาจังหวัดชลบุรี จนถึงท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ และแยกไปสู่ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง และต่อไปเชื่อมกับท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุดในจังหวัดระยอง

2. **เป็นเมืองศูนย์กลางอุตสาหกรรม** จังหวัดชลบุรี เป็นศูนย์กลางการผลิตด้านอุตสาหกรรมที่สำคัญของภาค และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดให้จังหวัดชลบุรีเป็นพื้นที่การพัฒนา "แหล่งอุตสาหกรรมหลัก" เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมการผลิต ทั้งนี้เนื่องจากมีความได้เปรียบในการเป็นศูนย์กลางการค้า อุตสาหกรรม และการลงทุนของประเทศที่พัฒนาให้เชื่อมโยงกับนานาชาติ และกระจายไปสู่ภูมิภาค

3. **เป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยว** จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง และอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาพักผ่อน และเดินทางกลับได้ภายในวันเดียว นอกจากนี้ จังหวัดชลบุรียังเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ จากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้จังหวัดชลบุรีมีการขยายตัวทางด้านบริการการท่องเที่ยวมาก ซึ่งจะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของจังหวัดดีขึ้น

จากปัจจัยดังกล่าวจะส่งเสริมให้จังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์กลางของเมืองที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และมีความพร้อมในด้านของการส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ

เรื่อง การศึกษาทบทวนงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการของจังหวัดชลบุรี

- สัญลักษณ์**
- กรุงเทพมหานคร
 - เมืองหลักของภาค
 - ศูนย์กลางความเจริญของภาค
 - พื้นที่โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก
 - การเชื่อมโยงทางถนนระหว่างพื้นที่ต่างประเทศไทย

แนวดัง

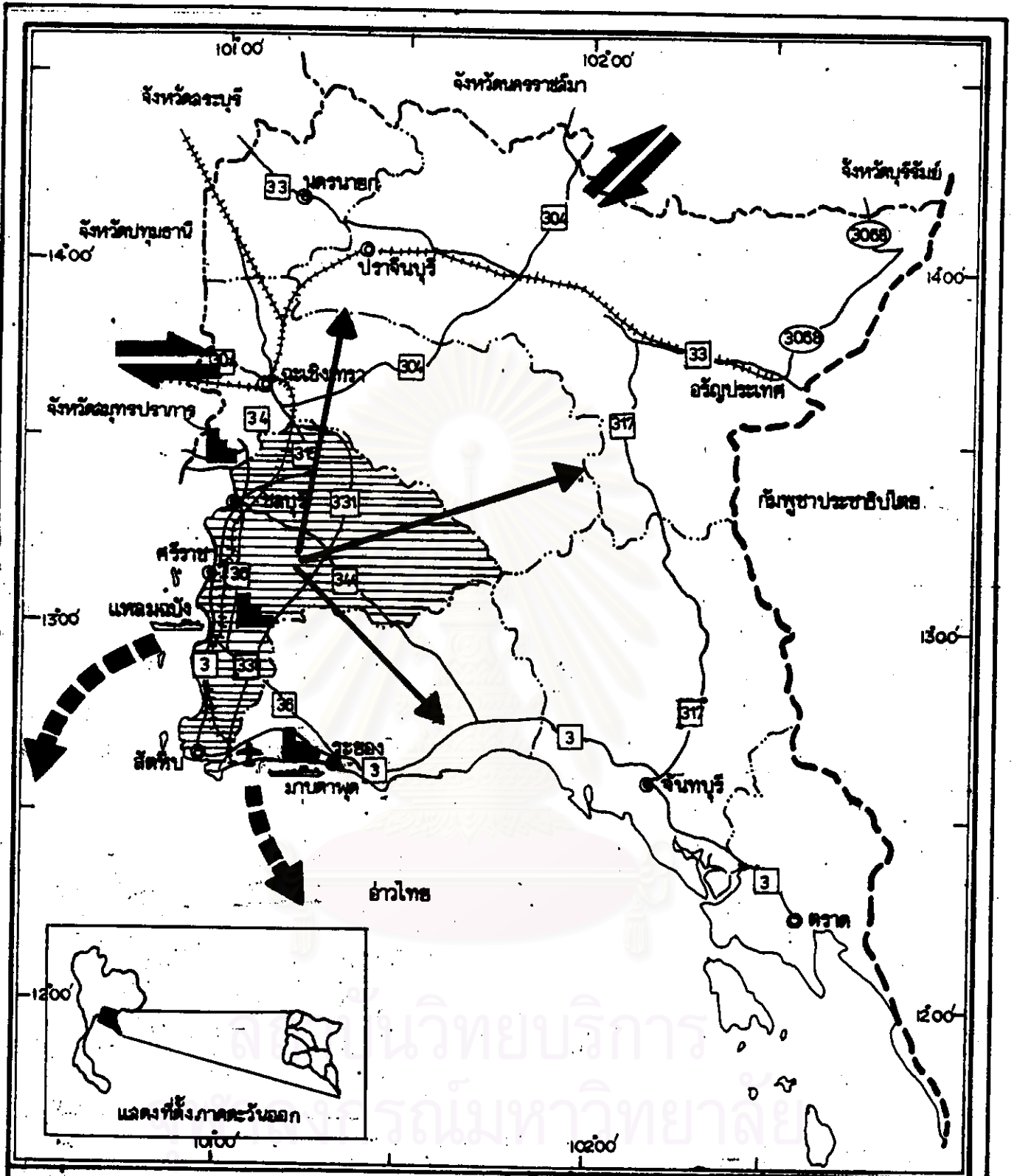
ระบบชุมชนเมืองศูนย์กลางของประเทศไทย

ที่มา: สำนักงานผังเมืองจังหวัดชลบุรี

แผนที่ที่ 3.1

0 50 100 200 กม.

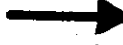

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการของจังหวัดชลบุรี

สัญลักษณ์

- ทางหลวงแผ่นดิน
- ทางหลวงจังหวัด
- ทางรถไฟ
- ท่าเทียบเรือน้ำลึก
- สนามบินผู้โดยสาร
- ศูนย์กลางอุตสาหกรรม

แสดง การเชื่อมโยงของจังหวัดชลบุรีกับภาคตะวันออก

- การเชื่อมโยงระหว่างภาค
- การเชื่อมโยงในภาค
- การเชื่อมโยงกับนานาชาติ

มาตราส่วน 1:50,000 10 20 กม.

แผนที่ 3.2

ความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ราชการกับการใช้ที่ดินของจังหวัดชลบุรี

สภาพปัจจุบันของจังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์กลางที่สำคัญของภาคตะวันออก เป็นจังหวัดที่มีการขยายตัวในด้านต่างๆ มากทั้งภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการบริการ เนื่องจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Project) ดังนั้น สภาพของการใช้ที่ดินโดยใช้ภาพถ่ายดาวเทียม 1:50,000 ของจังหวัดชลบุรี ในการศึกษาการใช้ที่ดินมีการขยายตัวและเกาะกลุ่มตามถนนสุขุมวิท ตามยาวลงไปตั้งแต่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง ลงไปถึงอำเภอสัตหีบ มีชุมชนขนาดใหญ่เกาะกลุ่มอยู่ ซึ่งสรุปสภาพการใช้ที่ดินของจังหวัดชลบุรี ดังนี้

1. การใช้ที่ดินของจังหวัดชลบุรี

1.1 บริเวณอำเภอเมืองชลบุรี การใช้ที่ดินมีรูปแบบการพัฒนาขยายตัวไปตามถนนสายหลักๆ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับที่ผ่านมา เพียงแต่หนาแน่นขึ้นและมีแนวโน้มการพัฒนาขยายออกไปทางด้านตะวันออกของเมือง การพัฒนาที่เพิ่มขึ้น ส่วนมากนอกจากมีการขยายตัวของพื้นที่เมืองชั้นในแล้ว ยังกระจายไปยังบริเวณแนวสุขุมวิท (เลียบเมือง และบริเวณพื้นที่บางแสน-หนองมน) ที่ปรากฏค่อนข้างชัดเจนคือ การพัฒนาพื้นที่ช่วงบริเวณตั้งแต่ทางแยกต่างระดับชลบุรีถึงบริเวณทางแยกถนนสุขประสูร ตามด้วยการขยายตัวของพื้นที่ตำบลบ้านสวน และพื้นที่ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 344 ไปอำเภอบ้านบึง

1.2 บริเวณอำเภอศรีราชา มีการใช้ที่ดินเกาะกลุ่มเพื่อการพาณิชยกรรม และพักอาศัยทั้งสองข้างถนนสุขุมวิทลงไปถึงบริเวณชายฝั่งทะเล บริเวณเทศบาลตำบลแหลมฉบัง มีการใช้ที่ดินสำหรับนิคมอุตสาหกรรมและชุมชนเมืองใหม่ นอกจากนี้ยังมีชุมชนบริเวณตำบลบางพระ

1.3 บริเวณอำเภอบางละมุง มีการใช้ที่ดินของชุมชนบริเวณสองข้างถนนสุขุมวิท ได้แก่ ชุมชนบ้านโรงโม่ ชุมชนนกกือ บริเวณเมืองพัทยา ซึ่งเป็นศูนย์กลางของธุรกิจต่างๆ เช่น โรงแรม สถานบันเทิง และที่พักผ่อน ตั้งแต่บริเวณริมถนนสุขุมวิท ชายหาดพัทยาลงไปถึงหาดนาจอมเทียน

1.4 บริเวณอำเภอสัตหีบ พื้นที่ของอำเภอส่วนใหญ่ใช้เพื่อราชการทหาร และมีชุมชนเกาะกลุ่มอยู่ริมสองข้างถนนสุขุมวิท ได้แก่ ชุมชนบ้านอำเภอ เตาถ่าน บางเสร่ และในเขตสุขาภิบาลอำเภอสัตหีบ

1.5 บริเวณอำเภอตอนใน มีชุมชนเกาะกลุ่มขนาดใหญ่บริเวณที่ตั้งศูนย์กลางของแต่ละอำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านบึง อำเภอพนัสนิคม อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ บริเวณสุขาภิบาลต่างๆ และยังมีชุมชนบริเวณริมสองข้างสาย 344, 331 กระจายเกาะกลุ่มอยู่ทั่วไป และตามเขตสุขาภิบาลต่างๆ

2. การใช้ที่ดินของหน่วยงานราชการ

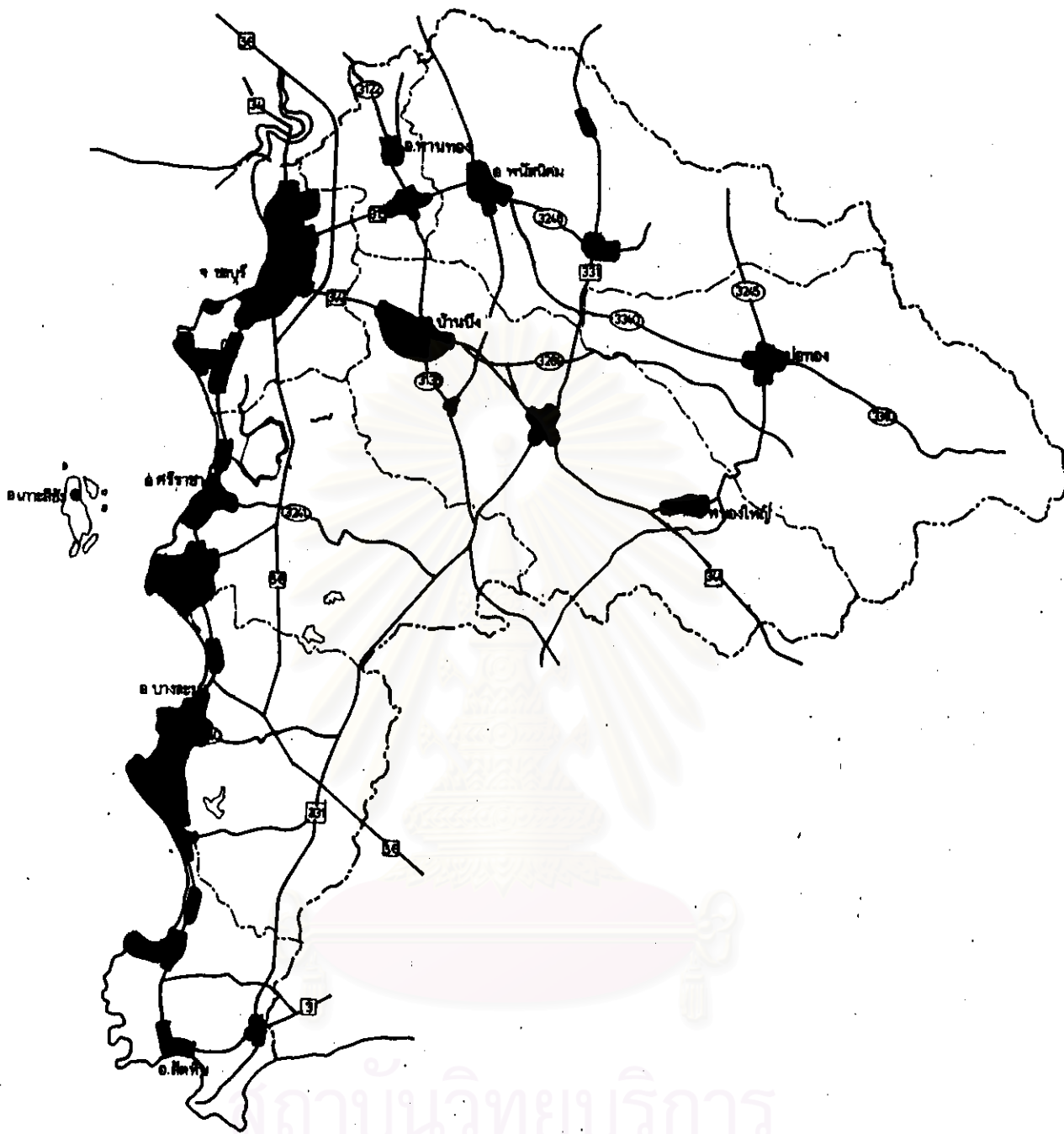
การใช้ที่ดินจังหวัดชลบุรี โดยดูการเกาะกลุ่มของชุมชนขนาดใหญ่ เกาะกลุ่มอยู่บริเวณถนนสุขุมวิทของอำเภอชายฝั่งทะเล ดังนั้น หน่วยงานราชการจึงกระจายแทรกอยู่ดังนี้คือ

2.1 หน่วยงานในระดับจังหวัดหรือหน่วยงานราชการบริหารส่วนภูมิภาค ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง ของเทศบาลเมืองชลบุรี ได้แก่ หน่วยงานในศาลากลาง และหน่วยงานที่เกาะกลุ่มบริเวณถนนวิจิตรปราการ ถนนมนตเสวี ถนนตำหนักน้ำ ถนนพระยาธัญญา และบริเวณถนนสุขุมวิท โดยมีบ้านพักอาศัยของข้าราชการปะปนอยู่ในหน่วยงานด้วย

2.2 หน่วยงานในระดับภาคหรือหน่วยงานราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่งมีการกระจายตัวอยู่มากในเขตอำเภอเมือง และอำเภอศรีราชา สำหรับในเขตอำเภอเมือง เกาะกลุ่มอยู่ริมถนนพระยาธัญญา และกระจายอยู่ริมถนนสุขุมวิท ส่วนในเขตอำเภอศรีราชา จะมีกระจายตัวอยู่ตั้งแต่ตำบลบางพระ และในเขตเทศบาลเมืองศรีราชา

ดังนั้น การกระจายตัวของหน่วยงานราชการจะมีความสัมพันธ์กับการขยายตัวของเมืองในจังหวัดชลบุรี คือ หน่วยงานราชการจะตั้งอยู่บริเวณอำเภอด้านชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะอำเภอที่มีการขยายตัวที่รวดเร็ว คือ อำเภอเมือง อำเภอศรีราชา เพื่อรองรับความต้องการของประชาชนในด้านการบริการให้เกิดความคล่องตัวในการติดต่องานที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานราชการมากยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการของจังหวัดชลบุรี

สัญลักษณ์

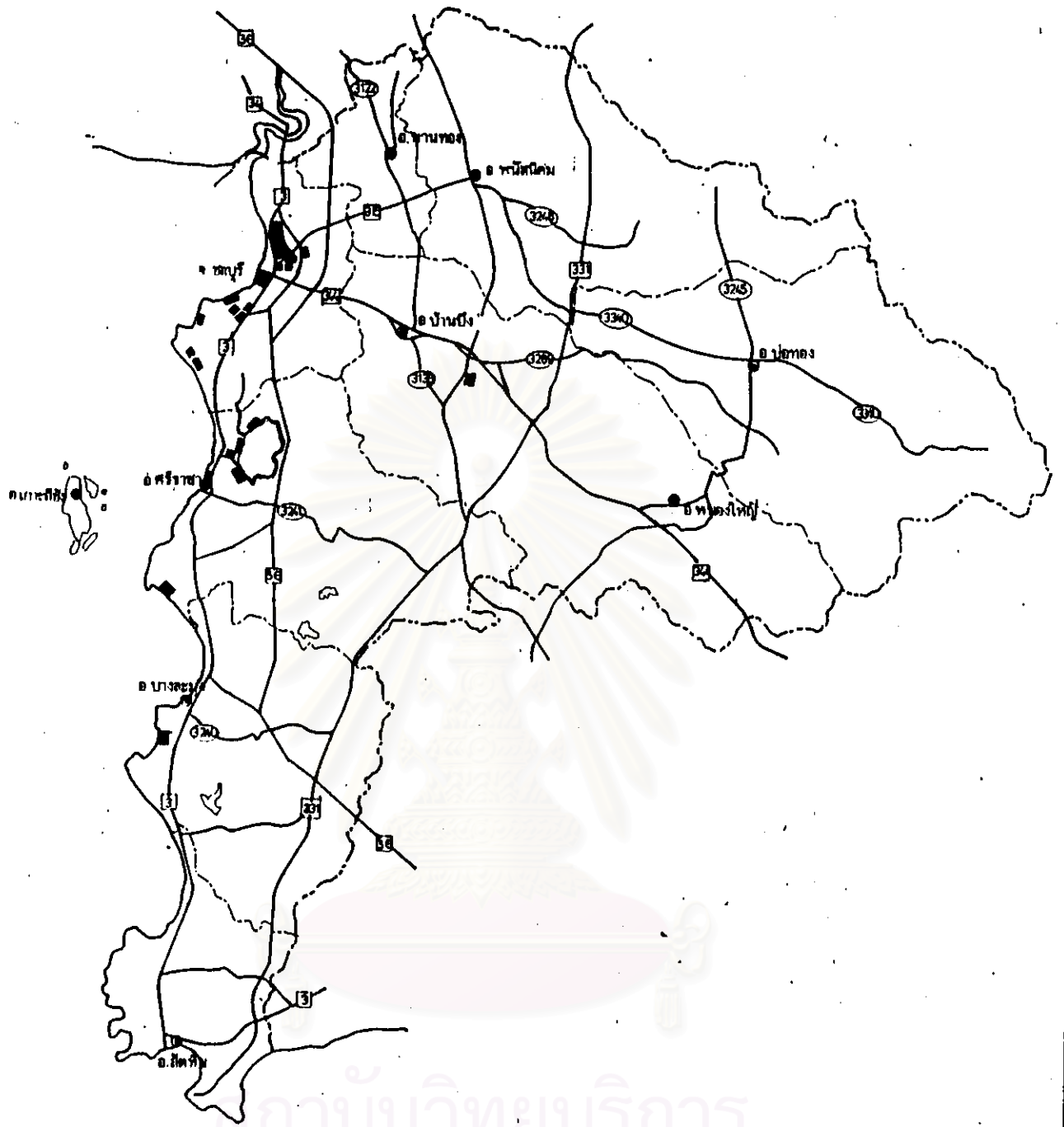
 BUILT UP AREA

เส้นตรง

บริเวณที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินก่อสร้างอาคาร
ของจังหวัดชลบุรี

แผนที่ 3.3

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการของจังหวัดชลบุรี

สัญลักษณ์

■ การใช้พื้นที่ของหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ

แผ่นที่

บริเวณที่เป็นพื้นที่ตั้งสถานราชการและรัฐวิสาหกิจ
ของจังหวัดชลบุรี

แผนที่ 3.4

ลักษณะทางกายภาพ

1. ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดชลบุรี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก หรือริมฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย ซึ่งอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออกตามทางหลวงแผ่นดินสายบางนา-ตราด เป็นระยะทางประมาณ 81 กิโลเมตร เนื้อที่รวมทั้งจังหวัดประมาณ 4,363 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,985,107 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ดังนี้ (แผนที่ 3.5)

ทิศเหนือ	เขตอำเภอพานทอง และอำเภอพนัสนิคม ติดต่อกับ อำเภอ บางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	เขตอำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอศรีราชา อำเภอ บางละมุงอำเภอสัตหีบ ติดต่อกับ อำเภอบ้านฉาง และ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง
ทิศตะวันออก	เขตอำเภอพนัสนิคม และอำเภอบ่อทอง ติดต่อกับอำเภอ สยามชัยเขต และกิ่งอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	เขตอำเภอเมืองชลบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง และ อำเภอสัตหีบ ติดต่อกับทะเลฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย

2. ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดชลบุรี มีทั้งที่เป็นภูเขา พื้นที่ราบลุ่ม และที่ราบติด ชายฝั่งทะเลรวมทั้งเกาะน้อยใหญ่อีกมากมาย ลักษณะภูมิประเทศของชลบุรีสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้ (แผนที่ 3.6)

2.1 พื้นที่ส่วนที่เป็นภูเขา จะอยู่เกือบกึ่งกลางของจังหวัดเป็นแนวยาวจาก ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ไปยังทิศตะวันออกเฉียงใต้ โดยเขตที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 200 เมตร ขึ้นไปจะอยู่ด้านตะวันออกของจังหวัดซึ่งอยู่ในเขตอำเภอบ่อทอง และอำเภอหนองใหญ่ ในด้านที่ติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา และจันทบุรี

2.2 ส่วนที่เป็นที่ราบลุ่ม จะอยู่ทางตอนบนของจังหวัดในเขตอำเภอพานทอง อำเภอพนัสนิคม และแนวกึ่งกลางของจังหวัดด้านตะวันตก

2.3 ส่วนที่ติดกับทะเล อยู่ด้านทิศตะวันตกของจังหวัดชลบุรี ตั้งแต่อำเภอเมือง จนถึงอำเภอสัตหีบ ซึ่งมีความยาวประมาณ 160 กิโลเมตร และประกอบด้วยที่ราบแคบๆ ตามชายฝั่งทะเลชายฝั่งทะเลที่มีภูเขาเตี้ยๆ สลับอยู่บางตอน ชายฝั่งทะเลบางแห่งมีลักษณะเว้าแหว่ง และเป็นที่ยึดท่าเรือ มีป่าชายเลน หรือ โกงกางขึ้นตั้งแต่ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี ถัดลงไปทางอำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ มีหาดทรายสวยงามหลายแห่ง ซึ่งถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด

2.4 ส่วนที่เป็นเกาะ อยู่ห่างจากชายฝั่งทะเลออกไปประมาณ 2-10 กิโลเมตร ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่เป็นเกาะเล็ก และเกาะใหญ่ มีจำนวนรวมถึง 46 เกาะ เกาะใหญ่ที่สุด คือ เกาะคราม รองลงมาคือ เกาะสีชัง ซึ่งมีฐานะเป็นกิ่งอำเภอแห่งเดียวของจังหวัด นอกจากนี้ยังมี เกาะแสมสาร เกาะล้าน และเกาะไผ่ เป็นที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวและพักผ่อน

3. ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดชลบุรีมีลักษณะอากาศแบบฝนเมืองร้อน โดยในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ จะมีอากาศชุ่มชื้นและมีฝนตก จากสถิติระยะ 7 ปี พบว่าปริมาณน้ำฝนที่ตกตลอดปีจะอยู่ระหว่าง 1,000-1,700 มิลลิเมตร และรวมจำนวนวันที่ฝนตกทั้งปีไม่ต่ำกว่า 100 วัน ช่วงที่ฝนตกชุกที่สุด อยู่ในระหว่างเดือนสิงหาคม-ตุลาคม ส่วนช่วงอากาศร้อนจะอยู่ในระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม แต่ในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ หรือฤดูหนาวจะมีอากาศแห้งแล้ง อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย (2531-2537) ประมาณ 35.93 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุด ประมาณ 21.9 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิเฉลี่ยระยะ 7 ปี อยู่ระหว่าง 28.5-29.5 องศาเซลเซียส (ตารางที่ 3.1) โดยอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยของแต่ละปีไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากภูมิประเทศส่วนใหญ่ของจังหวัดชลบุรีทางทิศตะวันตกติดกับอ่าวไทย จึงทำให้อากาศในฤดูร้อนไม่ร้อนจัด และฤดูหนาวไม่หนาวจัด โดยสรุปลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดชลบุรีถือว่าไม่ต่างไปจากลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดอื่นๆ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางมากนัก

4. ทรัพยากรธรรมชาติ

4.1 ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดชลบุรีมีพื้นที่ป่ารวม 1,539,310.2 ไร่ เป็นลักษณะป่าดงดิบและป่าชายเลน แต่ในปัจจุบันพื้นที่ป่าชายเลนได้แปรเปลี่ยนจากสภาพป่ามาเป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งพื้นที่ป่าทั้งหมดสามารถจำแนกได้ดังนี้ คือ

4.1.1 ป่าสัมปทาน เนื้อที่ 528,581.25 ไร่

4.1.2 เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว และ เขาชมัญญ์ อยู่ที่ตำบลหนองรี ตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี และตำบลบางพระ ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา และตำบลหนองข่าซาก ตำบลคลองแก้ว อำเภอบ้านบึง มีเนื้อที่ 90,434 ไร่

4.1.3 เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ได้แก่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำบางพระ ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา มีพื้นที่ 11,600 ไร่ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาชีโอน ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง และตำบลหนองจันทร์ อำเภอสัตหีบ มีเนื้อที่ 2,299 ไร่

4.1.4 ป่าสงวนแห่งชาติ มีพื้นที่รวม 906,396 ไร่

4.2 ทรัพยากรแร่

แหล่งแร่ในจังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก และแร่ที่ค้นพบในจังหวัด มีเพียงไม่กี่ชนิด เช่น เหล็ก พลวง ทองคำ แบริต์ คิบุก และมังกานีส เป็นต้น

4.3 ลักษณะดิน

ลักษณะดินในจังหวัดสามารถแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มดินนา มีอยู่ประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมดของ จังหวัด พบมากที่ อำเภอพานทอง และ อำเภอพนัสนิคม
- กลุ่มดินไร่ มีอยู่ประมาณร้อยละ 50 ของพื้นที่ทั้งหมดของ จังหวัด พบมากในทุกอำเภอ ยกเว้นในอำเภอ เมืองชลบุรี
- กลุ่มดินต้น มีอยู่ประมาณร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งหมดของ จังหวัด พบมากในอำเภอบ่อทอง และอำเภอ หนองใหญ่
- กลุ่มดินทราย มีอยู่ประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั้งหมด พบมากในบริเวณใกล้ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตั้งแต่เขตอำเภอเมืองทางตอนเหนือ ลงมาถึง เขตอำเภอสัตหีบทางตอนใต้

— พื้นที่ภูเขา มีอยู่ประมาณร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั้งหมด พบมากที่อำเภอสตึกหีบ และอำเภอเมือง

รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะดินแสดงไว้ในแผนที่ 3.7

4.4 แหล่งน้ำ

ในปัจจุบันจังหวัดชลบุรีต้องอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เพื่อให้มีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการใช้บริโภค อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม เพราะจังหวัดไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน และแหล่งน้ำธรรมชาติมีน้อย แหล่งน้ำในจังหวัดชลบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

4.4.1 แหล่งน้ำธรรมชาติบนผิวดิน ส่วนใหญ่จะอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัด ในเขตอำเภอพนัสนิคม และอำเภอบ่อทอง ทางน้ำจะไหลขึ้นเหนือ เช่น คลองเซ็ด คลองใหญ่ และคลองหลวง ซึ่งจะไหลไปบรรจบกันเป็นคลองพานทอง และไหลไปทางตะวันตก รวมกับแม่น้ำบางปะกงในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ก่อนไหลลงสู่อ่าวไทย สำหรับด้านตะวันตก มีทางน้ำสั้นๆ เล็กๆ ไหลลงสู่อ่าวไทย เช่น คลองบางพระ คลองบางละมุง คลองบางเสร่ ห้วยซากนอก และห้วยใหญ่ เป็นต้น ส่วนตอนกลางและตอนใต้ มีทางน้ำต่างๆ เช่นคลองกร่ำ คลองระเวิง คลองปลวกแดง และคลองคอกกราย ไหลมารวมกันเป็นคลองใหญ่ ก่อนไหลมาทางตอนใต้สู่อ่าวไทยที่อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

4.4.2 แหล่งน้ำธรรมชาติใต้ดิน (น้ำบาดาล) มีอยู่จำกัด เนื่องจากเป็นบริเวณที่รองรับด้วยหินแข็งที่ไม่สามารถจะกักเก็บน้ำไว้เป็นปริมาณมาก

4.4.3 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรีขยายตัวอยู่ในอัตราสูง ทำให้ความต้องการน้ำดิบเพื่ออุตสาหกรรม การเกษตร และการบริโภคขยายตัวอย่างรวดเร็ว ดังนั้นปริมาณน้ำธรรมชาติจะไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้จังหวัดจำเป็นต้องจัดสร้างแหล่งน้ำขึ้น ดังนี้

อ่างเก็บน้ำ เนื่องจากจังหวัดชลบุรีไม่มีแม่น้ำไหลผ่านจึงจำเป็นต้องสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อเก็บกักน้ำดิบจากน้ำฝน อ่างเก็บน้ำที่สร้างเสร็จแล้วในปี 2536 มีอยู่ทั้งหมด 12 อ่าง สามารถกักน้ำได้ 187.84 ล้านลูกบาศก์เมตร และครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 26,200 ไร่ อ่างเก็บน้ำที่ใหญ่ที่สุด ได้แก่ อ่างเก็บน้ำบางพระ อำเภอศรีราชา ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ชลประทาน 8,500 ไร่ และสามารถกักเก็บน้ำได้ประมาณ 110 ล้านลูกบาศก์เมตร อ่างเก็บน้ำที่มีขนาดใหญ่รองลงมา ได้แก่ อ่างเก็บน้ำหนองค้อ ครอบคลุมพื้นที่ชลประทาน 7,500 ไร่ และความจุ 21.40 ล้านลูกบาศก์เมตร ดูรายละเอียดในตารางที่ 3.9

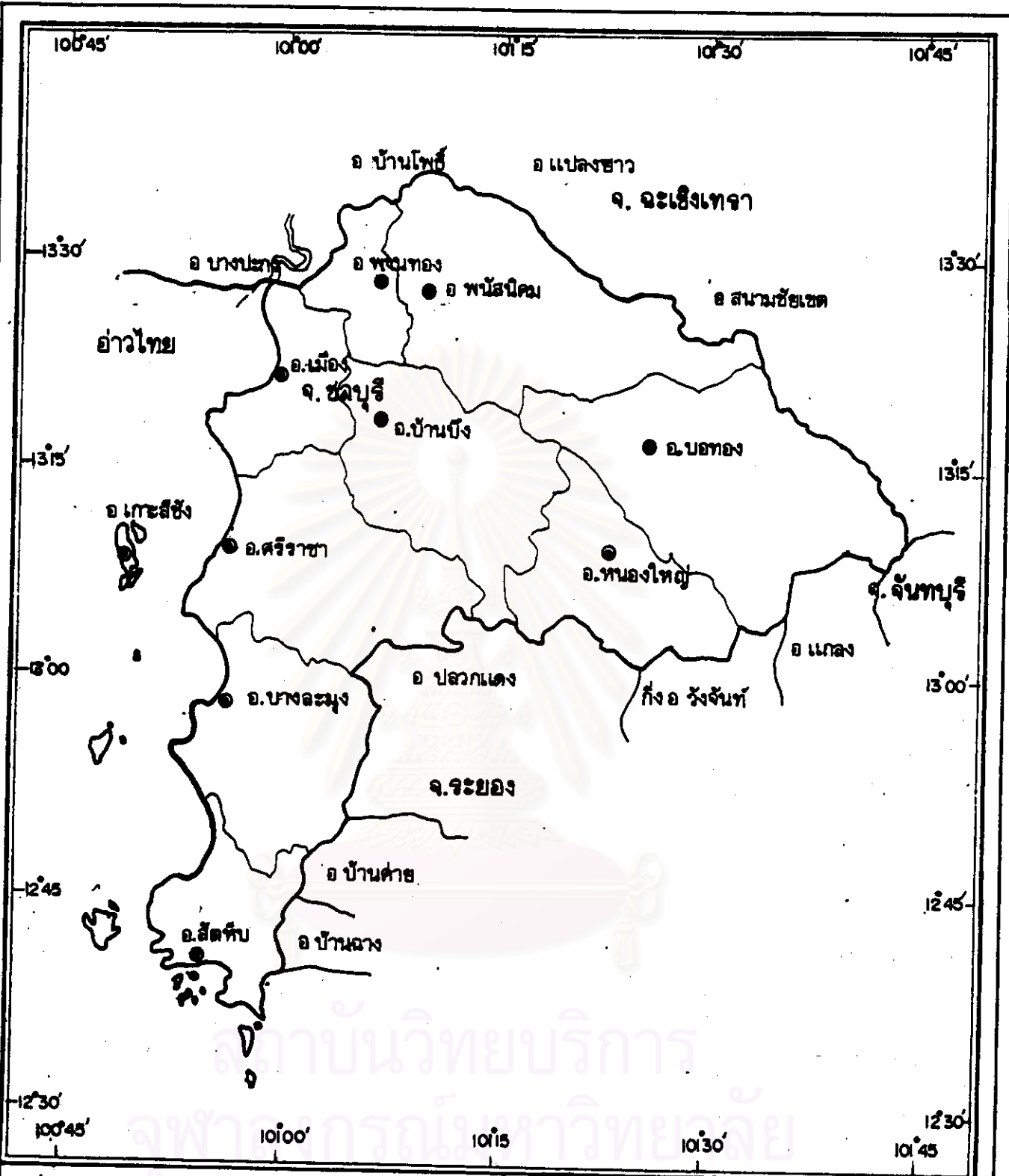
การชลประทาน สำนักงานชลประทานที่ 9 เป็นผู้รับผิดชอบ
โครงการชลประทานในจังหวัดชลบุรี โครงการนี้ดำเนินการตั้งแต่ปี 2531-2537 มีทั้งหมด
76 โครงการ ครอบคลุมพื้นที่ 45,200 ไร่ และสามารถกักเก็บน้ำได้ทั้งหมด 67,411 ล้านลูกบาศก์
เมตร

ตารางที่ 3.1 แสดงปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิของจังหวัดชลบุรี ปี 2531 - 2537

	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
ปริมาณน้ำฝน (มม.)	1,684.50	1,175.30	1,309.00	1,041.20	1,190.30	906.70	1,491.40
จำนวนฝนตก (วัน)	129.00	118.00	114.00	121.00	106.00	101.00	113.00
อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย (°ซ.)	35.29	35.43	35.78	36.00	35.69	35.97	37.40
อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย (°ซ.)	22.02	21.88	22.27	22.18	21.16	22.05	19.40
อุณหภูมิเฉลี่ย (°ซ.)	28.88	28.94	29.18	29.20	28.55	29.44	28.40
ความชื้นสัมพัทธ์ เฉลี่ยทั้งเดือน (%)	71.33	71.45	70.78	70.50	70.94	85.10	71.15

ที่มา : สถานีตรวจอากาศจังหวัดชลบุรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการของจังหวัดชลบุรี

สัญลักษณ์

- เขตจังหวัด
- เขตอำเภอ
- ที่ตั้งอำเภอ

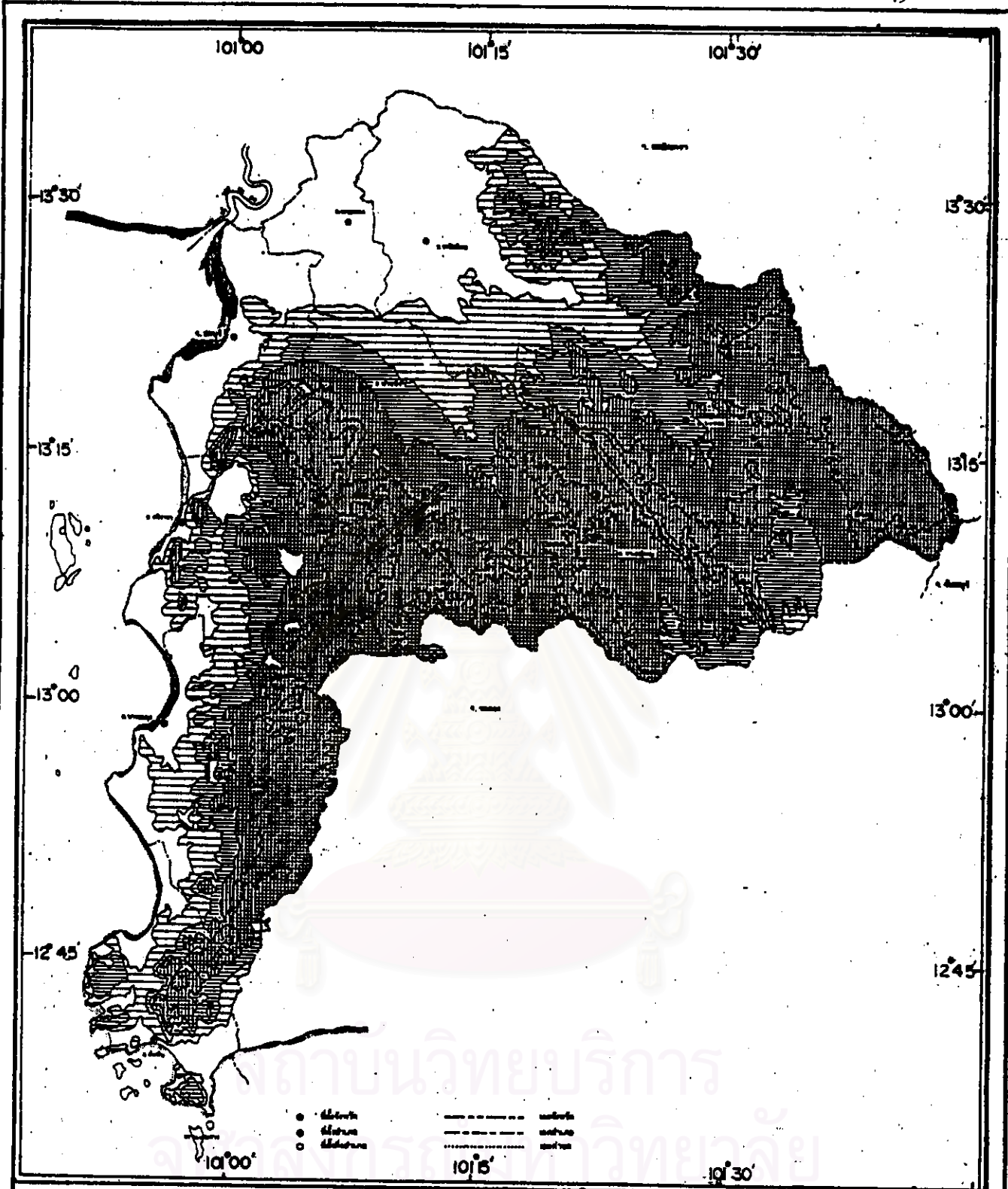
เลขที่

เขตปกครองระดับอำเภอ

ที่มา: สำนักงาบบึงเมืองจังหวัดชลบุรี

แผนที่ 3.5

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการของจังหวัดชลบุรี

สัญลักษณ์

- ความสูง 0-20 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง
- ความสูง 20-30 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง
- ความสูง 30-40 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง
- ความสูง 40-50 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง
- ความสูง 50-100 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง
- ความสูง 100 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

แสดง

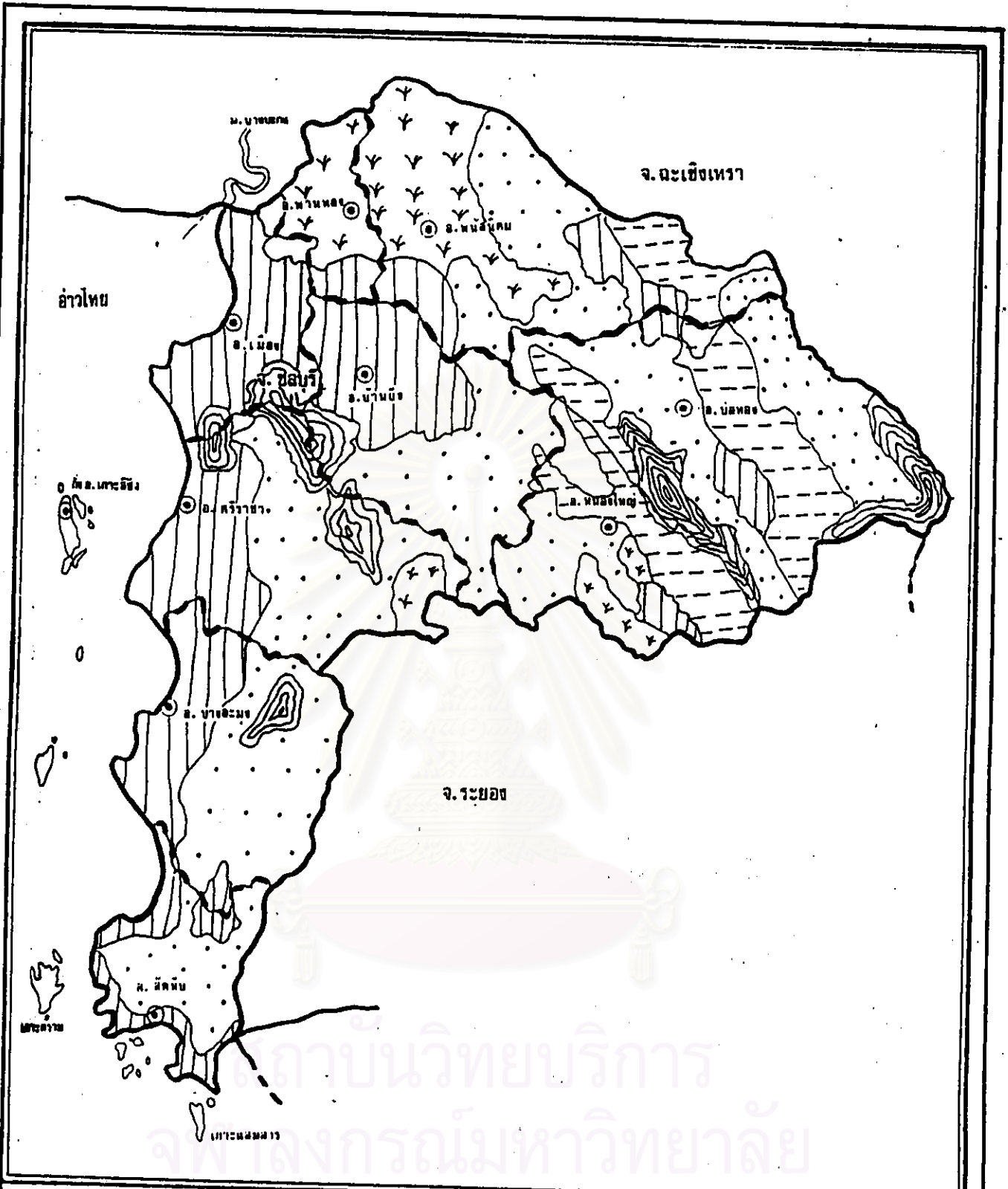
ลักษณะภูมิประเทศ

ที่มา: สำนักงานผังเมืองจังหวัดชลบุรี

แผนที่ 3.6

15 7.5 0 7.5 15 กม.

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการของจังหวัดชลบุรี

สัญลักษณ์

- ดินนา
- ดินทราย
- ดินไร่
- ดินคัน
- ภูเขา

แสดง ลักษณะดิน จังหวัดชลบุรี

ที่มา: สำนักงานผังเมืองจังหวัดชลบุรี

แผนที่ 5.7

15 25 0 25 15 กม.

สถาบันวิทยบริการ
 วิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการจังหวัดชลบุรี

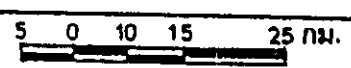
สัญลักษณ์

- เขตจังหวัด
- เขตอำเภอ
- ที่ตั้งอำเภอ

แสดง

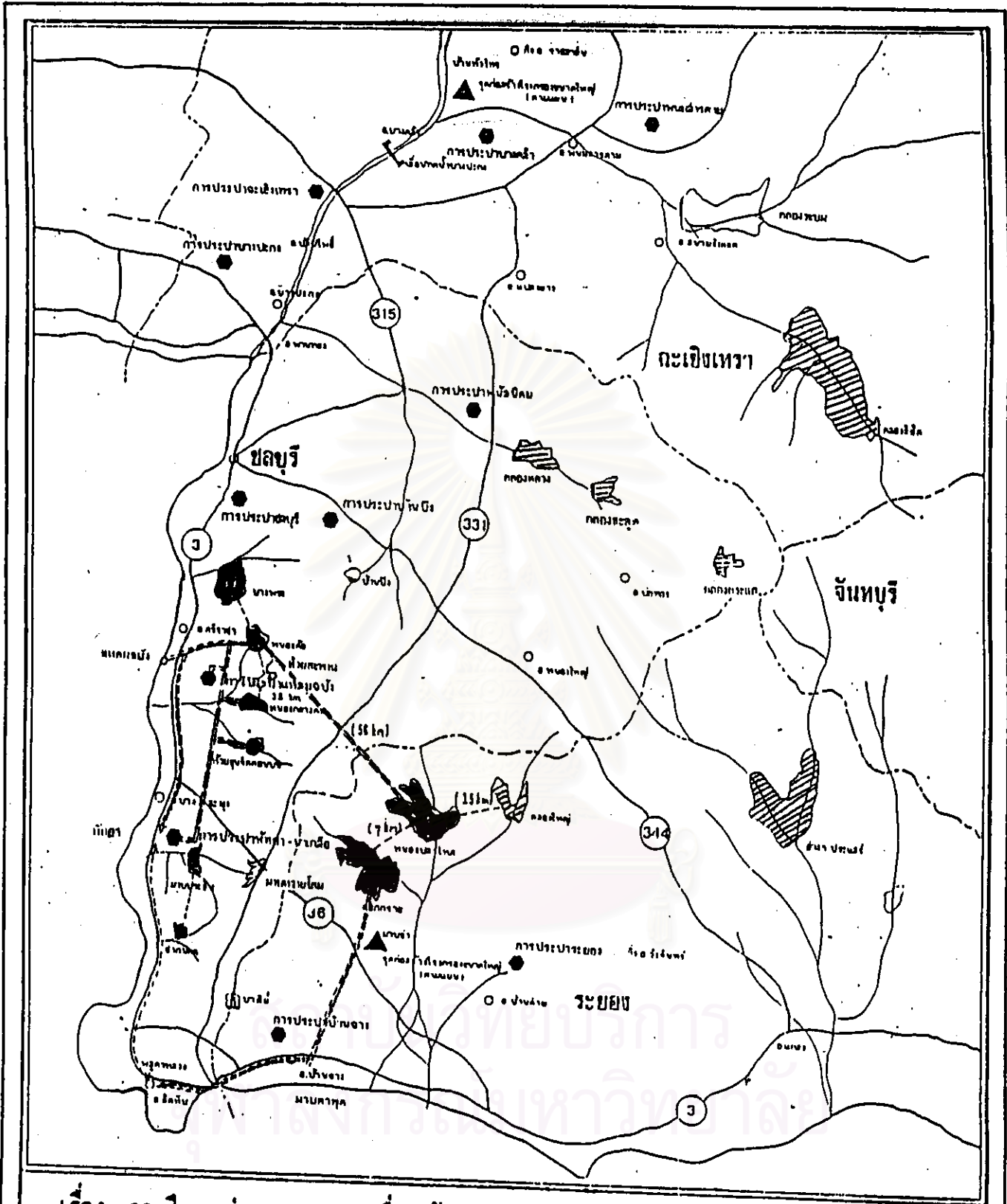
คุณลักษณะน้ำใต้ดิน จังหวัดชลบุรี

ที่มา: กองผังภาค กรมการผังเมือง

แผนที่ 3.8

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการจังหวัดชลบุรี

สัญลักษณ์

- อย่างเก็บน้ำปัจจุบัน
- อย่างเก็บน้ำในโครงการ
- กำลังศึกษาโครงการ
- โครงการแล้วเสร็จ

แสดง

แหล่งน้ำ

ที่มา: สำนักงานชลประทานที่ ๑ ชลบุรี

แผนที่ 3.9

5. พื้นที่ของรัฐในจังหวัดชลบุรี

จากนโยบายของคณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการส่วนภูมิภาค สำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย ให้จัดหาที่ดินสำหรับตั้งศูนย์ราชการแต่ละระดับใน ทุกจังหวัด จากที่สาธารณูปโภค ที่ราชพัสดุ ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ที่ราษฎรบริจาค ทั้งนี้เพื่อเป็น การประหยัดงบประมาณ ซึ่งสภาพที่ตั้งของที่ดิน ควรตั้งอยู่ในที่ตั้งซึ่งอำนวยความสะดวกแก่หน่วย ราชการในการดำเนินการตามหน้าที่ ประชาชนเข้าถึงเพื่อติดต่อราชการได้สะดวกด้วย โดยกำหนด ขนาดของแปลงที่ดินจะต้องเป็นแปลงที่ดินที่ติดต่อกันขนาดใหญ่พอสมควร เพื่อให้เกิดการรวม กลุ่มของสถานที่ราชการ ซึ่งศูนย์ราชการหลักขนาดที่ดินไม่ควรต่ำกว่า 50 ไร่ (ตามมาตรฐานการ วางผังศูนย์ราชการของกรมการผังเมือง)

สำหรับจังหวัดชลบุรียุทธินพื้นที่ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐนั้น ที่มีความเป็นไปได้สูงในการ นำมาใช้เป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการ จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมซึ่งต้องเลือกอีกครั้งหนึ่ง มีอยู่ 2 ประเภท คือ

5.1 **พื้นที่ของราชพัสดุ** ในจังหวัดชลบุรีมีพื้นที่ของราชพัสดุที่มีขนาดไม่ต่ำกว่า 50 ไร่ มีอยู่ทั้ง 10 อำเภอ มีทั้งหมด 49 แปลง ซึ่งแต่ละแปลงจะมีการใช้ประโยชน์ในการก่อสร้าง หน่วยงานของราชการ (รายละเอียดตารางที่ 3.2)

5.2 **เขตพื้นที่ป่าสงวน** ที่มีอยู่ในจังหวัดชลบุรีปัจจุบันนั้นได้ถูกบุกรุก และได้จัด เป็นพื้นที่ทำกินของเกษตรกรที่เรียกว่า สปก.4-01 และสภาพของพื้นที่ป่าที่คงสภาพนั้นเหลือน้อย มาก ปัจจุบันมีอยู่ 7 ป่า และเป็นอุทยานแห่งชาติอีก 2 ป่า (รายละเอียดตารางที่ 3.3)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.2 แสดงรายละเอียดที่ดินราชพัสดุที่มีขนาดเนื้อที่มากกว่า 50 ไร่ขึ้นไป ของจังหวัดชลบุรี

อำเภอ/ตำบล	โฉนดที่ดิน	เนื้อที่ ไร่-งาน-วา	เนื้อที่สิ่งปลูก สร้าง	หน่วยงานที่รับประโยชน์	จำนวนสิ่งปลูกสร้าง (หลัง)	ส่วนราชการที่ครอบครอง (กระทรวง)
อำเภอเมือง ตำบลบ้านสวน	รพ.4, 541, 542, 618, 176	66-3-26	-	โรงพยาบาลชลบุรี และวิฑาลัย พยาบาลชลบุรี	114	สาธารณสุข
	รพ.177, 412	277-2-34	-	โรงเรียนพลตำรวจตร 2 หน่วย ปฏิบัติการพิเศษ	80	มหาดไทย
	รพ.337, 184	312-2-18	-	โรงเรียนเรณูนครอย่าง เรียนช่างกลางชลบุรี สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานการประปาเขต 1 สำนักงานประถมศึกษา สถานีตรวจอากาศชลบุรี วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคกลาง ศูนย์วิจัยโรค สำนักงานเกษตรจังหวัด บ้านพักผู้พิพากษา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	80	ศึกษาธิการ สาธารณสุข ยุติธรรม

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ข้อมูลตำบล	ถนนของทะเบียน	เนื้อที่ ไร่-งาน-วา	เนื้อที่ยังไม่ได้ ใช้ประโยชน์	การใช้ประโยชน์ที่ดิน	จำนวนสิ่งปลูกสร้าง (หลัง)	ส่วนราชการที่ครอบครอง (กระทรวง)
ตำบลเมือง (ต่อ)						
ตำบลบ้านสวน	ทบ.413	1993-3-37	-	จังหวัดทหารบกธนบุรี		กลาโหม
ตำบลหนองไม้แดง	ทบ.169	800-0-0	330-0-0	แขวงกรมทางจังหวัด สำนักงานขนส่งจังหวัด วิทยาลัยพลศึกษา สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน	126	คมนาคม
ตำบลบางปลาสร้อย	ทบ.196	56-3-49	-	โรงเรียนชลประทานกุล บ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัด ศาลาประชาคม สโมสรข้าราชการ บ้านพักข้าราชการ	70	ศึกษาธิการ มหาดไทย
ตำบลแสนสุข	ทบ.178	125-1-49	60-0-80	บ้านพักรับรองสำนักงานเกษตรรัฐมนตรี	16	สำนักนายกรัฐมนตรี
	ทบ.314	385-2-50	-	ให้เช่า, สกต.แสนสุข	58	การคลัง
	ทบ.336	618-1-93	-	มหาวิทยาลัยบูรพา	258	ทบวงมหาวิทยาลัย
ตำบลศรีราชา	ทบ.339	462-1-60	-	ค่ายลูกเสือศรีราชา	14	ศึกษาธิการ

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

อำเภอ/ตำบล	หมายเลขทะเบียน	พื้นที่ไร่-งาน-วา	เนื้อที่ซึ่งไม่ได้ใช้ประโยชน์	การใช้ประโยชน์ที่ดิน	จำนวนสิ่งปลูกสร้าง (หลัง)	ส่วนราชการที่ครอบครอง (กระทรวง)
ตำบลศรีราชา	จป.205	238-3-40	-	ที่ว่าการอำเภอศรีราชา		
				สำนักงานมาเดวีธ		
ตำบลชูรศักดิ์	จป.41	498-0-59	498-0-59	สำนักงานทางหลวงที่ 12		
				สำนักงานป่าไม้เขต 2		
ตำบลบางพระ	จป.202	537-1-18	-	สอ.ศรีราชา		
				โรงเรียนเทศบาล		
				ที่ทำการกองกำกับการ 2 ตำรวจน้ำ		
ตำบลหนองขาม	จป.203	11,596-2-80	-	สวนป่าหนองตาอยู่		เกษตรและสหกรณ์ฯ
				วิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษา		
ตำบลทุ่งสุขลา	จป.341	1,910-0-09	-	วิทยาเขตเกษตรกรรมบางพระ		ศึกษาธิการ
				โครงการชลประทาน อ่างเก็บน้ำบางพระ		
				โครงการชลประทานหนองห่อ		เกษตรและสหกรณ์ฯ
				ศูนย์ฝึกอบรมข้าราชการ กรมพัฒนาชุมชน	36	มหาดไทย

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

อันดับ/คำขอ	หมายเลขทะเบียน	ปีที่	เนื้อที่ ไร่-งาน-วา	เนื้อที่ซึ่งไม่ได้ ใช้ประโยชน์	การใช้ประโยชน์ที่ดิน	จำนวนสิ่งปลูกสร้าง (หลัง)	ส่วนราชการที่ครอบครอง (กระทรวง)
ข้อมูลพื้นฐาน (ต่อ) คำขอลงสู่สงขลา	รพ.346	347-0-94		80-1-94	ศูนย์ฝึกนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถานีดับเพลิง	43	ทบวงมหาวิทยาลัย เกษตรและสหกรณ์ฯ
					ศูนย์อนุรักษ์กลุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียง กรมพัฒนาที่ดิน		
ข้อมูลบ้านบึง	รพ.347	758-2-17		-	สถานีสื่อสารดาวเทียมศรีราชา	-	กต.ไทย
	รพ.551	138-0-81		-	บริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทยออลส์ เซ่า	-	การคลัง
คำขอลงจาก	รพ.23	291-2-74		163-1-16	เรือนำชั่วคราวบ้านบึง	-	มหาดไทย
	รพ.242	80-3-69		-	สำนักงาน รพท. ไร่ประโคน	23	มหาดไทย
ข้อมูลพื้นที่ดิน คำขอลงจาก	รพ.607	94-0-00		-	วิทยาลัยเทคนิคขจรบุรี	39	มหาดไทย
	รพ.380	63-3-00		-	โรงเรียนบ้านเนินเหล็กเต่า	-	ศึกษาธิการ
คำขอลงจาก	รพ.394	1,153-2-56		-	ถนนและบริเวณสำนักงานที่ดินอำเภอเมือง	-	เกษตรและสหกรณ์ฯ

ตารางที่ 8.2 (ต่อ)

อันดับ/คำขอ	หมายเลขทะเบียน	ปีที่ ไป-จน-มา	เมื่อยังไม่ได้ ใช้ประโยชน์	การใช้ประโยชน์ที่ดิน	จำนวนเชิงโครงสร้าง (หลัง)	ส่วนราชการที่ครอบครอง (กระทรวง)
อันดับบางละมุง คำบบางละมุง	ทบ.219	877-2-10	-	สถานพักฟื้นตำรวจบางละมุง สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง ศูนย์ฝึกอบรมพัฒนาชุมชน	161	มหาดไทย
	ทบ.371	66-4-04	-	สภอ.บางละมุง ที่ว่าการอำเภอบางละมุง โรงเรียนบ้านบางละมุง	38	มหาดไทย ศึกษาธิการ
คำบบ่อ คำบบ่อหนองเรือ	ทบ.575	531-3-22	-	ใช้ในราชการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	-	ทบวงมหาวิทยาลัย
	ทบ.212	290-3-94	-	โครงการอ่างเก็บน้ำมาบประจัน	-	เกษตรและสหกรณ์ การเกษตร
อันดับหนอง คำบบางนาง	ทบ.397	149-3-97	-	บ้านพักผู้รักษาอาคาร โครงการชลประทาน	-	-

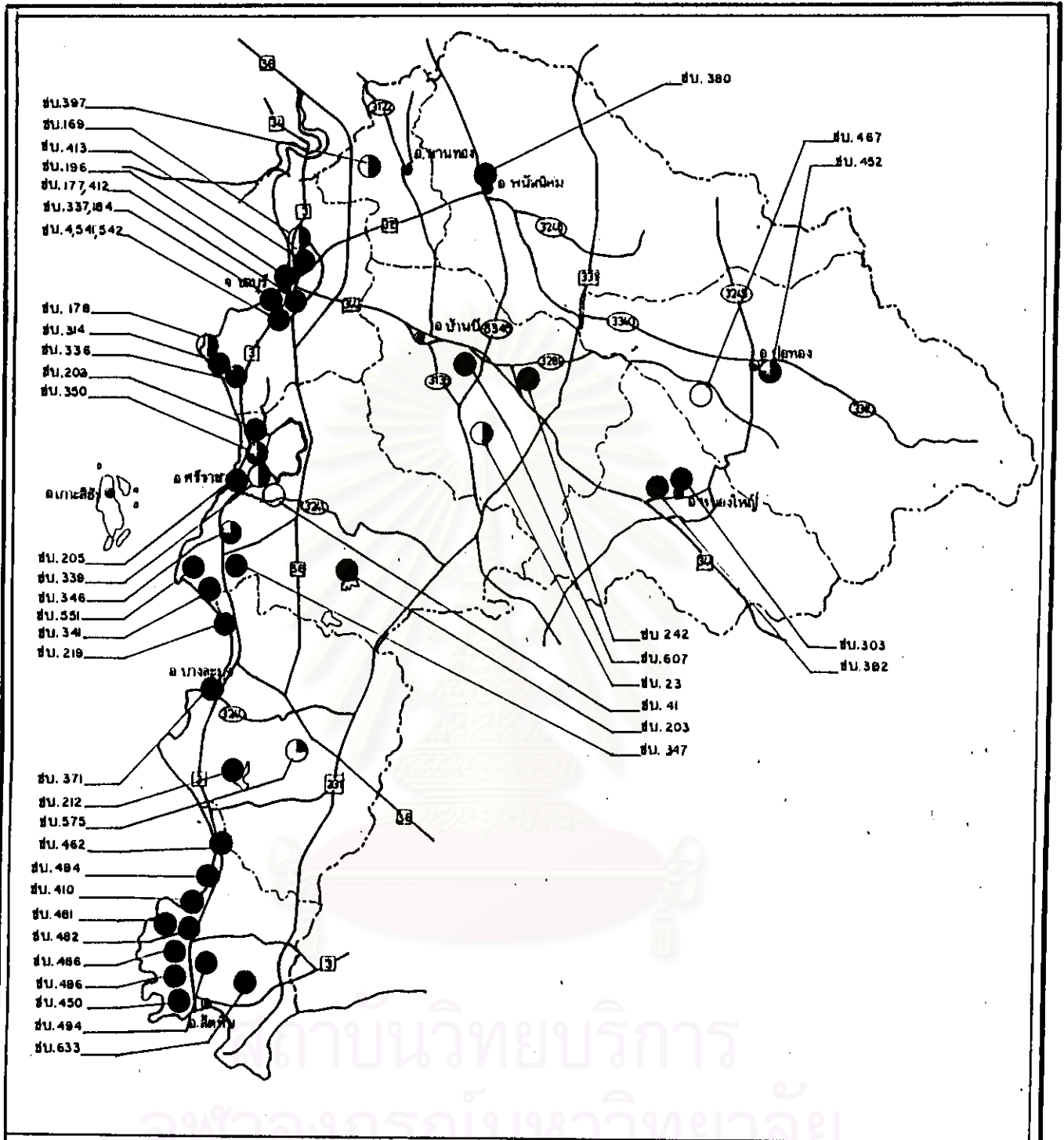
ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

อำเภอ/ตำบล	รพมของทะเบียน	พื้นที่ ไร่-งาน-วา	เนื้อที่ซึ่งไม่ได้รับ ใช้ประโยชน์	การใช้ประโยชน์ที่ดิน	จำนวนสิ่งปลูกสร้าง (หลัง)	ส่วนราชการที่ครอบครอง (กระทรวง)
อำเภอชัยภูมิ ตำบลสี่คืบ	รพ.450	141-0-02	-	โรงเรียนสิงห์สมุทร	37	ศึกษาธิการ
	รพ.481	14,087-0-88	-	ราชการกองทัพอากาศ	-	กลาโหม
	รพ.482	4,232-1-72	-	ราชการกองทัพอากาศ	-	กลาโหม
	รพ.486	241-3-61 7/10	-	ราชการกองทัพอากาศ	-	กลาโหม
	รพ.493	31,889-3-50	-	ราชการกองทัพอากาศ	-	กลาโหม
	รพ.497	1,549-3-60	-	ราชการกองทัพอากาศ	-	กลาโหม
	รพ.513	79-3-35	-	ราชการกองทัพอากาศ	-	กลาโหม
ตำบลนาจอมเทียน	รพ.494	1,117-24-0	-	ราชการกองทัพอากาศ	-	กลาโหม
ตำบลพุดหลวง	รพ.633	11,329-1-75	-	ราชการกองทัพอากาศ	-	กลาโหม
ตำบลบางสระ	รพ.410	116-0-40	-	ราชการกองทัพอากาศ	-	กลาโหม
ตำบลบ่อทอง ตำบลบ่อทอง	รพ.452	81-2-92	-	ทำการย้ายบ่อทอง และ บ้านพักข้าราชการ	4	มหาดไทย
	รพ.437	882-0-35	680-0-0	ทำไร่ซ้อข, บ้าน	-	มหาดไทย

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ชั้น/ภาค/ตำบล	หมายเลขทะเบียน	เนื้อที่ ไร่-งาน-วา	เนื้อที่ยังไม่ได้ ใช้ประโยชน์	การใช้ประโยชน์ที่ดิน	จำนวนสิ่งปลูกสร้าง (หลัง)	ส่วนราชการที่ครอบครอง (กระทรวง)
ชั้นมัธยมศึกษา ตำบลสีคิ้ว	ขบ.450	141-0-02	-	โรงเรียนสิงห์สมุทร	37	ศึกษาธิการ
	ขบ.481	14,087-0-88	-	ราชการกองทัพอเรือ	-	กลาโหม
	ขบ.482	4,232-1-72	-	ราชการกองทัพอเรือ	-	กลาโหม
	ขบ.486	241-3-61 7/10	-	ราชการกองทัพอเรือ	-	กลาโหม
	ขบ.493	31,889-3-50	-	ราชการกองทัพอเรือ	-	กลาโหม
	ขบ.497	1,549-3-60	-	ราชการกองทัพอเรือ	-	กลาโหม
	ขบ.513	79-3-35	-	ราชการกองทัพอเรือ	-	กลาโหม
ตำบลนางอมเทียน	ขบ.494	1,117-24-0	-	ราชการกองทัพอเรือ	-	กลาโหม
ตำบลพุดตาแดง	ขบ.633	11,329-1-75	-	ราชการกองทัพอเรือ	-	กลาโหม
ตำบลบางสวรรค์	ขบ.410	116-0-40	-	ราชการกองทัพอเรือ	-	กลาโหม
ชั้นมัธยมศึกษา ตำบลบ่อทอง	ขบ.452	81-2-92	-	ที่ว่าการอำเภอบ่อทอง และ บ้านพักข้าราชการ	4	มหาดไทย
	ขบ.437	882-0-35	680-0-0	ทำไร่ไถดิน, บ้าน	-	มหาดไทย

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการของจังหวัดชลบุรี

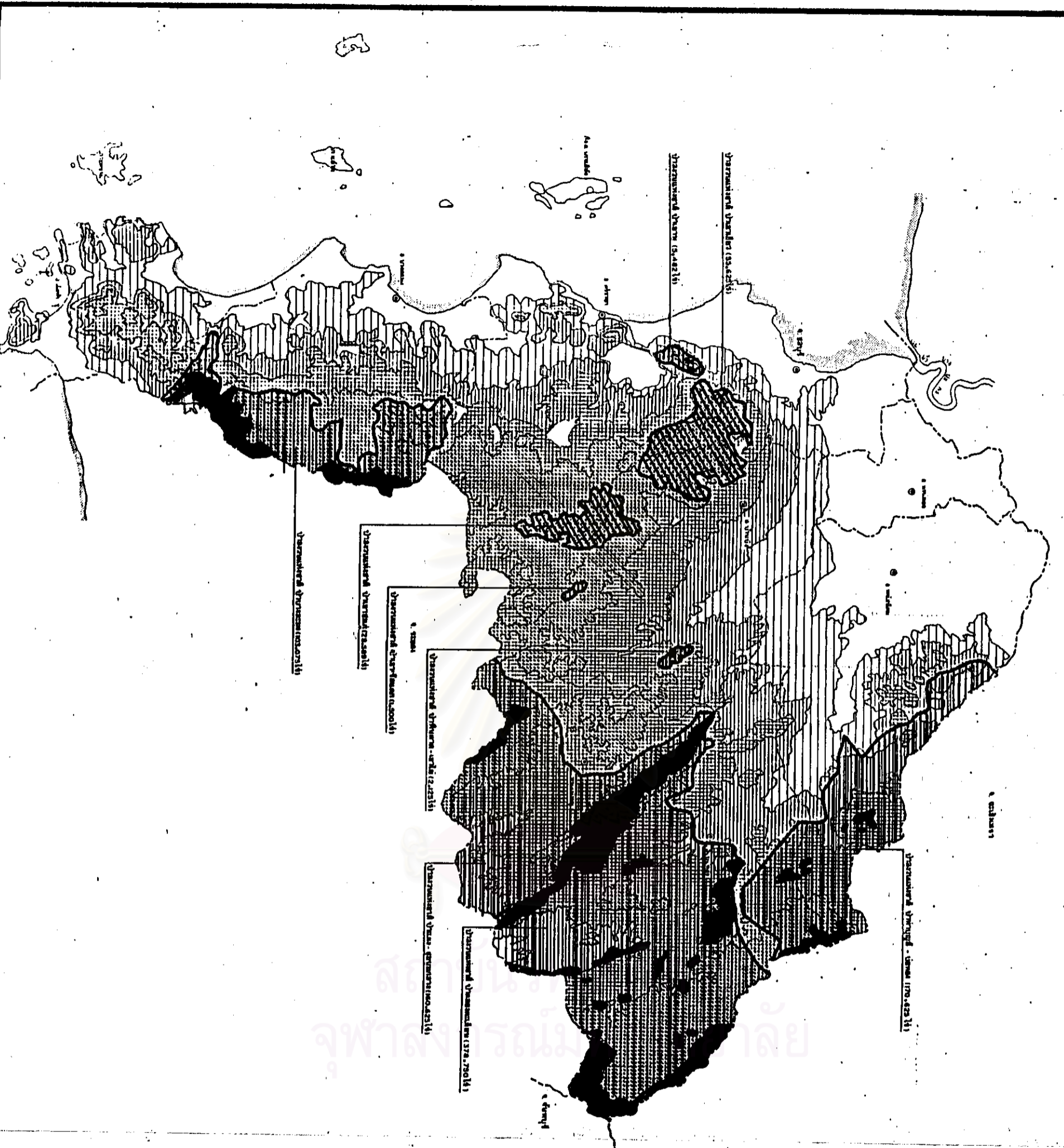
สัญลักษณ์

- แผลงที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์
- ใช้ประโยชน์เต็มแผลง
- ◐ ใช้ประโยชน์ประมาณ 3/4 ของแผลง
- ◑ ใช้ประโยชน์ประมาณ 1/2 ของแผลง
- ◒ ใช้ประโยชน์ประมาณ 1/4 ของแผลง

แฉะ การใช้ประโยชน์พื้นที่ดินราชพัสดุที่มีขนาดมากกว่า 50ไร่ต่อแผลง

แผนที่ 9.11

สัญลักษณ์

- ความสูง 0-20 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง
- ความสูง 20-40 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง
- ความสูง 40-60 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง
- ความสูง 60-100 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง
- ความสูง 100-200 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง
- มากกว่า 200 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง
- ชายฝั่งที่ติดอยู่กับปัจจุบัน
- แนวเขตตำบลหรือจังหวัดและอุทยานแห่งชาติ
- พื้นที่อุทยานแห่งชาติ
- พื้นที่ทำการกิน
- พื้นที่ป่า

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้ง
ศูนย์ราชการของจังหวัดชลบุรี

แสดง แนวเขตพื้นที่ป่า

ที่มา: สำนักงานป่าไม้จังหวัดชลบุรี แผนที่ 3.12

ตารางที่ 3.8 รายชื่อป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติ ในจังหวัดชลบุรี

ชื่อป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติ	อำเภอ	พื้นที่ป่า (ไร่)
1. ป่าสงวนแห่งชาติป่าบางละมุง	บางละมุง, สัตหีบ	103,075
2. ป่าสงวนแห่งชาติป่าท่าบุญมี-บ่อทอง	พนัสนิคม, บ่อทอง	107,625
3. ป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองตะเคียน	บ่อทอง	378,750
4. ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาทุ	เมืองชลบุรี, ศรีราชา	5,482
5. ป่าสงวนแห่งชาติป่าแดง-ชุมชนกลาง	หนองใหญ่	160,625
6. ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาหินศาล-เขาไม้	บ้านบึง	2,125
7. ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาเรือแตก	บ้านบึง, ศรีราชา	1,500
8. อุทยานแห่งชาติเขาชมภู	บ้านบึง, ศรีราชา	28,589
9. อุทยานแห่งชาติเขาเจ็ซว	เมืองชลบุรี, ศรีราชา, บ้านบึง	55,625

ที่มา : สำนักงานป่าไม้จังหวัดชลบุรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงสร้างประชากรของจังหวัดชลบุรี

1. การกระจายตัวและความหนาแน่นของประชากร

จังหวัดชลบุรีมีประชากรมากที่สุดของภาคตะวันออกเทียบชายฝั่งทะเล ตะวันออก การพิจารณาการกระจายตัวของประชากรจากการรวมตัวกันเป็นชุมชนระดับอำเภอของจังหวัด จาก ข้อมูลในปี 2538 จากตารางที่ 3.4 จะเห็นได้ว่า อำเภอเมืองชลบุรีมีสัดส่วน ร้อยละ 18.00 ของ จำนวนประชากรในจังหวัด ซึ่งเป็นอำเภอที่มีประชากรรวมตัวกันมากที่สุด ทั้งนี้เพราะอำเภอ เมืองชลบุรี เป็นบริเวณที่มีการรวมตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ร้านค้า และการบริการต่างๆ รวมทั้งเป็นศูนย์รวมของหน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษา ซึ่งกิจกรรม เหล่านี้เป็นแรงดึงดูดให้ประชากรเข้ามาตั้งถิ่นฐานหรืออพยพเข้ามาใช้แรงงานในเขตอำเภอเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ซึ่งเป็นชุมชนที่มีสภาพความเป็นเมืองและเป็นศูนย์ กลางการพาณิชย์ การคมนาคม การศึกษา

2. ขนาดของประชากรของจังหวัดชลบุรี

ขนาดของประชากรจำแนกตามอำเภอของจังหวัดชลบุรี ในปี พ.ศ.2538 แบ่งออก เป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 มีประชากรอยู่ระหว่าง 100,001-150,000 คน คือ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอพนัสนิคม อำเภอสัตหีบ

กลุ่มที่ 2 มีประชากรอยู่ระหว่าง 50,001-100,000 คน คือ อำเภอบ้านบึง อำเภอ ศรีราชา อำเภอบางละมุง เมืองพัทยา (ปัจจุบันเป็นเมืองที่ปกครองตนเอง และเป็นสถานที่ ท่องเที่ยวระดับโลกที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก มีความสำคัญด้านเศรษฐกิจ ทำรายได้ให้กับจังหวัดเป็น จำนวนมาก)

กลุ่มที่ 3 มีประชากรระหว่าง 5,001-50,000 คน คือ อำเภอบ่อทอง อำเภอ พานทอง อำเภอหนองใหญ่ ตามลำดับ ซึ่งอำเภอดังกล่าวตั้งอยู่ตอนในของพื้นที่จังหวัดชลบุรี ไม่ติดทะเล เป็นชุมชนที่มีเศรษฐกิจเน้นหนักไปทางด้านการเกษตรกรรม

กลุ่มที่ 4 มีประชากรน้อยกว่า 5,000 คน ได้แก่ อำเภอเกาะสีชัง

การพิจารณาการกระจายตัวของประชากรจากความหนาแน่นของประชากร พบว่า ในปี 2526 จังหวัดชลบุรีมีความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 152.92 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร เมื่อเปรียบเทียบกับภาคตะวันออก (พื้นที่ 36,293.787 ตารางกิโลเมตร) ประชากรในปี พ.ศ.2537 มีจำนวน 3,860,129 คน มีความหนาแน่น 106 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร จังหวัดชลบุรีมีความหนาแน่นประชากรมากกว่าระดับภาค เมื่อพิจารณาระดับอำเภอจะเห็นว่าอำเภอต่างๆ มีความหนาแน่นมากกว่าระดับภาค ยกเว้นอำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่

สามารถแบ่งอำเภอตามความหนาแน่นของประชากรในปี 2538 เป็น 4 กลุ่ม คือ

1) อำเภอที่มีความหนาแน่นมากกว่า 300 คน/กม.² ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี โดยในปี 2526 มีความหนาแน่น 628 คน/กม.² และเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ.2538 เป็น 644 คน/กม.² เมืองพัทยามีความหนาแน่นเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าอำเภอเมืองชลบุรี จากปี 2526 มีความหนาแน่นประชากร 194 คน/กม.² ในปี 2538 เพิ่มขึ้นเป็น 314 คน/กม.² และอำเภอสัตหีบที่มีประชากรมีความหนาแน่นเพิ่มมากขึ้นในปี พ.ศ.2538 เพิ่มขึ้นเป็น 305 คน/กม.²

2) อำเภอที่มีความหนาแน่น ตั้งแต่ 201-300 คน/กม.² ได้แก่ อำเภอพานทอง อำเภอบางละมุง อำเภอเกาะสีชัง คือ ในปี 2526 มีความหนาแน่นของประชากรอำเภอพานทอง 220 คน/กม.² อำเภอบางละมุง 164 คน/กม.² อำเภอเกาะสีชัง 169 คน/กม.² ในปี พ.ศ.2538 อำเภอพานทองเพิ่มขึ้นเป็น 239 คน/กม.² ส่วนอำเภอบางละมุง และอำเภอเกาะสีชัง มีความหนาแน่นของประชากรเท่ากันคือ 231 คน/กม.² แต่อำเภอบางละมุงมีอัตราเพิ่มขึ้นที่สูงกว่า

3) อำเภอที่มีความหนาแน่นตั้งแต่ 101-200 คน/กม.² ได้แก่ อำเภอพนัสนิคม อำเภอศรีราชา อำเภอบ้านบึง ตามลำดับ

4) อำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรน้อยกว่า 100 คน/กม.² ได้แก่ อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง ตามลำดับ

ในการวิเคราะห์ความหนาแน่นประชากรพบว่าบริเวณที่มีชุมชนหนาแน่นจะอยู่ในบริเวณศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม สถานที่ราชการ สถาบันการศึกษา การท่องเที่ยว การคมนาคม ซึ่งได้แก่ อำเภอเมือง เมืองพัทยา (ตารางที่ 3.5)

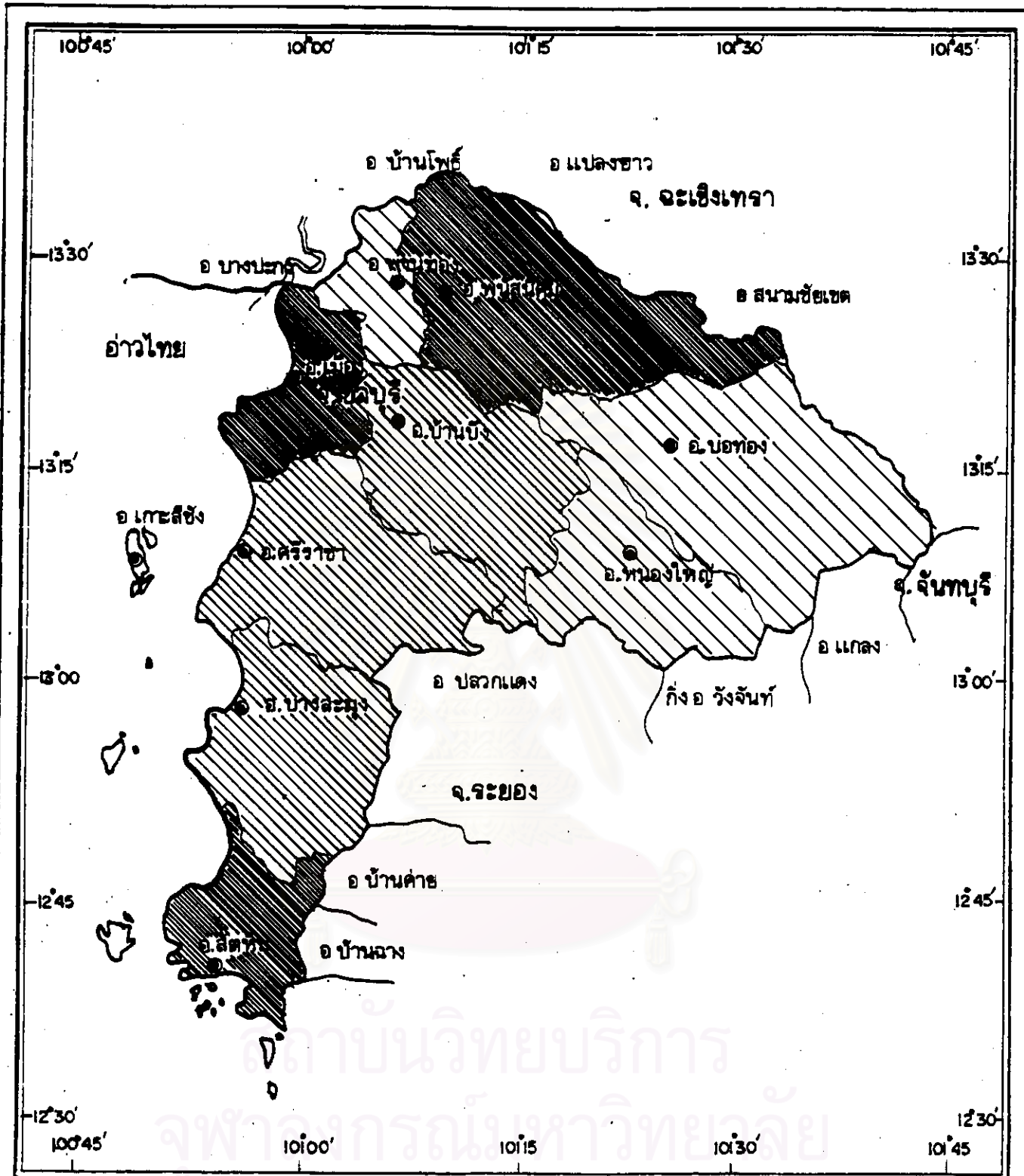
ตารางที่ 3.4 แสดงจำนวนประชากรระดับอำเภอ จังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2526 - 2538

อำเภอ	ปี พ.ศ.																ร้อยละ
	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538				
เมือง	141,553	143,217	149,432	156,637	159,661	169,860	122,859	124,202	124,458	140,299	148,453	145,245	145,144	18.00			
พนัสนิคม	116,464	118,370	121,267	124,710	126,487	130,760	131,566	133,837	134,599	129,741	132,073	138,216	139,168	17.26			
ศรีราชา	90,823	92,598	95,564	100,792	103,396	110,001	111,838	115,934	123,356	98,755	97,951	86,341	98,538	12.22			
พานทอง	39,764	39,986	40,682	41,556	41,966	43,555	44,545	44,437	44,816	44,201	43,991	42,778	43,278	5.36			
บ้านโป่ง	77,993	78,107	79,613	80,230	80,276	81,578	81,274	80,862	80,269	68,343	70,287	74,270	75,085	9.31			
บางละมุง	46,263	47,253	48,565	50,565	51,985	55,484	57,241	58,932	60,845	59,769	66,856	64,353	65,272	8.09			
สัตหีบ	81,192	82,362	86,919	91,748	93,169	98,886	100,808	102,356	104,657	100,337	66,856	102,093	106,277	13.18			
หนองใหญ่	18,523	19,176	19,861	20,348	20,381	20,849	20,891	20,972	21,212	20,654	20,149	20,172	20,268	2.51			
เกาะสีชัง	3,056	3,059	3,202	3,333	3,450	3,654	3,774	3,928	4,086	4,065	4,151	4,115	4,167	0.51			
บ่อทอง	29,688	30,640	32,268	33,687	34,419	36,321	36,704	37,278	37,692	37,451	38,032	41,319	43,379	50.38			
เมืองพัทยา	40,475	42,009	45,815	49,548	52,562	56,402	60,466	62,351	64,731	67,264	68,364	64,038	65,525	8.12			
รวม	685,794	696,777	723,188	753,154	767,752	807,350	771,966	785,089	800,721	770,879	757,163	782,940	806,101	100			

ที่มา : สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 3.5 แสดงความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงประชากรระดับอำเภอ จังหวัดชลบุรี

อำเภอ	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	จำนวนประชากร		ความหนาแน่นประชากร (คน/กม ²)		การเปลี่ยนแปลง	
		พ.ศ. 2526	พ.ศ. 2538	พ.ศ. 2526	พ.ศ. 2538	จำนวน	ร้อยละ
เมือง	225.292	141,553	145,144	628.31	644.25	3,591	0.21
พนัสนิคม	751.726	116,464	139,168	154.93	185.13	22,704	1.62
ศรีราชา	643.611	90,823	98,538	141.11	153.10	7,715	0.71
พานทอง	180.666	39,764	43,278	220.10	239.55	3,514	0.74
บ้านบึง	598.944	77,993	75,084	130.22	125.36	(2,909)	-0.31
บางละมุง	281.599	46,263	65,272	164.29	231.79	19,009	3.42
สัตหีบ	348.122	81,192	106,277	233.23	305.29	25,085	2.57
หนองใหญ่	334.000	18,523	20,208	55.46	60.50	1,685	0.76
เกาะสีชัง	18.000	3,056	4,167	169.78	231.50	1,111	3.03
บ่อทอง	894.536	29,688	43,379	33.19	48.49	13,691	3.84
เมืองพัทยา	208.100	40,475	65,525	194.50	314.87	25,050	5.16
ชลบุรี	4,484.590	685,794	806,101	152.92	179.74	120,307	1.34

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการของจังหวัดชลบุรี

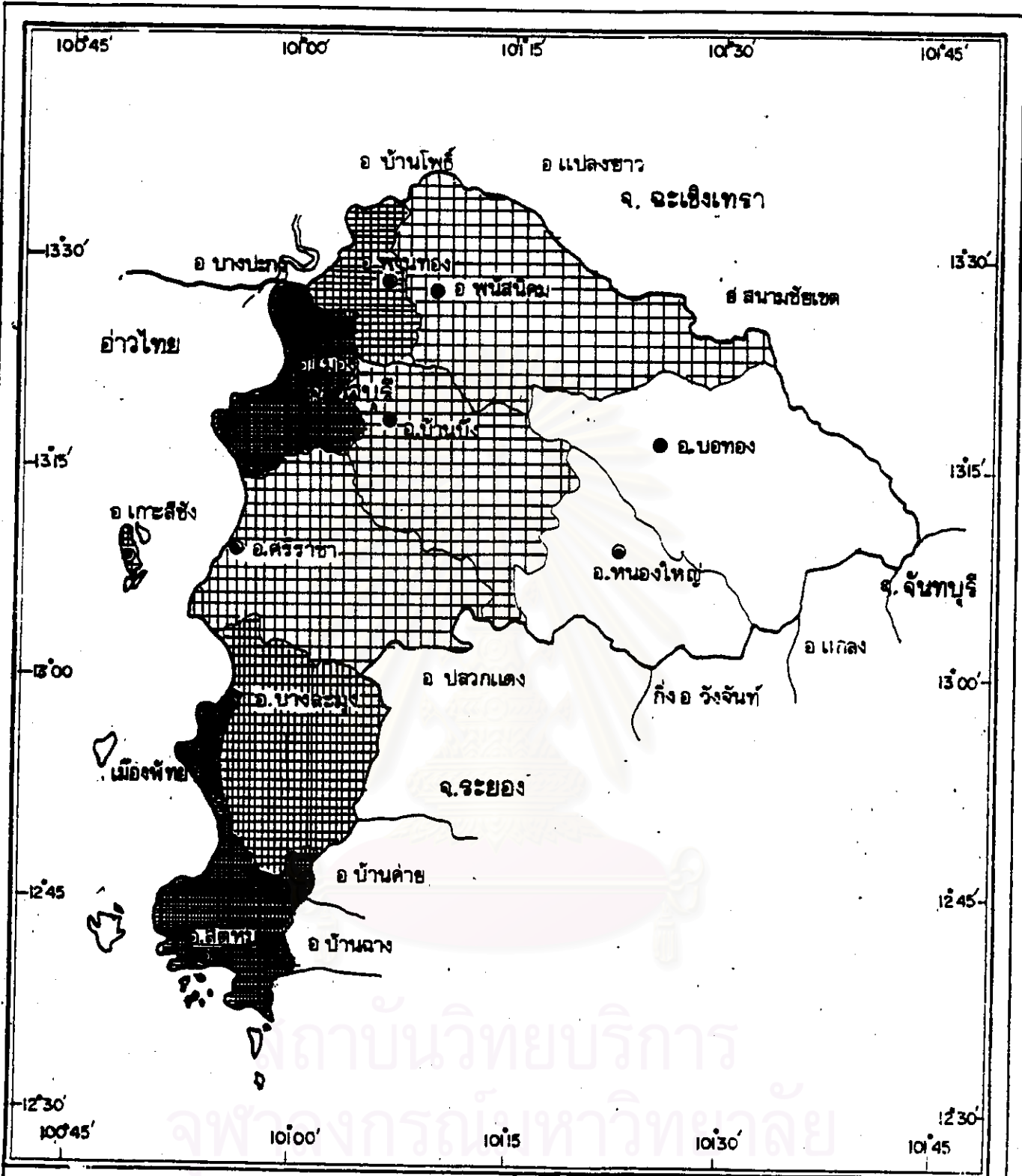
สัญลักษณ์

	ประชากร 100,001 - 150,000 คน
	ประชากร 50,001 - 100,000 คน
	ประชากร 5,001 - 50,000 คน
	ประชากรน้อยกว่า 5,000 คน

แสดง
จำนวนประชากรรายอำเภอ

แผนที่ 3-13

15 7.5 0 7.5 15 กม

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการของจังหวัดชลบุรี

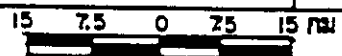
สัญลักษณ์

- มากกว่า 300 คน/ตร.กม.
- 201-300 คน/ตร.กม.
- 101 - 200 คน/ตร.กม.
- น้อยกว่า 100 คน/ตร.กม.

แสดง

ความหนาแน่นประชากรรายอำเภอ

แผนที่ 3.14

โครงสร้างการบริหารงานราชการของจังหวัดชลบุรี

โครงสร้างการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของจังหวัดชลบุรีแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค การบริหารส่วนท้องถิ่น ก่อนที่จะกล่าวถึงการบริหารงานราชการของแต่ละส่วน จะขอกล่าวถึงจำนวนกระทรวงที่มีหน่วยงานเป็นตัวแทนมาอยู่ในจังหวัดชลบุรี (ซึ่งในการศึกษาของงานวิจัยนี้ จะศึกษารายละเอียดเฉพาะการบริหารงานราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคเท่านั้น) มีจำนวนกระทรวงทั้งหมด 14 กระทรวง คือ

- (1) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- (2) กระทรวงการคลัง
- (3) กระทรวงคมนาคม
- (4) กระทรวงพาณิชย์
- (5) กระทรวงมหาดไทย
- (6) กระทรวงยุติธรรม
- (7) กระทรวงศึกษาธิการ
- (8) กระทรวงสาธารณสุข
- (9) กระทรวงอุตสาหกรรม
- (10) กระทรวงกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
- (11) กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- (12) กระทรวงกลาโหม
- (13) ทบวงมหาวชิชาลัย
- (14) สำนักนายกรัฐมนตรี

จากข้อจำกัดของการศึกษาซึ่งจะไม่ศึกษาหน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ คือ สถาบันการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวชิชาลัย และหน่วยงานกระทรวงกลาโหม ยกเว้นหน่วยงานของสัสดีจังหวัด และอำเภอ สาเหตุของการที่ไม่ศึกษาหน่วยงานบางกระทรวง เพราะไม่มีความจำเป็นของการจัดรวมไว้ในศูนย์ราชการ สำหรับจังหวัดชลบุรียังไม่มีตัวแทนอีก 1 กระทรวงมาจัดตั้ง คือ ตัวแทนของกระทรวงการต่างประเทศ

การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของจังหวัดชลบุรีแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. **การบริหารราชการส่วนกลาง** หมายถึง หน่วยงานที่มาตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรีแล้วมีสายบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อส่วนกลาง ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ซึ่งไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง จำนวนหน่วยงานที่เป็นตัวแทนมาจาก กอง กรม และกระทรวงต่างๆ ดังกล่าวมีทั้งหมด 12 กระทรวง และมีหน่วยงานราชการในสังกัดทั้งหมด 52 หน่วยงาน คือ

1.1 **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร** มีจำนวน 7 หน่วยงาน คือ

- 1.1.1 สำนักงานป่าไม้เขตศรีราชา
- 1.1.2 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์
- 1.1.3 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 9
- 1.1.4 สำนักงานชลประทานที่ 9 ชลบุรี
- 1.1.5 สำนักงานโครงการชลประทานจังหวัดชลบุรี
- 1.1.6 ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 19
- 1.1.7 ศูนย์พัฒนาประมงน้ำจืด

1.2 **กระทรวงการคลัง** มีจำนวน 5 หน่วยงาน คือ

- 1.2.1 สำนักงานสรรพสามิตเขต 2 ชลบุรี
- 1.2.2 สำนักงานสรรพากรเขต 2
- 1.2.3 สำนักงานสรรพากรเขตพื้นที่ 9
- 1.2.4 ธนาคารออมสินสาขาชลบุรี
- 1.2.5 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

1.3 **กระทรวงคมนาคม** มีจำนวน 10 หน่วยงาน คือ

- 1.3.1 แขวงทางหลวงชลบุรี
- 1.3.2 สำนักงานทางหลวงที่ 12
- 1.3.3 เจ้าท่าภูมิภาคที่ 6 ชลบุรี
- 1.3.4 สถานีตรวจอากาศชลบุรี
- 1.3.5 สถานีตรวจอากาศพัทยา
- 1.3.6 สถานีตรวจอากาศเกาะสีชัง
- 1.3.7 โทรศัทพ์จังหวัด

- 1.3.8 ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขชลบุรี
- 1.3.9 สำนักงานการสื่อสาร ไปรษณีย์เขต 2
- 1.3.10 ท่าเรือแหลมฉบัง
- 1.4 กระทรวงพาณิชย์ มีจำนวน 3 หน่วยงาน คือ
 - 1.4.1 สำนักงานทะเบียนการค้าจังหวัด
 - 1.4.2 สำนักงานการค้าภายในจังหวัด
 - 1.4.3 สำนักงานประกันภัยจังหวัด
- 1.5 กระทรวงมหาดไทย มีจำนวน 8 หน่วยงาน คือ
 - 1.5.1 ศูนย์สื่อสารเขต 2 ชลบุรี
 - 1.5.2 ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขต 2
 - 1.5.3 เรือนจำกลางชลบุรี
 - 1.5.4 หอสมุดถนอมวิทยุชลบุรี
 - 1.5.5 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชลบุรี
 - 1.5.6 การไฟฟ้าเขต 2 ภาคกลาง ชลบุรี
 - 1.5.7 การประปาชลบุรี
 - 1.5.8 สำนักงานประปาเขต 1 ชลบุรี
- 1.6 กระทรวงยุติธรรม มีจำนวน 3 หน่วยงาน คือ
 - 1.6.1 สำนักงานอัยการจังหวัด
 - 1.6.2 สำนักงานอัยการเขต 2
 - 1.6.3 ศาลแขวงจังหวัด
- 1.7 กระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวน 2 หน่วยงาน คือ
 - 1.7.1 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
 - 1.7.2 หอสมุดแห่งชาติชลบุรี
- 1.8 กระทรวงสาธารณสุข มีจำนวน 5 หน่วยงาน คือ
 - 1.8.1 ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคกลาง
 - 1.8.2 ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 3 ชลบุรี
 - 1.8.3 ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต 3 ชลบุรี
 - 1.8.4 ศูนย์วัยโรคเขต 2 ชลบุรี
 - 1.8.5 ศูนย์ป้องกันโรคติดต่อเขต 2 ชลบุรี

- 1.9 กระทรวงอุตสาหกรรม มีจำนวน 2 หน่วยงาน คือ
- 1.9.1 ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก
- 1.9.2 ศูนย์เกษตรอ้อยภาคตะวันออก
- 1.10 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีจำนวน 2 หน่วยงาน คือ
- 1.10.1 สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันออกจังหวัดชลบุรี
- 1.10.2 ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงานภาคตะวันออกจังหวัดชลบุรี
- 1.11 กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 1 หน่วยงาน
- 1.11.1 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออก
- 1.12 สำนักงานกฤษฎีกา มีจำนวน 4 หน่วยงาน คือ
- 1.12.1 สำนักงานการทอ้งเที่ยวแห่งประเทศไทย สาขาพญา
- 1.12.2 สำนักงานการกีฬาแห่งประเทศไทย
- 1.12.3 ศูนย์เศรษฐกิจและการลงทุนภาคตะวันออก
- 1.12.4 สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 2 ชลบุรี

2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งประกอบไปด้วย

2.1 จังหวัด มีหน่วยงานซึ่งจะเป็นตัวแทนของกระทรวง ทบวง กรม มาอยู่ในจังหวัด โดยมีสายการบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการจังหวัด มีหน่วยงานสังกัดอยู่ทั้งหมด 11 กระทรวง จำนวน 32 หน่วยงาน ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

2.1.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีจำนวน 4 หน่วยงาน
คือ

- 2.1.1.1 สำนักงานป่าไม้จังหวัด
- 2.1.1.2 สำนักงานเกษตรจังหวัด
- 2.1.1.3 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
- 2.1.1.4 สำนักงานสหกรณ์จังหวัด

2.1.2 กระทรวงการคลัง มีจำนวน 4 หน่วยงาน คือ

- 2.1.2.1 สำนักงานคลังจังหวัด
- 2.1.2.2 สำนักงานสรรพสามิตจังหวัด
- 2.1.2.3 สำนักงานสรรพากรจังหวัด
- 2.1.2.4 สำนักงานราชพัสดุจังหวัด

- 2.1.3 กระทรวงคมนาคม มีจำนวน 1 หน่วยงาน คือ
 - 2.1.3.1 สำนักงานขนส่งจังหวัด
- 2.1.4 กระทรวงพาณิชย์ มีจำนวน 1 หน่วยงาน คือ
 - 2.1.4.1 สำนักงานพาณิชย์จังหวัด
- 2.1.5 กระทรวงมหาดไทย มีจำนวน 10 หน่วยงาน คือ
 - 2.1.5.1 สำนักงานจังหวัดชลบุรี
 - 2.1.5.2 ที่ทำการปกครองจังหวัดชลบุรี
 - 2.1.5.3 สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชลบุรี
 - 2.1.5.4 สำนักงานส่งเสริมพัฒนาชนบทจังหวัดชลบุรี
 - 2.1.5.5 สำนักงานผังเมืองจังหวัดชลบุรี
 - 2.1.5.6 สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี
 - 2.1.5.7 สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาอำเภอสัตหีบ
 - 2.1.5.8 สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาอำเภอบางละมุง
 - 2.1.5.9 สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาอำเภอศรีราชา
 - 2.1.5.10 สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาอำเภอพนัสนิคม
- 2.1.6 กระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวน 2 หน่วยงาน คือ
 - 2.1.6.1 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี
 - 2.1.6.2 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี
- 2.1.7 กระทรวงสาธารณสุข มีจำนวน 1 หน่วยงาน คือ
 - 2.1.7.1 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี
- 2.1.8 กระทรวงอุตสาหกรรม มีจำนวน 2 หน่วยงาน คือ
 - 2.1.8.1 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชลบุรี
 - 2.1.8.2 สำนักงานทรัพยากรธรณีจังหวัดชลบุรี
- 2.1.9 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีจำนวน 4 หน่วยงาน คือ
 - 2.1.9.1 สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดชลบุรี
 - 2.1.9.2 สำนักงานจัดหางานจังหวัดชลบุรี
 - 2.1.9.3 สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชลบุรี
 - 2.1.9.4 สำนักงานประกันสังคมจังหวัดชลบุรี

2.1.10 **สำนักงานกฤษฎีกา** มีจำนวน 2 หน่วยงาน คือ

2.1.10.1 สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดชลบุรี

2.1.10.2 สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี

2.1.11 **กระทรวงกลาโหม** มีจำนวน 1 หน่วยงาน คือ

2.1.11.1 สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี

ส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาคของจังหวัดชลบุรีมีทั้งหมด 32 หน่วยงาน จากกระทรวงต่างๆ 11 กระทรวง สำหรับกระทรวงที่ไม่มีตัวแทนมาอยู่ในจังหวัด คือ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงยุติธรรมที่เป็นส่วนราชการสังกัดราชการบริหารส่วนภูมิภาค แต่จะเป็นหน่วยงานราชการบริหารส่วนกลาง ที่ให้บริการในระดับจังหวัด เช่น สำนักงานอัยการจังหวัด และศาลแขวงจังหวัด เป็นต้น

2.2 **อำเภอ** มีหน่วยงานจากกระทรวงต่างๆ ของหน่วยงานในระดับจังหวัดมาอยู่ในอำเภอต่างๆ ทั้ง 10 อำเภอ โดยมีสายบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายอำเภอ ซึ่งมีหน่วยงานของแต่ละกระทรวงเป็นตัวแทนในอำเภอต่างๆ มีดังนี้

2.2.1 **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

2.2.1.1 สำนักงานป่าไม้อำเภอ

2.2.1.2 สำนักงานเกษตรอำเภอ

2.2.1.3 สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

2.2.1.4 สำนักงานสหกรณ์อำเภอ

2.2.1.5 สำนักงานประมงอำเภอ

2.2.2 **กระทรวงการคลัง**

2.2.2.1 สำนักงานสรรพสามิตอำเภอ

2.2.2.2 สำนักงานสรรพากรอำเภอ

2.2.3 **กระทรวงมหาดไทย**

2.2.3.1 สำนักงานที่ดินอำเภอ

2.2.3.2 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ

2.2.3.3 สำนักงานอำเภอ (ปกครองอำเภอ)

2.2.4 กระทรวงศึกษาธิการ

2.2.4.1 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ

2.2.4.2 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

2.2.4.3 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน

2.2.5 กระทรวงสาธารณสุข

2.2.5.1 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ

2.2.6 กระทรวงกลาโหม

2.2.6.1 สำนักงานสัสดีอำเภอ

ส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาคที่เป็นตัวแทนจากจังหวัดไปตั้งอยู่ในอำเภอต่างๆ พบว่ามีทั้งหมดจำนวน 6 กระทรวง 15 หน่วยงาน ซึ่งเป็นลักษณะของหน่วยงานที่ให้บริการเกี่ยวกับส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการจัดเก็บภาษี เป็นต้น

3. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นการบริหารราชการตามหลักการกระจายอำนาจ กล่าวคือ เป็นการมอบอำนาจให้ประชาชนปกครองกันเอง เพื่อให้ประชาชนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรู้จักการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่างๆ และเป็นประโยชน์แก่ประชาชนใน ท้องถิ่นได้มากขึ้น เพราะประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและความต้องการได้ดีกว่าผู้อื่น สำหรับจังหวัดชลบุรีจำแนกการบริหารส่วนท้องถิ่นออกได้เป็น

3.1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง คือองค์การบริหารส่วนจังหวัด ชลบุรี

3.1.1. เทศบาล 6 แห่ง และมีลักษณะคล้ายเทศบาลอีก 1 แห่ง ดังนี้

3.1.1.1 เทศบาลเมืองชลบุรี

3.1.1.2 เทศบาลเมืองพนัสนิคม

3.1.1.3 เทศบาลตำบลศรีราชา

3.1.1.4 เทศบาลตำบลแหลมฉบัง

3.1.1.5 เทศบาลตำบลบ้านบึง

3.1.1.6 เทศบาลตำบลแสนสุข

3.1.1.7 เมืองพัทยา

3.1.2 สุขาภิบาล 20 แห่ง คือ

3.1.2.1 สุขาภิบาลบางทราย

3.1.2.2 สุขาภิบาลบางละมุง

- 3.1.2.3 สุขาภิบาลอ่างศิลา
- 3.1.2.4 สุขาภิบาลห้วยใหญ่
- 3.1.2.5 สุขาภิบาลบ้านสวน
- 3.1.2.6 สุขาภิบาลคลองตำหรุ
- 3.1.2.7 สุขาภิบาลพานทอง
- 3.1.2.8 สุขาภิบาลสัตหีบ
- 3.1.2.9 สุขาภิบาลหนองคำถึง
- 3.1.2.10 สุขาภิบาลบางเสร่
- 3.1.2.11 สุขาภิบาลบางพระ
- 3.1.2.12 สุขาภิบาลท่าบุญมี
- 3.1.2.13 สุขาภิบาลอ่าวอุดม
- 3.1.2.14 สุขาภิบาลหัวกุญแจ
- 3.1.2.15 สุขาภิบาลหนองใหญ่
- 3.1.2.16 สุขาภิบาลหนองไผ่แก้ว
- 3.1.2.17 สุขาภิบาลบ่อทอง
- 3.1.2.18 สุขาภิบาลเกาะจันทร์
- 3.1.2.19 สุขาภิบาลเกาะสีชัง
- 3.1.2.20 สุขาภิบาลนาจอมเทียน

3.1.3 การบริหารราชการเมืองพัทยา เมืองพัทยাজัดตั้งขึ้นตามพระราช-
บัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2521 เมืองพัทยามีฐานะเป็นนิติบุคคลประกอบด้วย
สภาเมืองพัทยา และปลัดเมืองพัทยา ดังนี้

3.1.3.1 สภาเมืองพัทยา ประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ
สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชน จำนวน 9 คน และสมาชิกจากการแต่งตั้ง โดยรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงมหาดไทย จำนวน 8 คน โดยสภาเมืองพัทยาจะเลือกสมาชิกคนใดคนหนึ่งเป็น
นายกเมืองพัทยา

3.1.3.2 ปลัดเมืองพัทยา มีหน้าที่บริหารกิจการเมืองพัทยาตาม
นโยบายของสภาเมืองพัทยา ปลัดเมืองพัทยามาจากการแต่งตั้ง โดยสภาเมืองพัทยาที่นายกเมือง
พัทยาสงวนอยู่ซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกสภาเมืองพัทยา อย่างน้อย 2 คน แต่ไม่เกิน 3 คน

3.1.4 องค์การบริหารส่วนตำบล ในปี 2539 มีทั้งหมด 73 ตำบล

ระดับหน่วยงานราชการ

1. หน่วยงานในระดับภาค คือ หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมดูแลงานของพื้นที่ในหลายจังหวัดที่อยู่ในภาค มีจำนวน 6 กระทรวง 7 หน่วยงาน มีรายชื่อดังนี้

- 1.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีจำนวน 1 หน่วยงาน
 - 1.1.1 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ภูมิภาคที่ 9
- 1.2 กระทรวงคมนาคม มีจำนวน 1 หน่วยงาน
 - 1.2.1 สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 6 สาขาชลบุรี
- 1.3 กระทรวงสาธารณสุข มีจำนวน 1 หน่วยงาน
 - 1.3.1 ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคกลางชลบุรี
- 1.4 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีจำนวน 2 หน่วยงาน
 - 1.4.1 สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันออก
 - 1.4.2 ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงานภาคตะวันออก
- 1.5 กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 1 หน่วยงาน
 - 1.5.1 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออก
- 1.6 สำนักนายกรัฐมนตรี มีจำนวน 1 หน่วยงาน
 - 1.6.1 สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 2 ชลบุรี

2. หน่วยงานระดับเขต คือ หน่วยงานที่เป็นตัวแทนจากส่วนกลางออกมา และมีหน้าที่รับผิดชอบงานซึ่งจะแบ่งออกเป็นเขต ในเขตจะประกอบไปด้วยพื้นที่ในจังหวัดต่างๆ หลายจังหวัด มีจำนวน 6 กระทรวง 17 หน่วยงาน มีรายชื่อดังนี้

- 2.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีจำนวน 2 หน่วยงาน
 - 2.1.1 สำนักงานป่าไม้เขตศรีราชา
 - 2.1.2 สำนักงานชลประทานที่ 9 ชลบุรี
- 2.2 กระทรวงการคลัง มีจำนวน 3 หน่วยงาน
 - 2.2.1 สำนักงานสรรพสามิตเขต 2 ชลบุรี
 - 2.2.2 สำนักงานสรรพากรเขต 2 ชลบุรี
 - 2.2.3 สำนักงานสรรพากรเขตพื้นที่ 9 บางละมุง

- 2.3 กระทรวงคมนาคม มีจำนวน 2 หน่วยงาน
 - 2.3.1 สำนักงานทางหลวงที่ 12 ชลบุรี
 - 2.3.2 สำนักงานการสื่อสารไปรษณีย์เขต 2
- 2.4 กระทรวงมหาดไทย มีจำนวน 4 หน่วยงาน
 - 2.4.1 ศูนย์สื่อสารเขต 2 ชลบุรี
 - 2.4.2 ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขต 2 ชลบุรี
 - 2.4.3 สำนักงานไฟฟ้าเขต 2 ภาคกลาง ชลบุรี
 - 2.4.4 สำนักงานประปาเขต 1
- 2.5 กระทรวงยุติธรรม มีจำนวน 1 หน่วยงาน
 - 2.5.1 สำนักงานอัยการเขต 2
- 2.6 กระทรวงสาธารณสุข มีจำนวน 5 หน่วยงาน
 - 2.6.1 ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 3
 - 2.6.2 ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต 3
 - 2.6.3 ศูนย์ช่างป่ารุ่นที่ 8 ชลบุรี
 - 2.6.4 ศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อเขต 2 ชลบุรี
 - 2.6.5 ศูนย์วัยโรคเขต 2

8. หน่วยงานระดับศูนย์ คือ เป็นหน่วยงานที่เป็นตัวแทนจากส่วนกลาง มาตั้งอยู่ในพื้นที่ของจังหวัด เพื่อทดลอง หรือปฏิบัติงานซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานในหลายจังหวัด มีจำนวน 3 กระทรวง 5 หน่วยงาน มีรายชื่อดังนี้

- 3.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์/กรมเกษตร มีจำนวน 2 หน่วยงาน
 - 3.1.1 ศูนย์พัฒนาประมงน้ำจืด
 - 3.1.2 ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 9 ชลบุรี
- 3.2 กระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวน 1 หน่วยงาน
 - 3.2.1 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
- 3.3 กระทรวงอุตสาหกรรม มีจำนวน 2 หน่วยงาน
 - 3.3.1 ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก
 - 3.3.2 ศูนย์เกษตรอ้อยภาคตะวันออก

4. หน่วยงานระดับจังหวัด คือ หน่วยงานที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนั้น และมีหน้าที่รับผิดชอบงานภายในจังหวัด มีจำนวน 12 กระทรวง 50 หน่วยงาน มีรายชื่อดังนี้

4.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีจำนวน 7 หน่วยงาน

- 4.1.1 สำนักงานป่าไม้จังหวัด
- 4.1.2 สำนักงานโครงการชลประทานจังหวัดชลบุรี
- 4.1.3 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดชลบุรี
- 4.1.4 สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี
- 4.1.5 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชลบุรี
- 4.1.6 สำนักงานประมงจังหวัดชลบุรี
- 4.1.7 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชลบุรี

4.2 กระทรวงการคลัง มีจำนวน 3 หน่วยงาน

- 4.2.1 สำนักงานสรรพสามิตจังหวัดชลบุรี
- 4.2.2 สำนักงานสรรพากรจังหวัดชลบุรี
- 4.2.3 สำนักงานราชทัณฑ์จังหวัดชลบุรี

4.3 กระทรวงคมนาคม มีจำนวน 6 หน่วยงาน

- 4.3.1 แขวงทางจังหวัดชลบุรี
- 4.3.2 สถานีตรวจอากาศชลบุรี
- 4.3.3 สถานีตรวจอากาศพัทยา
- 4.3.4 สถานีตรวจอากาศเกาะสีชัง
- 4.3.5 สำนักงานโทรศัพท์จังหวัดชลบุรี
- 4.3.6 ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขชลบุรี

4.4 กระทรวงพาณิชย์ มีจำนวน 4 หน่วยงาน

- 4.4.1 สำนักงานประกันภัยจังหวัดชลบุรี
- 4.4.2 สำนักงานทะเบียนการค้าจังหวัดชลบุรี
- 4.4.3 สำนักงานการค้าภายในจังหวัดชลบุรี
- 4.4.4 สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชลบุรี

4.5 กระทรวงมหาดไทย มีจำนวน 15 หน่วยงาน

- 4.5.1 เรือนจำกลางชลบุรี
- 4.5.2 ทักษสถานหญิงจังหวัดชลบุรี

- 4.5.3 สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี
- 4.5.4 สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาบางละมุง
- 4.5.5 สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาศรีราชา
- 4.5.6 สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาสัตหีบ
- 4.5.7 สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาพนัสนิคม
- 4.5.8 สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชลบุรี
- 4.5.9 สำนักงานโยธาธิการจังหวัดชลบุรี
- 4.5.10 สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัดชลบุรี
- 4.5.11 สำนักงานผังเมืองจังหวัดชลบุรี
- 4.5.12 ที่ทำการปกครองจังหวัดชลบุรี
- 4.5.13 สำนักงานเคหะชุมชนชลบุรี
- 4.5.14 สำนักงานการประปาชลบุรี
- 4.5.15 สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชลบุรี
- 4.6 กระทรวงยุติธรรม มีจำนวน 2 หน่วยงาน
 - 4.6.1 สำนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี
 - 4.6.2 ศาลแขวงจังหวัดชลบุรี
- 4.7 กระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวน 3 หน่วยงาน
 - 4.7.1 หอสมุดแห่งชาติจังหวัดชลบุรี
 - 4.7.2 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี
 - 4.7.3 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี
- 4.8 กระทรวงสาธารณสุข มีจำนวน 1 หน่วยงาน
 - 4.8.1 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี
- 4.9 กระทรวงอุตสาหกรรม มีจำนวน 2 หน่วยงาน
 - 4.9.1 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชลบุรี
 - 4.9.2 สำนักงานทรัพยากรธรณีจังหวัดชลบุรี
- 4.10 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีจำนวน 4 หน่วยงาน
 - 4.10.1 สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดชลบุรี
 - 4.10.2 สำนักงานจัดหางานจังหวัดชลบุรี
 - 4.10.3 สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชลบุรี

- 4.10.4 สำนักงานประกันสังคมจังหวัดชลบุรี
- 4.11 สำนักงานรัฐมนตรี มีจำนวน 2 หน่วยงาน
 - 4.11.1 สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดชลบุรี
 - 4.11.2 สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี
- 4.12 กระทรวงกลาโหม มีจำนวน 1 หน่วยงาน
 - 4.12.1 ที่ทำการสัสดีจังหวัดชลบุรี
- 5. หน่วยงานระดับอำเภอ คือ หน่วยงานที่ตั้งอยู่ในอำเภอนั้น แล้วมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานภายในอำเภอ มีจำนวน 5 กระทรวง 19 หน่วยงาน มีรายชื่อดังนี้
 - 5.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีจำนวน 4 หน่วยงาน
 - 5.1.1 สำนักงานป่าไม้อำเภอ
 - 5.1.2 สำนักงานเกษตรอำเภอ
 - 5.1.3 สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
 - 5.1.4 สำนักงานสหกรณ์อำเภอ
 - 5.1.5 สำนักงานประมงอำเภอ
 - 5.2 กระทรวงการคลัง มีจำนวน 2 หน่วยงาน
 - 5.2.1 สำนักงานสรรพสามิตอำเภอ
 - 5.2.2 สำนักงานสรรพากรอำเภอ
 - 5.3 กระทรวงมหาดไทย มีจำนวน 7 หน่วยงาน
 - 5.3.1 ที่ทำการปกครองอำเภอ
 - 5.3.2 สำนักงานที่ดินอำเภอ
 - 5.3.3 สำนักงานที่ดินจังหวัด สาขาอำเภอพนัสนิคม
 - 5.3.4 สำนักงานที่ดินจังหวัด สาขาอำเภอบางละมุง
 - 5.3.5 สำนักงานที่ดินจังหวัด สาขาอำเภอศรีราชา
 - 5.3.6 สำนักงานที่ดินจังหวัด สาขาอำเภอสัตหีบ
 - 5.3.7 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ
 - 5.4 กระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวน 3 หน่วยงาน
 - 5.4.1 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน
 - 5.4.2 สำนักงานศึกษานิเทศอำเภอ
 - 5.4.3 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

5.5 กระทรวงสาธารณสุข มีจำนวน 1 หน่วยงาน

5.5.1 สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ

5.6 กระทรวงกลาโหม มีจำนวน 1 หน่วยงาน

5.6.1 หน่วยสัสดีอำเภอ

จำนวนหน่วยงาน และข้าราชการ จำแนกตามรายอำเภอ

ในจังหวัดชลบุรีมีหน่วยงานราชการที่มีขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบแตกต่างกันไปตามระดับของหน่วยงาน คือ ระดับภาค ศูนย์ เขต จังหวัด และอำเภอ เมื่อพิจารณาหน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง ตั้งอยู่ใน 4 อำเภอด้วยกัน คือ อำเภอเมือง อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง และอำเภอพนัสนิคม จำนวนหน่วยงานพบว่า ในอำเภอเมืองมีจำนวนมากที่สุด คือ 24 หน่วยงาน รองลงมาคือ อำเภอศรีราชา มีจำนวน 10 หน่วยงาน สาเหตุที่อำเภอศรีราชามีจำนวนของหน่วยงานราชการมาตั้งเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อรองรับการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม ซึ่งในอำเภอศรีราชามีทั้งนิคมอุตสาหกรรม และท่าเรือแหลงฉบัง สำหรับอำเภอบางละมุงมี 3 หน่วยงาน และอำเภอพนัสนิคมมี 1 หน่วยงาน ราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีหน่วยงานตั้งอยู่ในอำเภอต่างๆ ทั้งหมด 6 อำเภอ ซึ่งอำเภอเมืองมีหน่วยงานมากที่สุดคือ 27 หน่วยงาน ซึ่งอำเภออื่นจะมีเพียง 1-2 หน่วยงาน สำหรับหน่วยงานราชการบริหารส่วนภูมิภาคที่เป็นระดับอำเภอ ซึ่งในแต่ละอำเภอจะมีหน่วยงานจากจังหวัด 15 หน่วยงาน

จำนวนข้าราชการของจังหวัดชลบุรีมีทั้งหมด 3,376 คน จำนวนข้าราชการของราชการบริหารส่วนกลางมีทั้งหมด จำนวน 1,542 คน อำเภอที่มีจำนวนข้าราชการมากที่สุดคือ อำเภอเมือง จำนวน 923 คน รองลงมาคือ อำเภอศรีราชา จำนวน 582 คน อำเภอบางละมุง 27 คน อำเภอพนัสนิคม 10 คน ตามลำดับ ส่วนจำนวนข้าราชการของราชการบริหารส่วนภูมิภาคในหน่วยงานระดับจังหวัด มีจำนวนข้าราชการทั้งหมด จำนวน 895 คน อำเภอเมืองมีจำนวนข้าราชการมากที่สุด จำนวน 788 คน รองลงมาคือ อำเภอบ้านมิ่ง 42 คน อำเภอศรีราชา 33 คน อำเภอสัตหีบ 13 คน อำเภอพนัสนิคม 10 คน และอำเภอบางละมุง 9 คน ตามลำดับ เนื่องจากมีหน่วยงานราชการตั้งอยู่จำนวนมาก สำหรับหน่วยงานราชการบริหารส่วนภูมิภาคที่เป็นระดับอำเภอมีจำนวนข้าราชการทั้ง 10 อำเภอ มีจำนวน 889 คน โดยที่อำเภอเมืองมีจำนวนข้าราชการมากที่สุด จำนวน 121 คน ทั้งนี้เนื่องมาจากอำเภอเมืองเป็นอำเภอที่มีจำนวนประชากรมาก และเป็นศูนย์กลางในการบริหารงานราชการของจังหวัด ส่วนอำเภอที่มีจำนวนข้าราชการน้อยที่สุด คือ อำเภอเกาะสีชัง สาเหตุที่มีจำนวนข้าราชการน้อยเนื่องมาจาก เป็นอำเภอที่มีขนาดเล็กและมีจำนวนประชากรน้อย

ตารางที่ 3.6 แสดงเขตพื้นที่รับผิดชอบ จำนวนข้าราชการของหน่วยงานราชการบริหาร
ส่วนกลาง จำแนกเป็นรายอำเภอ ของจังหวัดชลบุรี

ชื่ออำเภอ/ชื่อหน่วยงาน	พื้นที่รับผิดชอบ (จังหวัด)	จำนวนข้าราชการ (คน)
1. อำเภอเมือง		
1.1 สำนักงานสรรพตมิตเขต 2	9	18
1.2 สำนักงานสรรพากรเขต 2	9	52
1.3 ศูนย์สื่อสารเขต 2	5	17
1.4 ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขต 2	8	49
1.5 เรือนจำกลางชลบุรี	1	119
1.6 ทักษสถานหญิงชลบุรี	1	41
1.7 สำนักงานทะเบียนการค้าจังหวัดชลบุรี	1	4
1.8 สำนักงานการค้าภายในจังหวัดชลบุรี	1	4
1.9 สำนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี	1	33
1.10 ศาลแขวงจังหวัดชลบุรี	1	25
1.11 สำนักงานอัยการเขต 2	8	31
1.12 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	11	15
1.13 ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสาธารณสุขมูลฐาน ภาคกลาง ชลบุรี	25	13
1.14 ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 3	7	23
1.15 ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต 3	7	38
1.16 ศูนย์ช่างป่ารุ่งที่ 8 ชลบุรี	8	19
1.17 สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 3	7	116
1.18 ศูนย์วิจัยโรคเขต 2	7	40
1.19 ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก	9	18
1.20 ศูนย์ฝึกอบรมสหกรณ์ที่ 2	9	13
1.21 สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันออก	8	107
1.22 ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงานภาคตะวันออก	8	8
1.23 สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 2 ชลบุรี	6	85
1.24 แขวงกรทางจังหวัดชลบุรี	1	35
รวม	-	923

ตารางที่ 3.6 (ต่อ)

ชื่ออำเภอ/ชื่อหน่วยงาน	พื้นที่รับผิดชอบ (จังหวัด)	จำนวนข้าราชการ (คน)
2. อำเภอศรีราชา		
2.1 ศูนย์เกษตรอ้อมภาคตะวันออก	5	17
2.2 สำนักงานป่าไม้เขตศรีราชา	4	112
2.3 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ภูมิภาคที่ 9	8	9
2.4 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดชลบุรี	1	14
2.5 สำนักงานชลประทานที่ 9 ชลบุรี	8	286
2.6 สำนักงานโครงการชลประทานจังหวัดชลบุรี	1	19
2.7 สำนักงานทางหลวงที่ 12 ชลบุรี	5	89
2.8 ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคตะวันออก	8	10
2.9 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออก	7	11
2.10 ศูนย์พัฒนาประมงน้ำจืดชลบุรี	5	15
รวม	-	582
3. อับลอบงละมูง		
3.1 สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 6 สาขาชลบุรี	1	9
3.2 สถานีตรวจอากาศห้มฮา	-	3
3.3 สรรพากรเขตพื้นที่ 9		15
รวม	-	27
4. อับลอบทโศนิคม		
4.1 ศูนย์ขยายพันธุ์พื้นที่ 19	6	10
รวม	-	10
รวมทั้งสิ้น	-	1,542

ตารางที่ 3.7 แสดงจำนวนข้าราชการของหน่วยงานราชการบริหารส่วนภูมิภาคระดับจังหวัด ใน
อำเภอต่างๆ ของจังหวัดชลบุรี

ชื่ออำเภอ/ชื่อหน่วยงาน	จำนวนข้าราชการ (คน)
1. อำเภอเมือง	
1.1. สำนักงานป่าไม้จังหวัด	16
1.2. สำนักงานเกษตรจังหวัด	22
1.3. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด	34
1.4. สำนักงานประมงจังหวัด	18
1.5. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	32
1.6. สำนักงานที่ดินจังหวัด	64
1.7. สำนักงานคลังจังหวัด	27
1.8. สำนักงานสรรพสามิตจังหวัด	81
1.9. สำนักงานสรรพากรจังหวัด	74
1.10. สำนักงานพาณิชย์จังหวัด	9
1.11. สำนักงานจังหวัด	36
1.12. สำนักงานปกครองจังหวัด	63
1.13. สำนักงานโยธาธิการจังหวัด	24
1.14. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด	14
1.15. สำนักงานผังเมืองจังหวัด	4
1.16. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด	38
1.17. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	57
1.18. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	88
1.19. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด	10
1.20. สำนักงานราชทัณฑ์จังหวัด	5
1.21. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	10
1.22. สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด	13
1.23. สำนักงานจัดหางานจังหวัด	8
1.24. สำนักงานประกันสังคมจังหวัด	25
1.25. สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด	4
1.26. สำนักงานสถิติจังหวัด	12
1.27. หน่วยสถิติจังหวัด	15
รวม	788

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

ชื่ออำเภอ/ชื่อหน่วยงาน	จำนวนข้าราชการ (คน)
2. อำเภอศรีราชา	
2.1. สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด	23
2.2. สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาอำเภอศรีราชา	10
รวม	33
3. อำเภอบ้านฉาง	
3.1. สำนักงานส่งเสริมพัฒนาชนบทจังหวัด	42
รวม	42
4. อำเภอพนัสนิคม	
4.1. สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาอำเภอพนัสนิคม	10
รวม	10
5. อำเภอบางละมุง	
5.1. สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาอำเภอบางละมุง	9
รวม	9
6. อำเภอสัตหีบ	
6.1. สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาอำเภอสัตหีบ	13
รวม	13
รวมทั้งหมด	895

ตารางที่ 3.8 แสดงจำนวนข้าราชการของหน่วยงานราชการบริหารส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ ในอำเภอต่างๆ ของจังหวัดชลบุรี

ชื่อหน่วยงาน	เมือง	ศรีราชา	บางละมุง	สัตหีบ	เกาะสีชัง	บ้านบึง	พนมทอง	พนัสนิคม	ปาดทอง	หนองใหญ่	รวม
1. สำนักงานอำเภอ	30	24	25	25	18	21	20	28	16	20	227
2. สำนักงานที่ดินอำเภอ	2	3	3	3	1	5	1	2	1	1	22
3. สำนักงานประมงอำเภอ	3	2	2	2	2	2	2	-	-	-	15
4. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ	2	3	3	2	-	3	3	4	3	2	25
5. สำนักงานเกษตรอำเภอ	8	6	5	5	2	2	8	6	6	6	54
6. สำนักงานป่าไม้อำเภอ	2	2	2	-	-	3	-	2	2	2	17
7. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	3	2	3	3	2	3	2	3	3	2	26
8. สำนักงานสรรพสามิตอำเภอ	5	3	3	2	1	2	1	1	2	2	22
9. สำนักงานสรรพากรอำเภอ	10	8	9	7	3	8	6	9	3	4	67
10. สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ	10	8	9	5	6	5	5	7	4	7	66
11. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ	21	20	18	12	10	10	5	10	9	10	125
12. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ	10	5	15	8	3	7	10	17	6	7	88
13. หน่วยสัตติ์อำเภอ	5	5	4	4	2	4	4	5	3	3	39
14. สำนักงานบริการการศึกษานอก โรงเรียนอำเภอ	-	1	2	2	2	2	1	1	2	2	15
15. สาธารณสุขอำเภอ	10	8	11	7	5	9	9	10	6	8	83
รวม	121	100	114	87	57	86	77	105	66	76	889

ตารางที่ 8.9 แสดงสัดส่วนของจำนวนประชากรกับจำนวนข้าราชการของอำเภอต่างๆ
ในจังหวัดชลบุรี

อำเภอ	จำนวนประชากร	จำนวนข้าราชการ	สัดส่วน
เมือง	145,144	121	1199:1
พนัสนิคม	139,168	105	1325:1
ศรีราชา	98,538	100	985:1
พานทอง	43,538	77	562:1
บ้านบึง	75,085	86	873:1
บางละมุง	65,272	114	572:1
สัตหีบ	106,277	87	1221:1
หนองใหญ่	20,268	76	266:1
เกาะสีชัง	4,167	57	73:1
บ่อทอง	43,379	66	657:1
รวม	740,576	889	833:1

ตารางที่ 8.10 แสดงสัดส่วนจำนวนประชากรกับจำนวนข้าราชการของจังหวัดชลบุรี โดยจำแนก
ตามประเภทส่วนราชการ

ประเภท	จำนวนข้าราชการ	ประชากร : ข้าราชการ
1. ราชการบริหารส่วนกลาง	1,537	481:1
2. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค		
2.1 ระดับจังหวัด	950	779:1
2.2 ระดับอำเภอ	889	833:1
	3,376	219:1

*จากจำนวนประชากรในปี 2538 จำนวน 740,576 คน ไม่รวมเขตเมืองพัทยา

ตารางที่ 8.11 แสดงจำนวนข้าราชการของราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค จำแนกตามกระทรวงของจังหวัดชลบุรี

ชื่อกระทรวง	ส่วนกลาง (คน)	ส่วนภูมิภาค (คน)	รวม (คน)	อัตราส่วน
1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร	465	259	724	21.44
2. กระทรวงการคลัง	85	272	357	10.57
3. กระทรวงคมนาคม	141	79	220	6.51
4. กระทรวงพาณิชย์	8	14	22	0.65
5. กระทรวงมหาดไทย	226	584	810	23.99
6. กระทรวงยุติธรรม	89	-	89	2.63
7. กระทรวงศึกษาธิการ	14	301	315	9.33
8. กระทรวงสาธารณสุข	249	171	420	12.44
9. กระทรวงอุตสาหกรรม	35	20	55	1.62
10. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการ สังคม	115	69	184	5.54
11. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม	15	-	15	0.44
12. สำนักนายกรัฐมนตรี	95	16	111	3.28
13. กระทรวงกลาโหม	-	54	54	1.59
รวม	1,537	1,839	3,376	100

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงสร้างการจ้างงาน

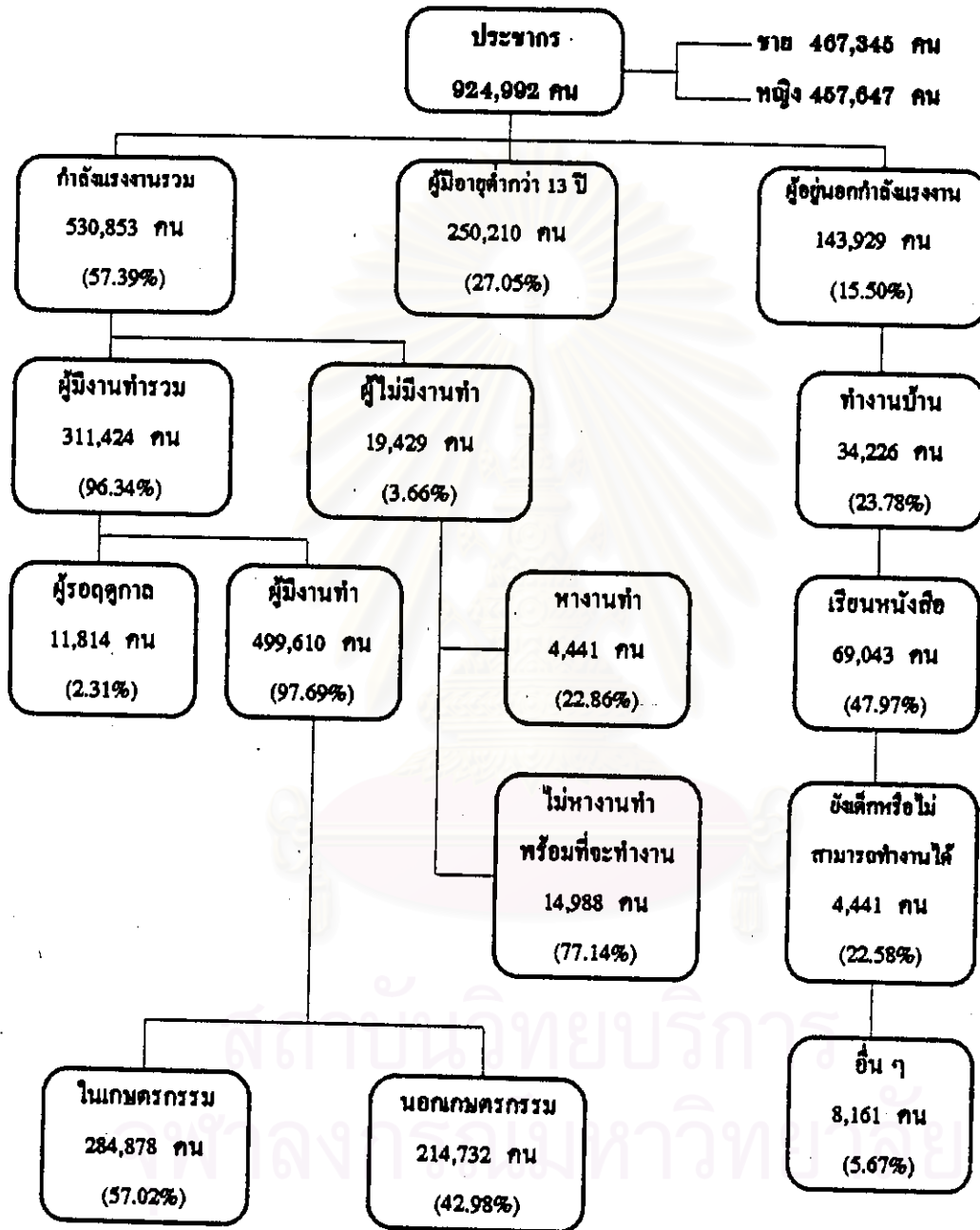
แรงงานในจังหวัดชลบุรีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มจากจำนวน 530,583 คนในปี 2536 เป็น 556,323 คน ในปี พ.ศ.2539 ตามลำดับ และอัตราการมีงานทำเพิ่มจากร้อยละ 96.34 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดในปี 2536 เป็นร้อยละ 98.64 ในปี 2539 ดังนั้น อัตราการไม่มีงานทำในจังหวัดชลบุรีต่ำมาก กล่าวคือร้อยละ 1.72 ของแรงงานทั้งหมด

ภาวะแรงงานของประชากรที่อยู่ในจังหวัดชลบุรี เมื่อปี 2539 พบว่ากำลังแรงงานรวม ซึ่งหมายถึงผู้ที่ทำงานและพร้อมจะทำงานมีอยู่ 556,323 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 57.52 ของประชากรรวม และอีกประมาณ 410,589 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 42.48 ของประชากรรวม เป็นผู้ที่มิอายุต่ำกว่า 13 ปี และเป็นผู้ที่นอกกำลังแรงงาน ซึ่งในจำนวนกำลังแรงงานรวมนี้เป็นผู้มีงานทำรวม คิดเป็นร้อยละ 98.28 ของกำลังแรงงาน และเป็นผู้ไม่มีงานทำประมาณร้อยละ 1.72 ของกำลังแรงงานรวม

ถ้าพิจารณาถึงโครงสร้างการจ้างงานระหว่างภาคเศรษฐกิจ พบว่า ในปี 2539 ภาคเกษตรสามารถสร้างงานได้ 309,784 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 57.44 ของผู้มีงานทำทั้งหมด และภาคนอกเกษตรสามารถสร้างงานได้ 229,534 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 42.56

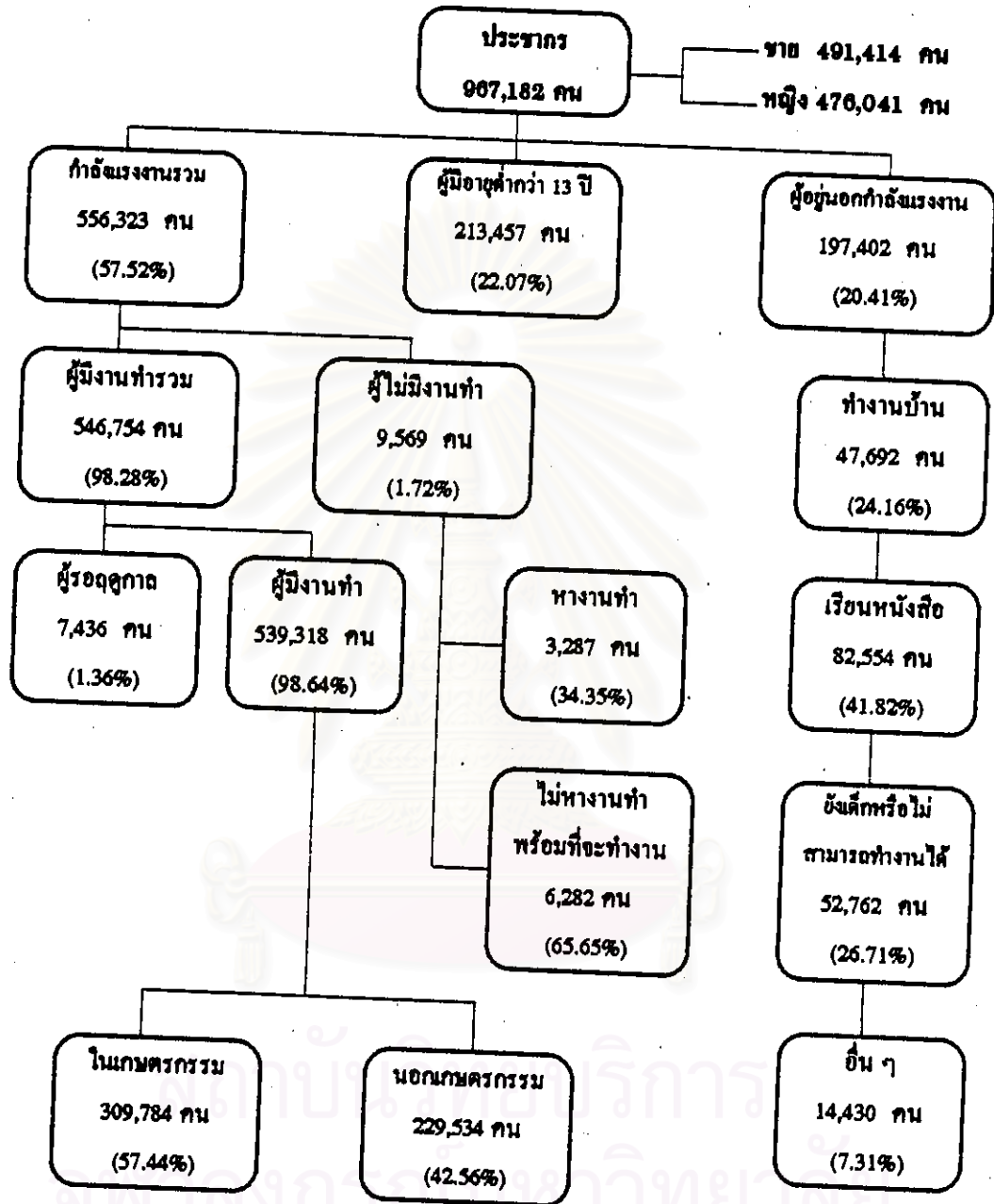
เมื่อคิดสัดส่วนของข้าราชการที่ให้บริการแก่โครงสร้างการจ้างงานภาคเกษตรกรรม และภาคนอกเกษตรกรรม พบว่า ส่วนราชการที่ให้บริการทางด้านภาคเกษตรกรรม จากตารางที่ 3.12 มีทั้งหน่วยงานราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ทั้งระดับจังหวัด และอำเภอ มีจำนวน 13 หน่วยงาน มีจำนวนข้าราชการทั้งหมด 275 คน คิดเป็นสัดส่วนระหว่างโครงสร้างการจ้างงานในภาคเกษตรกรรม กับจำนวนข้าราชการ คือ 309,784:275 คน หรือ 1,126:1 คน ส่วนโครงสร้างการจ้างงานภาคนอกเกษตรกรรมต่อจำนวนข้าราชการที่ให้บริการพบว่ามีสัดส่วนคือ 229,534:3,101 คน หรือ 74:1 คน และเมื่อคิดสัดส่วนของโครงสร้างการจ้างงานของจังหวัดชลบุรีต่อจำนวนข้าราชการทั้งหมดของจังหวัดชลบุรี คือ 539,318:3,376 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ 159:1 คน ซึ่งจากสัดส่วนดังกล่าวจะเห็นได้ว่าภาคเกษตรกรรมมีสัดส่วนที่สูงมากกว่า ภาคนอกอุตสาหกรรม (ตารางที่ 3.13)

แผนภูมิที่ 3.1 โครงสร้างประชากรและกำลังแรงงานจังหวัดชลบุรี ปี 2536

ที่มา : งานวิชาการ สำนักงานสถิติการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชลบุรี

แผนภูมิที่ 3.2 โครงสร้างประมาณกำลังแรงงานและการมีงานทำของจังหวัดชลบุรี ปี 2539

ที่มา
ข้อมูลอ้างอิง

- งานวิชาการ สำนักงานสถิติการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชลบุรี
- หนังสือประมาณการกำลังแรงงานและการมีงานทำ ปี 2538 กรมสถิติการและคุ้มครองแรงงาน
- ข้อมูลประชากร ณ เดือน มกราคม 2539 สำนักงานปกครองจังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 3.12 แสดงจำนวนข้าราชการและรายชื่อของหน่วยงานราชการที่ให้บริการทางด้านภาค
เกษตรกรรม

รายชื่อหน่วยงาน	จำนวนข้าราชการ (คน)
1. ราชการบริหารส่วนกลาง	
1.1 ศูนย์ขยายพันธุ์พื้นที่ 19	10
1.2 ศูนย์พัฒนาประมงน้ำจืด	15
1.3 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ภูมิภาคที่ 9	9
1.4 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดชลบุรี	14
1.5 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	19
2. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค	
ระดับจังหวัด	
2.1 สำนักงานเกษตรจังหวัด	22
2.2 สำนักงานประมงจังหวัด	18
2.3 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด	34
2.4 สำนักงานสหกรณ์จังหวัด	32
ระดับอำเภอ	
2.5 สำนักงานประมงอำเภอ	
2.6 สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ	
2.7 สำนักงานเกษตรอำเภอ	
2.8 สำนักงานสหกรณ์อำเภอ	
รวม	275

ตารางที่ 3.13 แสดงสัดส่วนของจำนวนประชากรตามโครงสร้างแรงงานต่อจำนวนข้าราชการ

ภาคแรงงาน	จำนวนแรงงาน (คน)	จำนวนข้าราชการ (คน)	สัดส่วน
ภาคเกษตรกรรม	309,784	275	1,126:1
ภาคนอกเกษตรกรรม	229,534	3,101*	74:1
	539,318	3,376	159:1

หมายเหตุ : *จำนวนข้าราชการทั้งหมดลบออกจากจำนวนข้าราชการของภาคเกษตรกรรม

โครงสร้างการศึกษา

ปี พ.ศ.2537 ชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีความพร้อมในด้านการศึกษา เพราะมีสถาบันการศึกษาทั้งหมด 486 แห่ง และมีครูที่ขึ้นอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการทั้งหมด 9,247 คน สอนนักเรียน ทั้งหมด 189,128 คน หรือทั้งจังหวัดมีนักเรียนต่อครูเป็นอัตราส่วน 20:1 ถือได้ว่าจังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีมาตรฐานการศึกษาดีกว่าจังหวัดอื่นๆ ในภาคตะวันออก เพราะมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูต่ำกว่าอัตราส่วนของจังหวัด

สำหรับระดับอาชีวศึกษา มีทั้งวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยการสาธารณสุข วิทยาลัยเกษตรกรรมชลบุรี และวิทยาลัยอาชีวศึกษาสาขาอื่นๆ ที่สอดคล้องระดับ ปวช. และ ปวศ. ส่วนระดับอุดมศึกษามีอยู่ 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีปทุม และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบางพระ

นอกจากการศึกษาในระบบแล้ว จังหวัดชลบุรียังมีสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันออก เพื่อผลิตบุคลากรด้านช่างฝีมือและความชำนาญของแรงงานเฉพาะด้าน และยังมีสถาบันฝึกอบรมวิชาการโรงแรม และการท่องเที่ยว ซึ่งจัดตั้งโดยสมาคมโรงแรมแห่งประเทศไทย และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ส่วนของหน่วยงานราชการที่อยู่ในภาคของโครงสร้างทางการศึกษาของจังหวัดชลบุรี มีจำนวน 7 หน่วยงาน มีจำนวนของข้าราชการของหน่วยงานดังกล่าวที่คอยให้บริการทางด้านการศึกษา จำนวน 407 คน มีรายชื่อของหน่วยงานราชการ คือ

- 1) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี
- 2) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี
- 3) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน
- 4) หอสมุดแห่งชาติจังหวัดชลบุรี
- 5) สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ
- 6) สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
- 7) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันออก

โครงสร้างสาธารณสุข

จังหวัดชลบุรีมีจำนวนสถานบริการสาธารณสุขเป็นจำนวนมาก และกระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆ อย่างทั่วถึง ซึ่งประกอบด้วยสถานพยาบาลที่เป็นของรัฐและเอกชนในปี 2537 มีสถานบริการของรัฐทั้งหมด 2,877 แห่ง มีเตียงคนไข้ทั้งหมด 1,688 เตียง ของรัฐวิสาหกิจ 694 แห่ง จำนวน 500 เตียง และของเอกชนจำนวน 595 แห่ง จำนวน 42 เตียง ซึ่งยอดรวมของภาครัฐและเอกชนของสถานบริการสาธารณสุข จำนวนทั้งหมด 4,240 แห่ง จำนวนเตียง 2,611 เตียง มีจำนวนแพทย์ 312 คน

สำหรับหน่วยงานของจังหวัดชลบุรีที่อยู่ในภาคของโครงสร้างสาธารณสุขที่สังกัดราชการบริหารส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคมีจำนวน 8 หน่วยงาน มีจำนวนข้าราชการ 420 คน มีรายชื่อของหน่วยงานราชการ คือ

- 1) ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคกลางชลบุรี
- 2) ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 3
- 3) ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต 3
- 4) ศูนย์วิจัยโรคเขต 2
- 5) สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 2
- 6) ศูนย์ช่างปาฐที่ 8 ชลบุรี
- 7) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- 8) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (10 อำเภอ)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

จังหวัดชลบุรีมีความสำคัญทางเศรษฐกิจทั้งในระดับภาคและระดับประเทศ ทั้งนี้เพราะชลบุรีมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product) สูงที่สุดในภาคตะวันออก คือในปี 2536 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคตะวันออก (Gross Eastern Regional Product) มีมูลค่าประมาณ 198,668,418 ล้านบาท ในขณะที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดชลบุรี มีมูลค่า 100,977,339 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 50.83 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคตะวันออก บทบาทของระบบเศรษฐกิจของชลบุรีจะมีมากขึ้น เนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคตะวันออก น้อยกว่าอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ซึ่งในระหว่าง พ.ศ.2530-2536 พบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยประมาณร้อยละ 15.94 ในขณะที่อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคตะวันออก มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยประมาณร้อยละ 13.03 เท่านั้น ทำให้อัตราส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชลบุรีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคตะวันออกเพิ่มขึ้นจากอัตราร้อยละ 46.30 ในปี 2530 เป็นร้อยละ 50.83 ในปี 2536 กล่าวคือ มากกว่าร้อยละ 50 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคตะวันออกมาจากจังหวัดชลบุรี

ในปี 2530 ภาคบริการเป็นภาคที่มีบทบาทการผลิตมากที่สุดในภาคตะวันออก และมีอัตราส่วนร้อยละ 41.25 อัตราส่วนการผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี 2536 เพิ่มเป็นร้อยละ 43.56 โดยมีภาคการผลิตภาคอุตสาหกรรมจะมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นใกล้เคียงกับภาคบริการ โดยมีอัตราส่วนร้อยละ 42.19 ซึ่งทั้งนี้ก็มีผลมาจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งในบริเวณภาคตะวันออก (Eastern Seaboard Project) ที่แหลมฉบัง และมาบตาพุด เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดชลบุรี ภาคการผลิตภาคอุตสาหกรรมจะมีอัตราส่วนมากที่สุดรองลงมาได้แก่ภาคบริการ และภาคเกษตรกรรมตามลำดับ ในปี 2536 ภาคอุตสาหกรรมมีอัตราส่วนมูลค่าการผลิตร้อยละ 50.12 โดยมีสาขาการผลิตสาขาอุตสาหกรรมถึงร้อยละ 42.80 รองลงมาได้แก่ สาขาการก่อสร้างร้อยละ 0.72 และสาขาเหมืองแร่และการขุดหินร้อยละ 0.14 ตามลำดับ ภาคบริการมีอัตราส่วนมูลค่าการผลิตร้อยละ 43.41 ซึ่งเพิ่มจากปี 2530 ซึ่งมีมูลค่าการผลิตร้อยละ 41.70 โดยมีสาขาการผลิตการบริการมีมูลค่าการผลิตมากที่สุด คือร้อยละ 25.87 สาขาการผลิตรองลงมาคือ การค้าปลีกและค้าส่ง ร้อยละ 6.71 สาขาการผลิตคมนาคมและการสื่อสาร ร้อยละ 3.77 และยังมีสาขาการผลิต การธนาคาร และประกันภัย ไฟฟ้า ประปา ซึ่งมีมูลค่าการผลิตตามลำดับ (ตารางที่ 3.14)

เมื่อพิจารณาค่าชานาญในการผลิต (LOCATION QUOTIENT) ของจังหวัดชลบุรี เปรียบเทียบกับภาคตะวันออก ในปี พ.ศ.2536 โดยที่

ค่าชานาญการผลิต (L.Q.) มากกว่า 1 หมายความว่า จังหวัดมีความเชี่ยวชาญในการผลิตในอุตสาหกรรม X มากกว่าภาคโดยเฉลี่ย (EXPORT FORM THE REGION) โดยที่อุตสาหกรรมนั้นจัดได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมฐานของจังหวัดและมีบทบาทการผลิต

ค่าชานาญการผลิต (L.Q.) เท่ากับ 1 หมายความว่า จังหวัดและภาคยังมีความเชี่ยวชาญในระดับที่เท่ากันในการผลิตในอุตสาหกรรม X (RESIDENTIAL INDUSTRY)

ค่าชานาญการผลิต (L.Q.) น้อยกว่า 1 หมายความว่า จังหวัดยังมีความเชี่ยวชาญในการผลิตในอุตสาหกรรม X น้อยกว่าภาคโดยเฉลี่ย (IMPORT TO THE REGION), (ประพันธ์ เสวตนันท์, 2520 : 165)

สำหรับจังหวัดชลบุรี เมื่อพิจารณาค่าชานาญในการผลิต (Location Quotien) พบว่าการผลิตภาคอุตสาหกรรมมีค่า L.Q. มากกว่า 1 ทั้ง 2 ช่วงปี โดยที่ภาคอุตสาหกรรมในปี 2536 มีค่า L.Q. 1.188 ซึ่งลดลงจากปี 2530 ที่มีค่า L.Q. 1.281 สาขาการผลิตที่มีค่า L.Q. มากกว่า 1 ในภาคอุตสาหกรรม คือ สาขาการผลิตอุตสาหกรรม ซึ่งมีค่า L.Q. 1.445 ในปี 2536 และลดลงจากปี 2530 ที่มีค่า L.Q. 1.635 ภาคการบริการในปี 2536 มีค่า L.Q. น้อยกว่า 1 ซึ่งลดลงจากปี 2530 ซึ่งมีค่า L.Q. 1.011 สำหรับสาขาการผลิตที่มีค่า L.Q. มากกว่า 1 คือ การผลิตสาขาการบริหารซึ่งมีค่า L.Q. มากกว่า 1 ทั้ง 2 ช่วงปี โดยที่ในปี 2536 มีค่าลดลงจากปี 2530 เพียงเล็กน้อย

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าสาขาการผลิตที่มีบทบาทสำคัญของจังหวัดชลบุรี ได้แก่ การผลิตสาขาคงต่อไปนี้คือ สาขาอุตสาหกรรม การบริการ และการก่อสร้าง (จากตารางที่ 3.14 และแผนภูมิที่ 3.3-3.5) สามารถแสดงถึงศักยภาพในการพัฒนาด้านของอุตสาหกรรมและการบริการของจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีมูลค่าการผลิตสูงสุด และมีอัตราการเจริญเติบโตมากที่สุด รวมทั้งมีค่า L.Q. ที่มีค่ามากกว่า 1 ด้วย

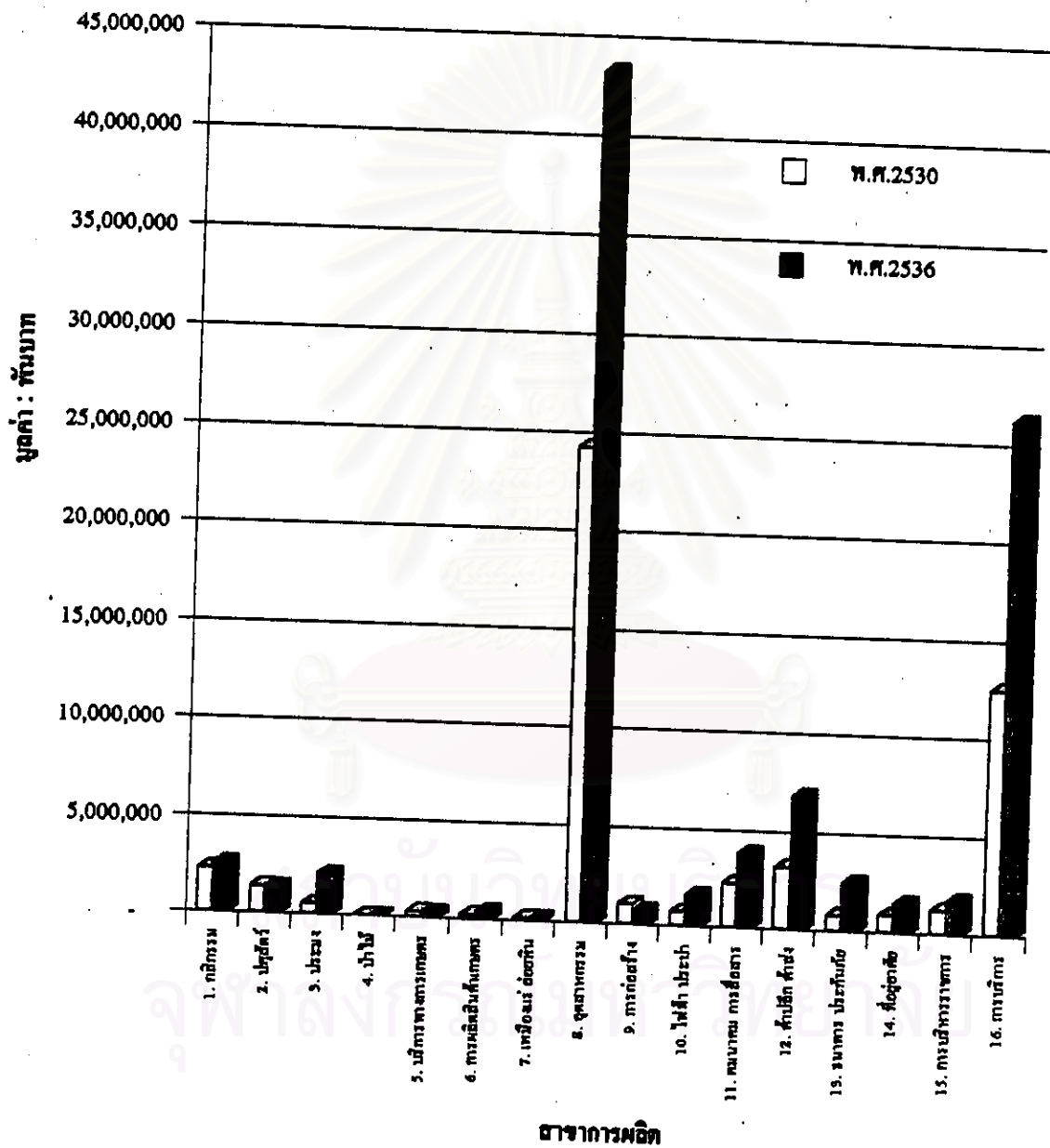
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.14 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดชลบุรีเปรียบเทียบภาคตะวันออก พ.ศ.2530-2536 ณ ราคาประจำปี 2531

สาขาการผลิต	ภาคตะวันออก		อัตราส่วนร้อยละ		อัตราส่วนร้อยละ	จังหวัดชลบุรี		อัตราส่วนร้อยละ		อัตราส่วนร้อยละ	อัตราส่วนร้อยละ		L.Q.		
	มูลค่า(ล้านบาท)					มูลค่า(ล้านบาท)					จังหวัดชลบุรี				
	2530	2536	2530	2536		2530	2536	2530	2536		2530	2536		2530	2536
ภาคเกษตรกรรม	22,709,009	28,305,888	20.37	14.25	4.11	4,709,835	6,481,066	9.12	6.42	6.27	20.74	22.90	0.448	0.450	
1. ปลูกพืช	12,714,892	14,494,082	11.40	7.30	2.33	2,269,221	2,521,103	4.40	2.50	1.85	17.83	17.39	0.385	0.342	
2. ปลูกสัตว์	4,376,950	4,988,198	4.11	2.51	1.50	1,993,077	1,340,705	2.70	1.33	-0.63	30.44	26.88	0.657	0.529	
3. ประมง	2,978,693	5,972,367	2.67	3.01	16.75	1,519,528	2,069,733	1.01	2.05	49.73	17.44	34.66	0.377	0.682	
4. ป่าไม้	139,898	94,268	0.12	0.05	-5.39	2,004	0	0.00	0	-16.67	1.44	0.00	0.031	0.000	
5. บริการทางด้านการคมนาคม	1,097,415	1,020,050	0.98	0.51	-1.17	279,298	231,083	0.54	0.23	-2.85	25.46	22.71	0.550	0.447	
6. การผลิตสินค้าขั้นต้น	1,201,761	1,734,883	1.08	0.87	7.39	246,607	371,840	0.48	0.37	8.46	20.32	21.43	0.443	0.422	
ภาคอุตสาหกรรม	42,783,924	83,827,554	38.38	42.19	15.99	25,383,822	50,614,833	49.17	50.12	16.57	59.33	60.38	1.281	1.188	
7. ผลิตภัณฑ์จากอสังหาริมทรัพย์	7,928,395	14,113,590	7.11	7.10	13.00	119,823	145,783	0.23	0.14	3.61	1.51	1.03	0.033	0.020	
8. อุตสาหกรรม	32,006,974	58,832,607	28.71	29.61	13.97	24,227,119	43,219,290	46.93	42.80	13.07	75.69	73.46	1.635	1.445	
9. การก่อสร้าง	2,848,555	10,881,337	2.56	5.48	47.00	1,076,880	784,760	2.01	0.72	-5.02	36.40	6.66	0.786	0.131	
ภาคบริการ	45,993,468	86,534,976	41.25	43.56	14.89	21,526,337	43,881,440	41.70	43.46	17.31	46.80	50.71	1.011	0.998	
10. ไม้เท้า-ประปา	4,015,965	6,957,540	3.60	3.50	12.21	728,096	1,556,305	1.41	1.54	18.96	18.13	22.37	0.392	0.440	
11. ธนาคาร การสื่อสาร	3,729,491	8,503,997	3.35	4.28	21.34	2,238,745	3,811,696	4.34	3.77	11.71	60.03	44.82	1.296	0.882	
12. ศัลยกรรมและสปา	11,182,474	20,485,411	10.03	10.31	13.87	3,183,475	6,779,105	6.17	6.71	18.82	28.47	33.09	0.615	0.651	
13. การขนส่งและการประกันภัย	2,013,898	5,922,388	1.81	2.98	32.35	781,876	2,452,641	1.51	2.43	35.61	38.82	41.41	0.839	0.815	
14. ที่อยู่อาศัย	3,623,866	5,054,405	3.25	2.54	6.57	883,808	1,467,595	1.71	1.45	11.01	24.39	29.05	0.527	0.371	
15. การบริการราชการและอื่น	3,220,736	4,414,575	2.89	2.22	6.18	1,217,491	1,089,116	2.36	1.67	6.45	37.80	38.26	0.816	0.753	
16. การบริการ	18,207,018	35,198,600	16.33	17.72	15.55	12,492,866	26,194,782	24.20	25.87	18.19	68.62	74.22	1.482	1.460	
รวมรวมผลิตภัณฑ์	111,486,401	198,668,418	100.00	100.00	13.03	51,620,014	100,977,339	100.00	100.00	15.94	46.30	50.83			

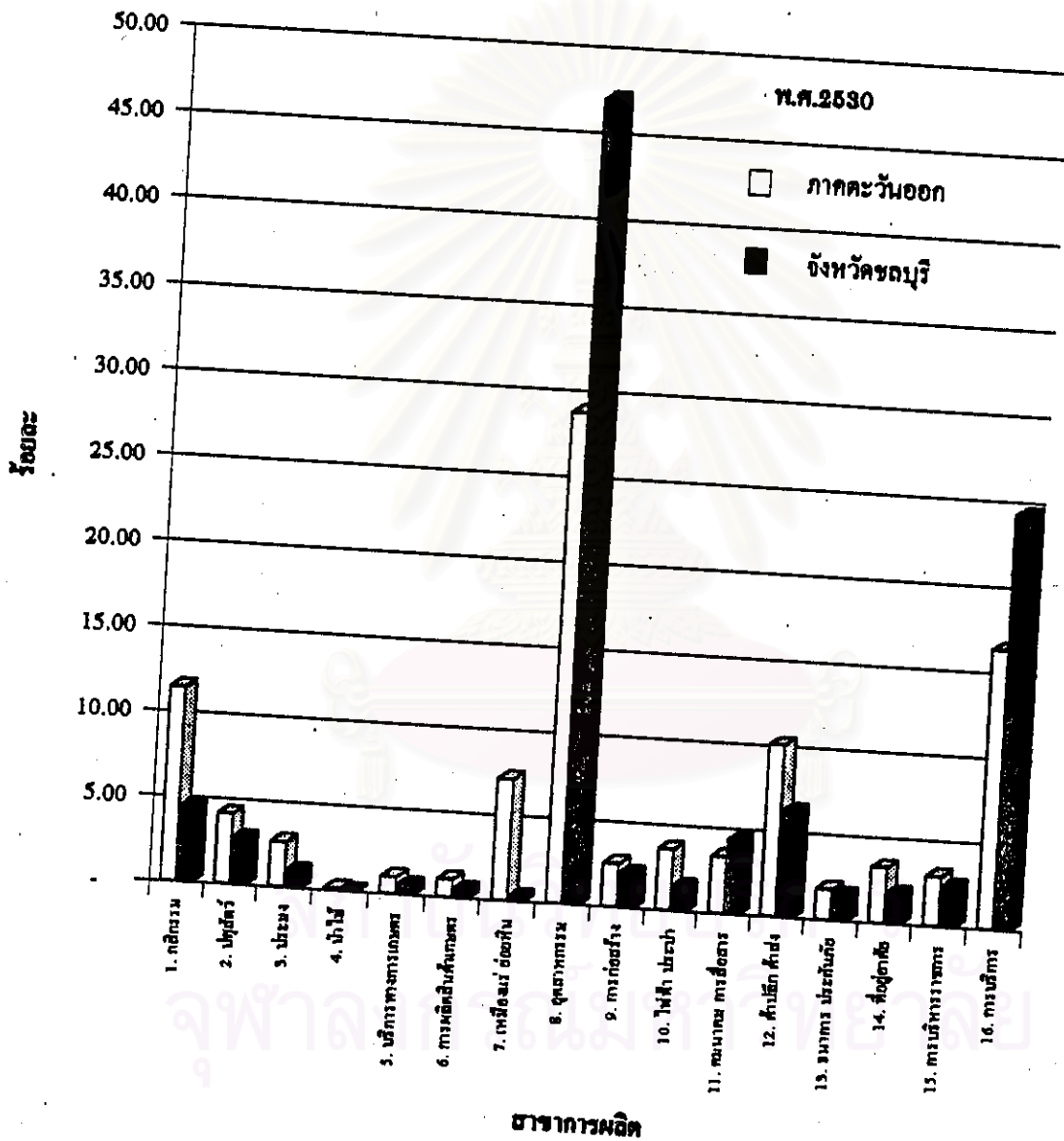
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองบัญชีประชาชาติ

แผนภูมิที่ 3.3 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชลบุรี จำแนกตามสาขาการผลิต เปรียบเทียบ ปี พ.ศ.2530 และ พ.ศ.2536 (ณ ราคาคงที่ พ.ศ.2515)

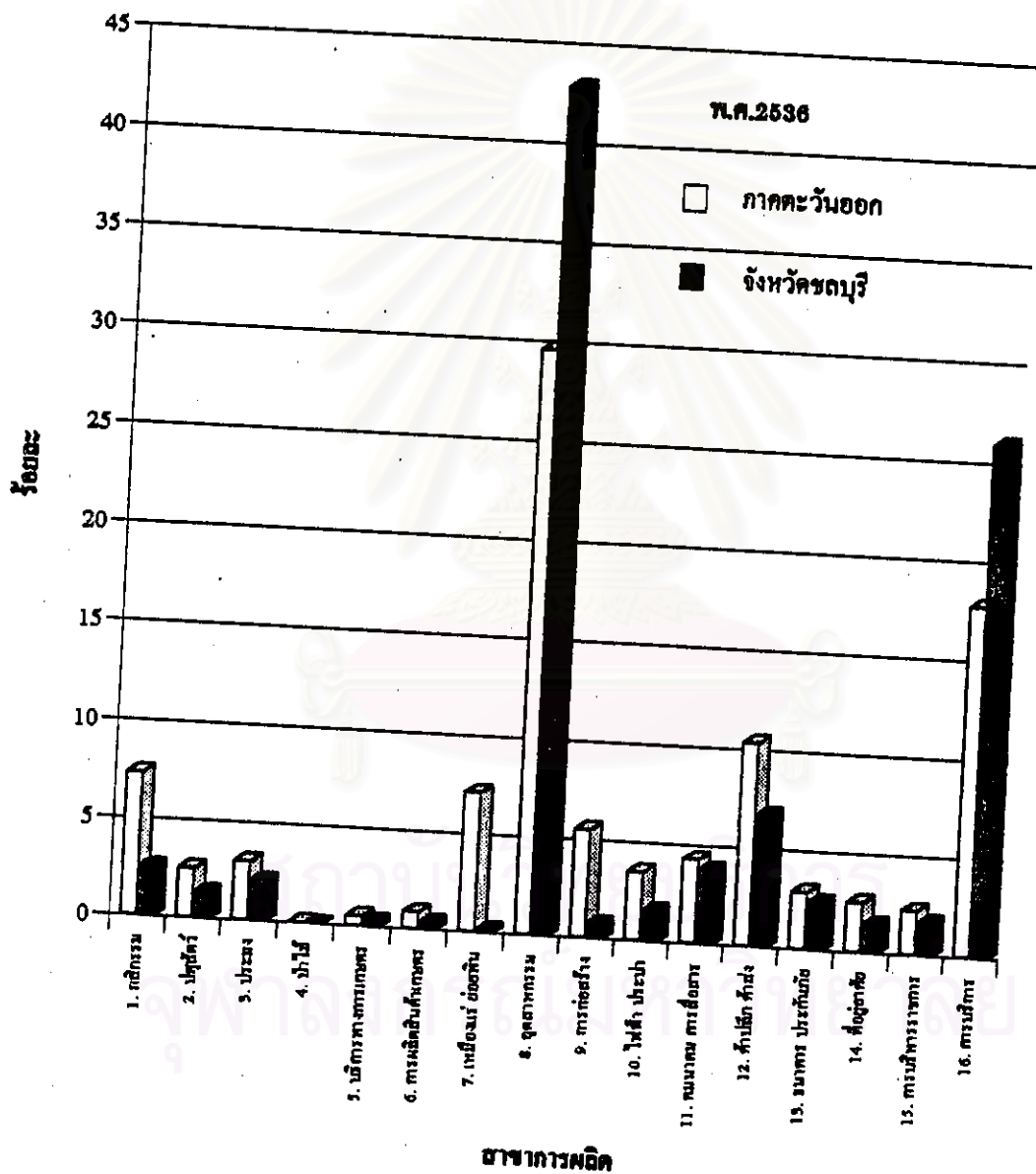
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองบัญชีประชาชาติ

แผนภูมิที่ 3.4 แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนร้อยละของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค
ตะวันออก กับจังหวัดชลบุรี รายสาขาการผลิตในปี พ.ศ.2530

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองบัญชีประชาชาติ

แผนภูมิที่ 3.5 แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนร้อยละของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค
ตะวันออก กับจังหวัดชลบุรี รายสาขาการผลิตในปี พ.ศ.2536

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองบัญชีประชาชาติ

โครงสร้างด้านอุตสาหกรรมและการพลังงาน

1. อุตสาหกรรมในจังหวัด จังหวัดชลบุรีมีโรงงานอุตสาหกรรมที่เปิดดำเนินการถึงปี 2537 รวม 1,250 แห่ง คนงาน 71,063 คน (ตารางที่ 3.15-3.16) อำเภอที่มีโรงงานมากที่สุดคือ อำเภอเมืองชลบุรี รองลงมาได้แก่ อำเภอศรีราชา และอำเภอบ้านบึง โดยอุตสาหกรรมที่สำคัญในอำเภอศรีราชา ได้แก่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ซึ่งมีการขยายตัวสูง ในอนาคตคาดว่าอำเภอบ่อทอง และอำเภอหนองใหญ่ จะมีแนวโน้มการเติบโตทางอุตสาหกรรมมากกว่าอำเภออื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากมีถนนเชื่อมโยงไปทางจังหวัดฉะเชิงเทราสู่ภาคอีสาน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น ประกอบกับราคาที่ดินยังไม่สูงมากนัก และยังคงคาดว่าพื้นที่ตามแนวถนนสายยุทธศาสตร์ (331) จะมีการขยายตัวอุตสาหกรรมสูง เพราะมีท่าเรือแหลมฉบัง และสนามบินพาณิชย์อู่ตะเภา

หากพิจารณาภาวะอุตสาหกรรมของจังหวัดชลบุรีเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคตะวันออกจะมีการลงทุนทางอุตสาหกรรมของจังหวัดชลบุรีอยู่ในระดับสูงสุด และในปัจจุบันจังหวัดชลบุรีมีนิคมอุตสาหกรรมอยู่ 4 แห่ง และสวนอุตสาหกรรม 1 แห่ง ดังนี้

- 1.1 นิคมอุตสาหกรรมบางปะกงเฟส 2 ตั้งอยู่ริมถนนบางนา-ตราด กิโลเมตรที่ 57 อำเภอเมือง ด้านหลังโครงการเชื่อมกับถนนทางหลวงพิเศษสายใหม่ ระหว่างกรุงเทพฯ-ชลบุรี
- 1.2 นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง ที่ตั้งอยู่ริมถนนสุขุมวิทกิโลเมตรที่ 125-128 ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอศรีราชา
- 1.3 นิคมอุตสาหกรรมชลบุรี (บ่อวิน)ที่ตั้งอยู่ริมถนนสาย 331 ตำบลบ่อวิน อำเภอศรีราชา
- 1.4 นิคมอุตสาหกรรมทองโกรว ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

2. พลังงาน จากที่บริเวณชายฝั่งทะเลของจังหวัดชลบุรีมีสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสมต่อการขนถ่ายสินค้าทางเรือ ทำให้ปัจจุบันมีท่าเรือสำหรับขนถ่ายสินค้าหลายแห่งทั้งของรัฐ และเอกชน ทำให้มีโรงงานมาตั้งอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวสำหรับแปรรูปจากวัตถุดิบที่ขนมาจากทางเรือ โดยเฉพาะประเภทน้ำมันปิโตรเลียม ดังนั้น จึงทำให้จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญด้านการผลิตพลังงานและเป็นแหล่งสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ของประเทศ สำหรับโรงกลั่นน้ำมันที่สำคัญอยู่ 2 โรงกลั่น คือ โรงกลั่นของบริษัทไทยออยล์ จำกัด และบริษัทเอสโซ่แค้นคาร์ค ประเทศไทย จำกัด ส่วนบริเวณการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยจะเป็นคลังน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซ LPG ซึ่งส่วนหนึ่งจะนำเข้ามาจากต่างประเทศ (ตารางที่ 3.17)

ตารางที่ 8.15 แสดงจำนวนโรงงาน แรงงาน และจำนวนเงินทุนในจังหวัดชลบุรี
ปี 2531-2536

ปี	โรงงาน (แห่ง)	แรงงาน (คน)	เงินทุน (ล้านบาท)
2531	1,496	30,006	36,791.697
2532	1,249	34,774	40,408.156
2533	1,367	47,885	44,764.079
2534	1,291	59,439	58,127.329
2535	1,564	67,106	55,760.821
2536	1,323	71,108	94,547.703
2537	1,250	71,063	95,088.047

ที่มา : สถิติปี 2531-2535 จากข้อมูลการตลาดจังหวัดชลบุรี ปี 2531-2537
จากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 8.16 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม จำนวนคนงาน และเงินทุนใน
ภาคตะวันออก ปี 2535

จังหวัด	โรงงาน (แห่ง)	แรงงาน (คน)	เงินทุน (ล้านบาท)
ชลบุรี	1,564	67,106	55,760.821
ระยอง	725	16,385	23,908.095
ตราด	561	4,245	549.216
จันทบุรี	590	4,473	681.087
ฉะเชิงเทรา	664	42,036	27,287.894
ปราจีนบุรี	925	10,123	3,765.698
นครนายก	258	2,652	637.897
รวมทั้งภาคตะวันออก	5,287	147,020	112,590.708

ที่มา : ข้อมูลการตลาดของแต่ละจังหวัด

ตารางที่ 3.17 แสดงปริมาณการผลิตของโรงกลั่นน้ำมันเชื้อเพลิง ปี พ.ศ.2537
ในจังหวัดชลบุรี

ชื่อบริษัท	วัตถุดิบที่ใช้ผลิต	กำลังการผลิต
บริษัท ไทยออยล์ จำกัด	น้ำมันดิบชนิดต่างๆ 6,079.1 ล้านลิตร	น้ำมันชนิดต่างๆ 6,241.7 ล้านลิตร ก๊าซต่างๆ 417.1 ล้านลิตร ยางมะตอย 119.8 ล้านลิตร
บริษัท เอสโซ่ สแตนดาร์ด ประเทศไทย จำกัด	น้ำมันดิบ 4,483 ล้านลิตร	น้ำมันเบนซิน 897 ล้านลิตร น้ำมันก๊าซ 490 ล้านลิตร น้ำมันเตา 1,217 ล้านลิตร
การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย*	-	- น้ำมันดิบ และน้ำมันสำเร็จรูป 680 ล้านลิตร - ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) 64,000 ลูกบาศก์เมตร - ก๊าซโซลินธรรมชาติ (NGL) 16,000 ลูกบาศก์เมตร

หมายเหตุ : *เป็นคลังเก็บสำรองน้ำมัน และก๊าซ ไม่มีการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชลบุรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมและขนส่ง

จังหวัดชลบุรีจัดได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีระบบการคมนาคมและการขนส่งในทุกด้าน ได้แก่ การขนส่งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ ถึงแม้การคมนาคมและขนส่งของจังหวัดชลบุรีในปัจจุบันจะอาศัยการขนส่งทางบกเป็นหลัก แต่การขนส่งทางเรือและการขนส่งทางอากาศจะมีศักยภาพสูงมากในอนาคต ถ้ารัฐได้มีการลงทุนพัฒนาอย่างจริงจัง

1. การขนส่งทางรถไฟ

การขนส่งทางรถไฟของจังหวัดชลบุรีอาศัยเส้นทางรถไฟสาย ตะวันออก โดยเริ่มต้นจากกรุงเทพฯ-ฉะเชิงเทรา-อำเภอศรีราชา เมื่อรัฐบาลมีโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเล การรถไฟแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการก่อสร้างทางรถไฟเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการขนส่งสินค้าจากท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมที่แหลมฉบัง รวมทั้งท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมที่มาบตาพุด โดยมีโครงการสร้างทางรถไฟ 3 สาย คือ

1.1. ทางรถไฟสายฉะเชิงเทรา-สัตหีบ (พ.ศ.2528)

เป็นเส้นทางรถไฟเลียบบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก โดยเริ่มต้นจากสถานีในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผ่านอำเภอพานทอง อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง และเข้าสู่ปลายทางที่ท่าเรือน้ำลึกสัตหีบ ระยะทางรวมทั้งหมดยาว 134 กิโลเมตร

1.2. ทางรถไฟสายศรีราชา-แหลมฉบัง (พ.ศ.2535)

เป็นเส้นทางรถไฟที่แยกจากรถไฟสายฉะเชิงเทรา-สัตหีบที่บริเวณอำเภอศรีราชา มุ่งเข้าสู่ท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง มีระยะทางยาวทั้งหมด 9.3 กิโลเมตร

1.3. ทางรถไฟสายสัตหีบ-มาบตาพุด

เป็นเส้นทางรถไฟที่แยกจากสายฉะเชิงเทรา-สัตหีบ ที่สถานีเขาชีงอร์ย (ก่อนถึงสถานีรถไฟพญาทอหวง 4 กิโลเมตร) ผ่านนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และแยกเข้าสู่ท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด คิดเป็นระยะทางยาวทั้งหมด 24.070 กิโลเมตร (เส้นทางรถไฟสายต่างๆ ุรบายละเอียดในแผนที่ 3.14)

นอกจากทางรถไฟ 3 สายแล้ว ในปี 2536 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้

ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษา ศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการสร้างรถไฟโดยสารความเร็วสูง (High speed rail link) ที่ทางรถไฟสายตะวันออกจากหัวหมากไปจังหวัดฉะเชิงเทรา และในปีงบประมาณ 2537-2542 รัฐบาลจะลงทุนสร้างทางรถไฟรางคู่จากสถานีหัวหมากไปสถานีจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นระยะทาง 45 กิโลเมตร ดังนั้น การขนส่งทางรถไฟจะสะดวกมากขึ้น

การขนส่งทางรถไฟมี เส้นทางรถไฟสายฉะเชิงเทรา-สัคหีบ และสายที่แยกเข้าท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังยังไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เนื่องจากเส้นทางรถไฟห่างจากชุมชนและขาดการพัฒนาถนนเชื่อมระหว่างสถานีรถไฟและชุมชนอย่างทั่วถึง ประกอบกับสถานีรถไฟขาดการพัฒนา โดยเฉพาะในเชิงธุรกิจและความล่าช้าของการขนส่งทางรถไฟ ทำให้ไม่ได้รับความนิยมนักสำหรับเส้นทางศรีราชา-แหลมฉบัง ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เนื่องจากการขนส่งสินค้าผ่านท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังยังมีน้อย และการขนส่งทางรถบรรทุกสะดวกกว่ามาก

2. การขนส่งทางท่อ

ในปัจจุบันการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ได้ลงทุนสร้างระบบการขนส่งทางท่อขึ้น 2 โครงการ ได้แก่

2.1. โครงการขนส่งน้ำมันโดยทางท่อจากอำเภอศรีราชาไปที่ช่องนนทรีในกรุงเทพฯ โดยวางท่อตามทางรถไฟ

2.2. โครงการขนส่งน้ำมันในทางท่อจากศรีราชา ผ่านลำลูกกาและสิ้นสุดที่สระบุรี

โครงการขนส่งทางท่อเป็นการร่วมลงทุนระหว่าง ปตท. โรงกลั่น และบริษัทขายปลีกน้ำมันรถยนต์ โดย ปตท. เป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ และระบบการขนส่งจะควบคุมโดยระบบคอมพิวเตอร์ และการขนส่งทางท่อจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง เพิ่มความปลอดภัย และลดปัญหาการจราจรในจังหวัด

3. การขนส่งทางรถยนต์

การขนส่งทางถนนเป็นระบบการขนส่งที่สำคัญมากที่สุดของจังหวัดชลบุรี และจะมีบทบาทมากขึ้น ตั้งแต่ปี 2536 จังหวัดชลบุรีจะมีถนนที่สร้างเสร็จแล้วเป็นระยะทาง 774.12 กิโลเมตร ซึ่งเป็นทางหลวงแผ่นดิน คิดเป็นระยะทาง 385.060 กิโลเมตร และเป็นทางหลวงจังหวัด 389.060 กิโลเมตร ทางหลวงแผ่นดินประกอบด้วย ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 เป็นสายประธาน เริ่มต้นจากกรุงเทพฯ ผ่านอำเภอเมืองชลบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ และเข้าสู่

อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง คิดเป็นระยะทางทั้งหมด 146.519 กิโลเมตร สำหรับทางหลวงแผ่นดินสายรองประธานมีอยู่ 5 สาย (แผนที่ 3.15) คือ

3.1. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 (สายบางละมุง-ระยอง) เป็นเส้นทางหลวงที่แยกจากเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลขที่ 3 ที่อำเภอบางละมุง ไปบรรจบทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ที่อำเภอเมืองระยอง ซึ่งมีระยะทางยาว 52 กิโลเมตร

3.2. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 315 (สาย อำเภอเมืองชลบุรี-อำเภอพนัสนิคม ไปสิ้นสุดที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีระยะทางทั้งหมด 22.300 กิโลเมตร

3.3. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 331 (สายสัตหีบ-ฉะเชิงเทรา) เริ่มจากอำเภอสัตหีบ ผ่านอำเภอบางละมุง อำเภอศรีราชา อำเภอบ้านบึง อำเภอบ่อทอง อำเภอพนัสนิคม และเข้าจังหวัดฉะเชิงเทราที่อำเภอแปลงยาว มีระยะทางอยู่ในจังหวัด 62.621 กิโลเมตร ทางหลวงแผ่นดินสายนี้เป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ที่เชื่อมตะวันออกเข้ากับตะวันออกเฉียงเหนือ

3.4. หลวงแผ่นดินหมายเลข 332 (สายสัตหีบ-ระยอง) เป็นทางหลวงที่แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลขที่ 3 ที่อำเภอสัตหีบตัดทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 331 และบรรจบกับทางหลวงหมายเลข 3 ที่อำเภอบ้านฉาง ในจังหวัดระยอง ทางหลวงสายนี้มีระยะทางยาว 13 กิโลเมตร

3.5. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 344 (สายชลบุรี-อำเภอแกลง) เป็นทางหลวงแผ่นดินที่เริ่มต้นที่อำเภอเมืองชลบุรี ผ่านอำเภอบ้านบึง และอำเภอหนองใหญ่ และเข้าจังหวัดระยองที่อำเภอแกลง ทางสายนี้มีระยะทาง 88.600 กิโลเมตร

จากผลการศึกษาพบว่า จังหวัดชลบุรีมีโครงข่ายของถนนที่เชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงอย่างทั่วถึง ประกอบกับคุณภาพถนนสายใหญ่จะมีผิวการจราจรเรียบ และมีช่องทางการจราจรที่กว้าง ดังนั้นจังหวัดชลบุรีมีความพร้อมในด้านถนนค่อนข้างดี และจะมีทางหลวงที่สร้างเสร็จแล้ว คิดเป็นความยาวของถนนต่อพื้นที่จะเพิ่มจากความยาวประมาณ 17.74 กิโลเมตรต่อพื้นที่ 100 ตารางกิโลเมตร เป็น 20.175 กิโลเมตรต่อพื้นที่ 100 ตารางกิโลเมตร ซึ่งนับว่าเป็นระยะทางที่ยาวกว่าเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ นอกจากนี้การคมนาคมโดยทางถนน จากกรุงเทพฯ มาจังหวัดชลบุรีจะสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น เมื่อทางด่วนระหว่างจังหวัดสายกรุงเทพฯ-ชลบุรี (สายใหม่) สร้างเสร็จ ถนนสายนี้เป็นทางด่วนระหว่างจังหวัดสายแรกในประเทศไทย โดยมีจุดเริ่มต้นที่ถนนศรีนครินทร์ ตัดผ่านถนนวงแหวนรอบนอก ถนนร่วมเกล้าตัดถนนหลวงแพ่ง ถนนบางนา-ตราด (กม.39) ตัดถนนบางปะกง-ฉะเชิงเทรา ถนนเข้าอำเภอกาบังตัดถนนบ้านบึง-แกลง และ

ถนนชลบุรี-พัททยา (สายใหม่) รวมระยะทางทั้งหมด 85 กิโลเมตร และใช้เวลาเดินทางเพียง 40 นาทีเท่านั้น ทางด่วนสายนี้จะมีผลต่อเศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรีเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะช่วยในการขนส่งทางบกรวดเร็วขึ้นแล้ว ถนนสายนี้ยังช่วยให้การเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปพัททยา รวดเร็วขึ้น และการเดินทางจากชลบุรีไปสนามบินหนองงูเห่ารวดเร็วขึ้น ซึ่งจะมีผลให้เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการของจังหวัดชลบุรีขยายตัวเร็วขึ้น โดยเฉพาะการท่องเที่ยวที่เมืองพัททยา ศรีราชา และบางแสน

ในอนาคตการคมนาคมและขนส่งในจังหวัดชลบุรีจะรวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น เนื่องจากรัฐบาลมีโครงการขยายช่องทางการจราจรของทางหลวงสายสำคัญๆ ที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นถนนที่เชื่อมจังหวัด ชลบุรีเข้ากับจังหวัดใกล้เคียง และทางหลวงเหล่านี้มีระยะไม่น้อยที่อยู่ในจังหวัดชลบุรี

การขนส่งทางรถยนต์ ระบบการขนส่งผู้โดยสารของจังหวัดชลบุรีอยู่ในสภาพที่ดี และเข้าถึงทุกท้องที่ ดังนั้นการสัญจรระหว่างจังหวัด ระหว่างอำเภอ ระหว่างตำบล และระหว่างหมู่บ้านสะดวก แต่การขนส่งสินค้าระหว่างจังหวัดยังมีปัญหา เนื่องจากจังหวัดชลบุรียังไม่มีสถานีขนส่งสินค้า หรือ ICD (Inland Container Depot) และสถานีตู้ขนส่งสินค้า (Container yard) ทำให้ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าสูงกว่าที่ควรจะเป็น กล่าวคือ โรงงานต่างๆ จะมีรถบรรทุกสินค้าเอง และหลังจากส่งสินค้าแล้วจะต้องวิ่งรถเปล่าในขากลับโรงงาน ดังนั้นถ้าจังหวัดมีสถานีขนส่งสินค้าแล้ว โรงงานต่างๆ ไม่จำเป็นต้องซื้อรถบรรทุกเอง และสามารถส่งสินค้าผ่านสถานีขนส่งสินค้า

4. การขนส่งทางเรือ

การขนส่งทางเรือเป็นระบบการขนส่งที่สำคัญระบบหนึ่งของจังหวัดชลบุรี เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดเอื้ออำนวยต่อการขนส่งทางทะเล กล่าวคือด้านตะวันออกของจังหวัดเป็นชายฝั่งทะเลที่มีแนวยาวเป็นระยะทางหลายร้อยกิโลเมตร โดยบางแห่งเป็นชายหาดที่สวยงาม และบางแห่งเหมาะที่จะเป็นท่าเรือ ทำให้ชายฝั่งทะเลของจังหวัดมีท่าเทียบเรือประมง และท่าเทียบเรือสินค้า ทั้งที่เป็นท่าเทียบเรือของเอกชนและท่าเรือพาณิชย์ สำหรับขนส่งสินค้าไปต่างประเทศ และการขนส่งสินค้าเทียบตามชายฝั่งทะเลตะวันออก แต้นเข้าสู่ท่าเรือกรุงเทพฯ ท่าเรือของเอกชนในเขตอำเภอศรีราชา ได้แก่ ท่าเรือขนส่งน้ำมันของโรงกลั่นน้ำมันไทยออยล์ บริษัทเอสโซ่ และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยท่าเทียบเรือขนน้ำมันดิบ และท่าเทียบเรือน้ำมันก๊าดแล้ว นอกจากนี้ยังมีท่าเทียบเรือผาแดงของบริษัทศรีราชาฮาเบอร์ เพื่อทำการขนส่งหลักเป็นสำคัญ ซึ่งเปิดดำเนินการเมื่อเดือนธันวาคม 2536 จังหวัดชลบุรีมีความพร้อมในด้านการขนส่งทางเรือ เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

4.1. กรมเจ้าท่าได้ประกาศให้บริการเรือข้ามฟาก อ่าวอุดม และไปจนถึง เกาะสีชัง เป็นเขตท่าเรือกรุงเทพฯ เพื่อให้เรือบรรทุกสินค้าขนาดใหญ่ที่สามารถเข้าเทียบท่าเรือกรุงเทพฯ ได้จอดทอดสมอในบริเวณดังกล่าว และขนถ่ายสินค้าลงเรือเล็ก เพื่อสาเลียงเข้าท่าเรือกรุงเทพฯ

4.2. ท่าเรือน้ำลึกสดหีบ เป็นท่าเรือที่ได้ยกฐานะเป็นท่าเรือพาณิชย์ ตั้งแต่ พ.ศ.2523 แต่ในปัจจุบันยังอยู่ในความดูแลของกองทัพเรือ เพราะอยู่ในเขตทหารเรือ ท่าเรือแห่งนี้ มีท่าเรือ 5 ท่า ที่สามารถรองรับเรือขนสินค้าขนาด 30,000-50,000 ตัน และท่าเรือแห่งนี้มีทางรถไฟสายฉะเชิงเทรา-สดหีบ

4.3. ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง ตั้งอยู่ในเขตอำเภออำเภอดุสิต จังหวัดชลบุรี ซึ่งอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 130 กิโลเมตร ท่าเรือแห่งนี้สร้างขึ้นเพื่อรองรับท่าเรือขนาดใหญ่ ที่ขนส่งสินค้าแบบเทกอง และแบบตู้ขนสินค้า โดยมีท่าเทียบเรือ 4 ท่า ซึ่งเปิดดำเนินการตั้งแต่ วันที่ 21 กรกฎาคม 2534 โดยการท่าเรือแห่งประเทศไทยเซ็นสัญญาให้บริษัท โทงวอก จำกัด และบริษัท ไทยเครอน จำกัด เป็นผู้บริหารท่าเทียบเรือที่ 3 และท่าเทียบเรือที่ 4 และการท่าเรือแห่งประเทศไทย ได้เซ็นสัญญาให้บริษัท เอเวอร์กรีน (EVERGREEN) เข้าท่าเทียบเรือที่ 2 ตั้งแต่เดือน มีนาคม 2536 ส่วนท่าเทียบเรือที่ 1 ยังอยู่ภายใต้การบริหารงานของการท่าเรือแห่งประเทศไทย

4.4. ท่าเรือน้ำลึกเกาะสีชัง ท่าเรือแห่งนี้ยังอยู่ในระดับโครงการที่ดำเนินการโดย บริษัทสีซังทองเทอร์มินัล จำกัด บนพื้นที่ 900 ไร่ ซึ่งอยู่ทางด้านใต้ของเกาะ โดยด้านตะวันออกของโครงการจะเป็นบริเวณท่าเทียบเรือที่สามารถรองรับเรือสินค้าขนาด 10,000 ตัน และเรือสามารถเข้าเทียบท่าได้ครั้งละ 5 ลำ ส่วนทางด้านตะวันตกจะเป็นท่าเทียบเรือบรรทุกสินค้าเหลว และสามารถรองรับเรือบรรทุกน้ำมันขนาด 240,000 ตันนอกจากนี้ยังมีโรงงานของบริษัทสยามเคมี และผลิตสารเคมีต่างๆ ที่ใช้ในอุตสาหกรรม และมีคลังน้ำมันขนาดความจุได้ถึงละ 100,000 บาร์เรล เป็นจำนวน 9 ถัง โครงการสร้างท่าเรือแห่งนี้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแล้ว และเป็นโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

การขนส่งทางเรือ หากท่าเรือน้ำลึกที่สร้างเสร็จแล้ว เปิดดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ จังหวัดชลบุรี จะมีศักยภาพในการขนส่งทางเรือสูงมาก แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ท่าเรือที่สร้างเสร็จแล้ว ในปัจจุบันยังไม่ได้มีการดำเนินการอย่างเต็มที่ กล่าวคือ ในปัจจุบันท่าเรือน้ำลึกสดหีบ เกือบจะไม่ได้ใช้ประโยชน์เลย นอกจากบริษัทญี่ปุ่นเช่าสำหรับขนไม้ยูคาลิปตัสไปประเทศญี่ปุ่นเพียงสัปดาห์ละเที่ยว และองค์การสหประชาชาติได้ใช้ขนรถบรรทุกและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในกัมพูชากลับบ้านเท่านั้น

ส่วนท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังเอง มีเรือพาณิชย์เข้ามาใช้บริการไม่มากนัก ในปี 2534 มีเรือขนสินค้าเทียบท่าเพียง 110 เที่ยว แม้ว่าจำนวนเรือสินค้าเทียบท่าแหลมฉบังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สาเหตุที่ทำเรือน้ำลึกที่แหลมฉบังไม่สามารถบรรจุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีดังนี้

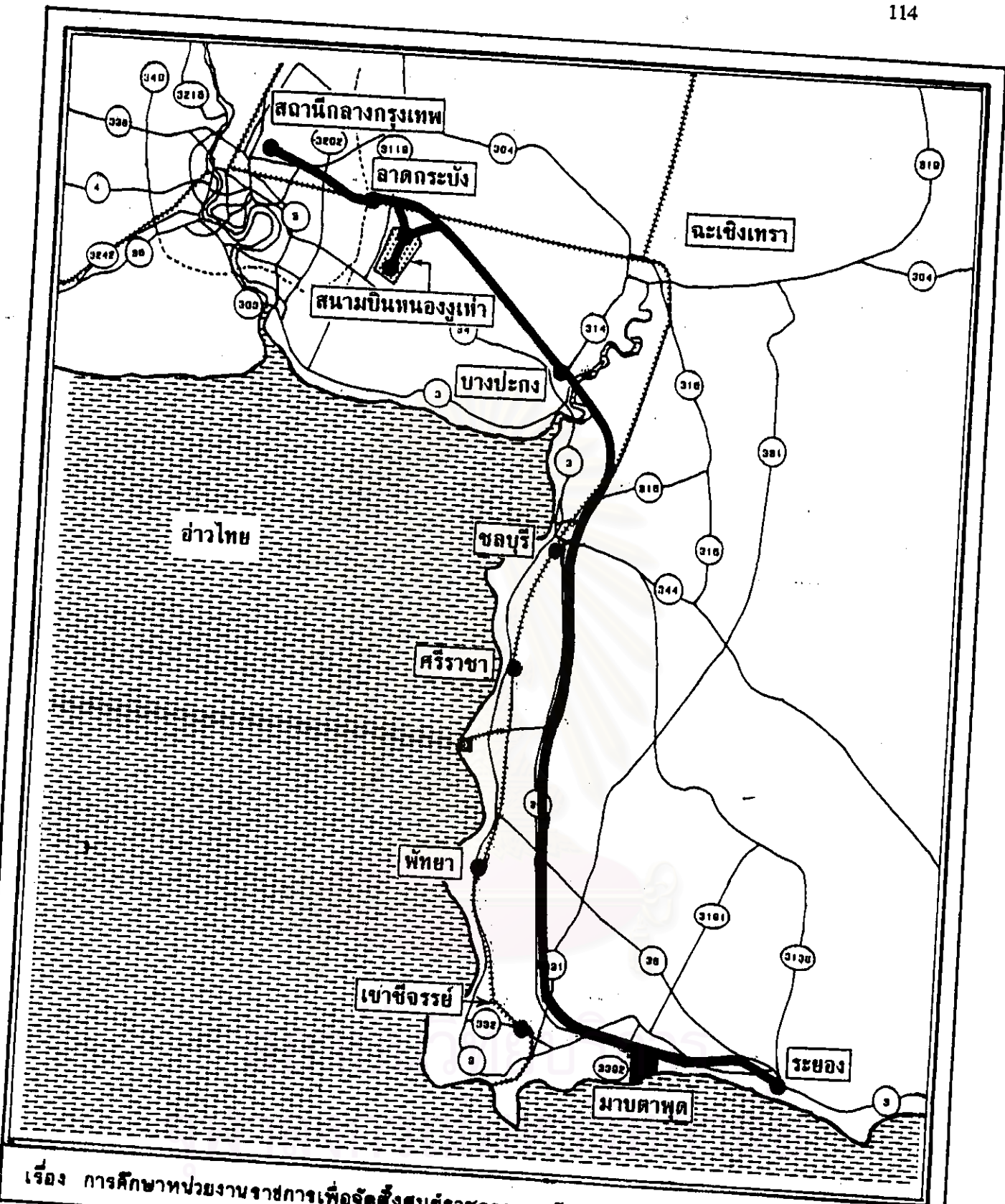
- 1) ระบบสาธารณูปโภคยังไม่เรียบร้อย เช่น ไฟฟ้าตก ไฟฟ้าดับ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขนถ่ายสินค้าและการดำเนินการธุรกิจ นอกจากนี้อุปสรรคยังเกิดจากความล่าช้าของโครงการสร้างถนนสายสำคัญที่เกี่ยวข้อง เช่น ถนนสายกรุงเทพฯ-ชลบุรี และสายชลบุรี-พัทยา เป็นต้น
 - 2) นิคมอุตสาหกรรมในเขตอุตสาหกรรมในเขตใกล้เคียงกับท่าเรือแหลมฉบังเติบโตกว่าเป้าหมายมาก เช่น นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังและนิคมอุตสาหกรรมชลบุรี (บ่อวิน) อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้พยายามให้การสนับสนุนการลงทุนในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง โดยกำหนดให้นิคมฯ แหลมฉบัง อยู่ในเขต 3 ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีรายได้นิติบุคคลมากกว่าเขต 1 และเขต 2
 - 3) ความได้เปรียบของกรุงเทพฯ ในความเป็นศูนย์กลางของธุรกิจ ทำให้บริษัทเรือยังคงใช้บริการของท่าเรือกรุงเทพฯ แต่ปัจจุบันได้มีนโยบายที่จะจำกัดการใช้ท่าเรือกรุงเทพฯ เพื่อลดความแออัด และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากท่าเรือแหลมฉบังมากขึ้น
 - 4) การบริหารการตลาดไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากท่าเรือแหลมฉบังยังอยู่ภายใต้การควบคุมของการท่าเรือแห่งประเทศไทย อย่างไรก็ตามปัจจุบันรัฐบาลกำลังเร่งรัดการพิจารณาแยกการบริหารงานของท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบังให้เป็นอิสระจากการท่าเรือแห่งประเทศไทย ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการเติบโตของท่าเรือแหลมฉบังได้อีกทางหนึ่ง
- ถ้าโครงการท่าเรือพาณิชย์ทั้งหมดสร้างเสร็จ และสามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ จังหวัดชลบุรีมีศักยภาพสูงที่จะเป็นศูนย์กลางการส่งออกทางทะเลของประเทศไทย เพราะมีท่าเรือเกาะสีชังสามารถเป็นท่าเรือน้ำลึกสำหรับเรือขนาดใหญ่ที่ขนสินค้าทั่วไปและขนสินค้าเหลว ส่วนท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือสัตหีบและท่าเรือมาบตาพุด สามารถเป็นท่าเรือน้ำลึกสำหรับเรือขนาดกลาง นอกจากนี้ยังมีโครงข่ายการคมนาคมที่มีคุณภาพดีและเชื่อมต่อกับทุกภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะทางเหนือ และทางอีสาน

5. การขนส่งทางอากาศ

ในอนาคตการขนส่งทางอากาศของจังหวัดชลบุรีจะสะดวกมากขึ้นเมื่อท่าอากาศยานนานาชาติกรุงเทพฯ แห่งที่ 2 (สนามบินหนองงูเห่า) สร้างเสร็จ และมีการพัฒนาสนามบินนานาชาติอู่ตะเภา สนามบินหนองงูเห่า อยู่ในระหว่างการศึกษารูปแบบบริการพื้นฐานและวางแผนแม่บทในการใช้พื้นที่และโครงสร้างระบบบริการพื้นฐานโดยรอบตัวท่าอากาศยาน สนามบินนี้ตั้งอยู่ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งอยู่ห่างจากจังหวัดชลบุรีประมาณ 55 กิโลเมตร แต่ถ้ามีการสร้างถนนเชื่อมทางด่วนสายกรุงเทพฯ-ชลบุรี จะใช้เวลาเดินทางน้อยกว่าครึ่งชั่วโมง ส่วนสนามบินอู่ตะเภา ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากเมืองพัทยาเพียง 45 กิโลเมตร

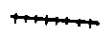

การขนส่งทางอากาศ ข้อจำกัดในปัจจุบันคือ สนามบินอู่ตะเภาอยู่ในความดูแลของทหารเรือ เพราะตั้งอยู่ในเขตของทหาร ทำให้การเข้าออกสนามบินไม่สะดวก และใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ อย่างไรก็ตามได้มีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการเร่งพัฒนาสนามบินอู่ตะเภา ให้เป็นสนามบินพาณิชย์โดยสมบูรณ์แบบ โดยมีนโยบายที่จะแบ่งพื้นที่บริเวณสนามบินออกเป็น 2 ส่วน คือ ด้านทิศตะวันออกซึ่งมีพื้นที่ 6,000 ไร่ จะถูกพัฒนาไปเป็นเชิงพาณิชย์ เป็นสนามบินและศูนย์ซ่อมเครื่องบินส่วนตัวกว้าง ส่วนด้านทิศตะวันตกจะเป็นของกองทัพเรือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการของจังหวัดชลบุรี

สัญลักษณ์

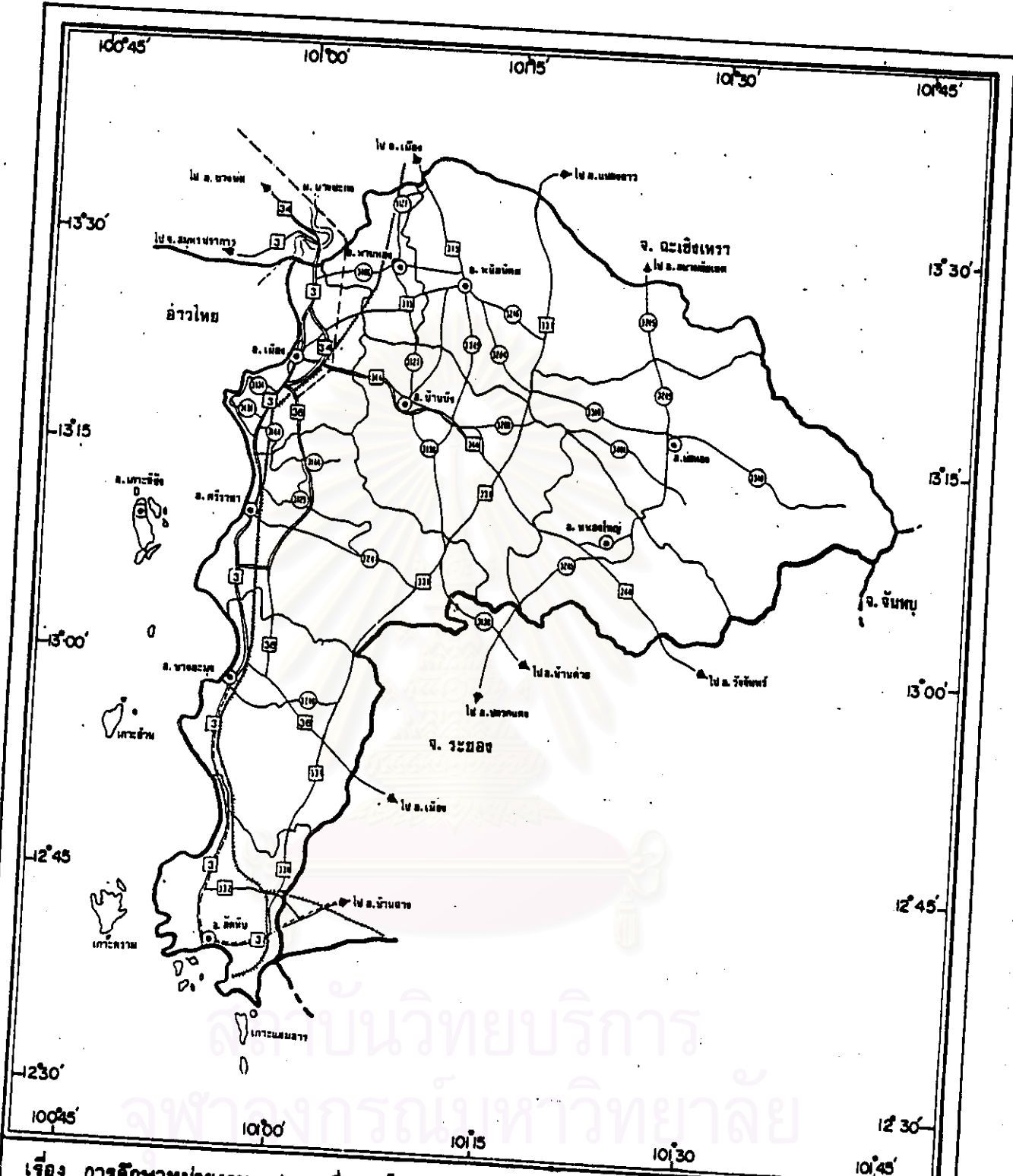
- เส้นทางรถไฟ
- โครงการรถไฟความเร็วสูง

- แฉก
- เส้นทางรถไฟบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก

ที่มา: สำนักงานผังเมืองจังหวัดชลบุรี

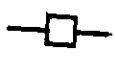
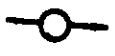

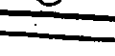
แผนที่ 3.15

เรื่อง การศึกษาหน่วยงานราชการเพื่อจัดตั้งศูนย์ราชการของจังหวัดชลบุรี

สัญลักษณ์

- ทางหลวงแผ่นดิน
- ทางหลวงจังหวัด
- ทางส่วนราชการอื่น
- ทางรถไฟ
- ที่ตั้งอำเภอ

แสดง เส้นทางคมนาคม

ที่มา: สำนักงานขังเมืองจังหวัดชลบุรี

แผนที่ 3.16

แผนและนโยบายของรัฐบาล

จากที่จังหวัดชลบุรีเป็นหัวใจสำคัญทางเศรษฐกิจและประตูสู่ภูมิภาค จึงมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงที่สุดจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย มีการขอรับการส่งเสริมการลงทุนเป็นจำนวนมากนั้น นับว่าเป็นความสำเร็จของนโยบายและแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 จวบจนฉบับที่ 7 ในปัจจุบัน (ท.ศ.2536-2539)

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 จังหวัดชลบุรีถูกกำหนดให้เป็นเขตเศรษฐกิจใหม่นั้น โดยมีวัตถุประสงค์คือ ให้เป็นฐานการผลิตทางอุตสาหกรรมหลัก และประตูแห่งเศรษฐกิจใหม่ของประเทศที่จะช่วยรองรับการขยายตัวและพัฒนาความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม ชลบุรีจึงมีการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค ระบบการขนส่ง การสื่อสาร รวมทั้งจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรม และโรงงานสำเร็จรูปขนาดเล็กขึ้น นอกจากนั้นแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 จะมุ่งเน้นให้จังหวัดชลบุรีรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมแล้ว ยังมีแผนพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีนโยบายสำคัญคือ การเปิดประตูการค้า และการท่องเที่ยวกับประเทศอินโดจีน มาตรการนี้จะมีผลดีกับจังหวัดชลบุรี เพราะจะมีการสร้างถนนเชื่อมภาคตะวันออก โดยเริ่มจากชลบุรีไปสู่จังหวัดสระแก้ว เข้าสู่จังหวัดสุรินทร์ มีถนน 2 สาย สายที่หนึ่งเข้าสู่จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี และเข้าสู่ช่องเม็กที่ปากแควในประเทศลาว แผนนี้จะช่วยให้เศรษฐกิจของจังหวัดเชื่อมโยงไปถึงจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และประเทศในอินโดจีน นอกจากนั้นยังมีแผนเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและกระจายความเสี่ยง ด้านแผนทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีแผนเพื่อเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

ส่วนนโยบายส่งเสริมการลงทุนจะเน้นส่งเสริมการลงทุนทุกภาคเศรษฐกิจ เพื่อเป็นการรองรับและตอบสนองนโยบายและมาตรการในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ปรับปรุงนโยบายส่งเสริมการลงทุนในทุกสาขาการผลิต จะได้รับการส่งเสริมการลงทุนเท่าเทียมกันหมด ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในสาขากรรมปลูกสัตว์ ประมง เหมืองแร่ อุตสาหกรรมบริการ และพาณิชย์กรรม และยังเน้นส่งเสริมเขตการลงทุนโดยจะให้ผู้ที่ลงทุนในเขต 3 จะได้รับสิทธิประโยชน์สูงกว่าเขตที่ 1 และเขตที่ 2 กิจกรรมที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์มากเป็นพิเศษ เช่น โครงการที่เกี่ยวกับระบบการขนส่งพื้นฐาน โครงการที่เกี่ยวกับสาธารณูปโภค โครงการที่เกี่ยวกับการรักษาหรือฟื้นฟูสภาพแวดล้อม โครงการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาเทคโนโลยี โครงการที่เป็นกิจการอุตสาหกรรมพื้นฐาน

จากการสรุปนโยบายส่งเสริมการลงทุนข้างต้นจะเห็นว่าจังหวัดชลบุรีจะไม่ได้ประโยชน์จากนโยบายการส่งเสริมการลงทุนมากนัก เพราะอยู่ในเขต 2 ยกเว้นโรงงานที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังเท่านั้นที่ได้รับสิทธิประโยชน์เท่ากับโรงงานที่ตั้งอยู่ในเขต 3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย